

דוח על הסיכונים
גילוי בהתאם לנדבך 3
ומידע נוסף על הסיכונים לשנת

2022

דרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים - תוכן עניינים

תוכן עניינים

עמוד	
6	חלק 1 - כללי
9	יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון
9	חלק 2 - יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון
9	יחסים פיקוחיים עיקריים
10	גישת הבנק לניהול סיכונים
17	סיכונים מובילים ומתפתחים
20	דיון בגורמי סיכון
23	סקירת נכסי סיכון משוקללים
24	מידע נוסף על נכסי סיכון משוקללים
26	הון ומינוף
26	חלק 3 - הרכב ההון
26	הרכב ההון הפיקוחי
28	מידע נוסף על הון והלימות הון
31	חלק 4 - יחס המינוף
31	השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף
31	גילוי על יחס המינוף
32	סיכון אשראי
32	חלק 5 - סיכון אשראי
32	מידע כללי על איכות סיכון אשראי
35	שינויים במלאי החובות שאינם צוברים
35	גילוי נוסף בנוגע לאיכות האשראי של חשיפות אשראי
41	שיטות להפחתת סיכון אשראי - סקירה
43	שימוש בדירוגי אשראי חיצוניים בגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי
45	מידע נוסף על סיכון אשראי
46	חלק 5א - סיכון אשראי של צד נגדי
46	סיכון אשראי של צד נגדי
50	סיכון שוק
50	חלק 6 - סיכון שוק
50	מידע כללי ומידע נוסף על סיכון שוק
55	חלק 6א - סיכון ריבית בתיק הבנקאי (IRRBB) ובתיק למסחר
56	חלק ב - מידע כמותי על סיכון ריבית בתיק הבנקאי ובתיק למסחר
62	חלק 6ב - גילוי איכותי על פוזיציות במניות

תוכן עניינים

עמוד	
63	סיכון נזילות
63	חלק 7 - סיכון נזילות
63	גילוי איכותי בגין יחס כיסוי נזילות
72	סיכונים נוספים
72	חלק 8 - תפעולי
76	חלק 9 - אחר - מידע נוסף על סיכונים אחרים
84	תגמול
84	חלק 10 - תגמול
84	גילוי איכותי
88	מידע נוסף על תגמול
90	תוספות
90	תוספת א' - קשרים בין הדוחות הכספיים לבין סכומים פיקוחיים
90	הבדלים בין בסיס האיחוד החשבונאי ובין האיחוד הפיקוחי ומיפוי הדוחות הכספיים בהתאם לקטגוריות סיכון פיקוחיות
92	הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי
93	המקורות העיקריים להבדלים בין סכומי החשיפה הפיקוחית לבין היתרות המאזניות בדוחות הכספיים
93	הבהרות להבדלים בין סכומי החשיפה החשבונאית לסכומי החשיפה הפיקוחית

רשימת הטבלאות:

עמוד	
9	יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)
20	טבלת גורמי סיכון
23	סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1)
24	דוח תנועה בחשיפות לאחר הפחתות סיכון אשראי בכל משקל סיכון
25	נכסים משוקללים בסיכון ביחס לפעילויות העסקיות ולסיכונים הקשורים
26	הרכב ההון הפיקוחי תוך ציון הפניות למאזן הפיקוחי (CC1)
28	דוח תזרים של תנועות ממועד הדיווח הקודם על ההון הפיקוחי
31	השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)
31	יחס המינוף (LR2)
35	איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)
38	סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק
40	חשיפות אשראי לפי יתרת תקופה לפירעון
41	חשיפות למדינות זרות
42	השיטות להפחתת סיכון אשראי - סקירה (CR3)
43	הגישה הסטנדרטית - חשיפה לסיכון אשראי והשפעות הפחתת סיכון אשראי (CR4)
44	הגישה הסטנדרטית - חשיפה לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5)
45	נתונים על סיכון האשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור)
46	סיכונים בענף הבינוי והנדל"ן
48	ניתוח חשיפה של סיכון אשראי לצד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)
48	הקצאת הון בגין התאמת שערור לסיכון אשראי (CVA)(CCR2)
49	הגישה הסטנדרטית - חשיפות של סיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון (CCR3)
49	הרכב הביטחון בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR)(CCR5)
53	סיכון שוק בגישה סטנדרטית (MR1)
53	ערך נתון בסיכון VAR
54	החשיפה בבסיס בפועל
56	שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים
58	השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם
59	השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית
60	חשיפה כוללת של הבנק לשינויים בשיעורי הריבית
64	יחס כיסוי הנזילות (LIQ1)
65	יחס מימון יציב נטו (NSFR)
69	הרכב הנכסים הנזילים באיכות גבוהה (HQLA)
71	הנכסים הפיננסיים הלא משועבדים והמשועבדים (ENC)
88	תגמול שהוענק במהלך שנת הדיווח (REM1)
88	תגמול - תשלומים מיוחדים (REM2)
89	תגמול נדחה (REM3)

חלק 1 - כללי

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בבנק ישראל והנחיותיו, נדרשים תאגידים בנקאיים לפרסם דוח מפורט על הסיכונים ואופן ניהולם באתר האינטרנט שלהם, שיכלול מידע משמעותי כמותי ואיכותי לפי דרישות הגילוי של באזל ודרישות גילוי על סיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על ידי הפורום ליציבות פיננסית (FSF) ודרישות גילוי שפורסמו על ידי הועדה ליציבות פיננסית (Financial Stability Board). לצורך השלמת הגילוי יש לעיין בדוח זה ביחד עם הדוח הכספי, ובכלל זה עם פרק "סקירת הסיכונים" בדוח הדירקטוריון וההנהלה, שמתפרסם לציבור.

מדיניות גילוי

הבנק התווה מדיניות גילוי למידע שנדרש לפי הוראה 651 של בנק ישראל, שאושרה על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון. עקרונות המדיניות קובעים תהליך לבחינת נאותות הגילויים, שנגזרים ממנה, בין היתר, קריטריונים איכותיים ופרמטרים כמותיים המסייעים לבחון כי הוצפו וטופלו באופן נאות כל הגילויים המהותיים הנדרשים, באופן שיביא לידיעת משתמשי הדוחות את כל המידע המהותי על פרופיל הסיכון של הבנק ודרכי ניהול הסיכונים. בנוסף, מעוגנות במדיניות הבקורות הפנימיות והנהלים למתן גילוי למידע זה.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח זה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק ואשר עשויים להביא לאי-התממשות ההערכות. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "יעד", "תחזית", "הערכה", "אומדן", "תרחיש", "חזוי", "צפוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק" וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "יכול", "יתכן", "יהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר עשויים שלא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי כתוצאה, בין היתר, מהגורמים המפורטים לעיל או כתוצאה מהתממשות אחד או יותר מגורמי הסיכון המפורטים בפרק טבלת גורמי הסיכון דלהלן. המידע המוצג בדוח זה נסמך, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר ונתוני בנק ישראל, וכן על מידע פומבי שנמסר על ידי גורמים שונים, הפעילים והקשורים לשוקי ההון והכספים, או כאלה המשפיעים על שווקים אלה.

תחולת היישום

מסגרת העבודה כוללת את הבנק בלבד. הבנק הינו חלק מקבוצת הבנק הבינלאומי. לא קיימים איסורים או מגבלות משמעותיות אחרות כלשהן על העברת כספים או הון פיקוחי בתוך הקבוצה, מעבר למגבלות הכלליות החלות על ביצוע עסקאות מכל סוג כל עוד הבנק שומר על יחס ההון המזערי הנדרש ממנו על פי הדין. יוציין כי העברת כספים שאינם הון פיקוחי לחברת האם, כפופה לנב"ת 312 - עסקאות עם אנשים קשורים ונב"ת 313 - מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

רקע

דוח הסיכונים נערך על רקע התפתחויות מאקרו-כלכליות שונות, המשפיעות על הסביבה הכלכלית והעסקית שבה פועל הבנק.

שנת 2022, התאפיינה ברמות אינפלציה גבוהות, בישראל ובכלכלות המובילות בעולם, תוך חציית הגבול העליון של היעד, נוכח היציאה ממשבר הקורונה, המלחמה המתמשכת באוקראינה והסנקציות על רוסיה בעקבותיה, אשר תרמו להעמקת משבר האנרגיה באירופה ומגבירות את אי הוודאות הכלכלית העולמית.

מגמה זו של עליה באינפלציה, גרמה לבנקים המרכזיים להדק את המדיניות המוניטרית ולנקוט בהעלאות ריבית. בהחלטת הריבית האחרונה שפורסמה בחודש פברואר 2023, ציין בנק ישראל, כי האינפלציה ב-12 החודשים האחרונים מצויה מעל הגבול העליון של היעד ועומדת על 5.4%, אולם היא עדיין נמוכה מהאינפלציה במרבית המדינות המפותחות. המדיניות המוניטרית המצמצמת וההתמתנות בפעילות בעולם צפויים, לדעת בנק ישראל, להביא להאטה מסוימת גם בפעילות הכלכלית בישראל לצד האטה בקצב האינפלציה.

על פי עדכון חטיבת המחקר של בנק ישראל מחודש ינואר 2023, שיעורי האינפלציה הצפויים לשנים 2023 ו-2024 עומדים על 3.0% (לעומת 2.5% בתחזית הקודמת מחודש אוקטובר 2022) ו-2.0%, בהתאמה.

בנוסף, על פי תחזית זו, צפוי התוצר לצמוח בשנת 2022 בשיעור של 6.3% (לעומת 6.0% בתחזית מחודש אוקטובר 2022), בשנת 2023 בשיעור של 2.8% (לעומת 3.0% בתחזית מחודש אוקטובר 2022) ובשנת 2024 בשיעור של 3.5%. חטיבת המחקר בבנק ישראל מעריכה, שבשנת 2023 צמיחת התוצר תתמתן, על רקע צפי להתמתנות בצמיחת הסחר העולמי ובצמיחת התוצר במדינות המפותחות וכן כתוצאה מעליית הריבית הריאלית בישראל בטווח התחזית. בהודעתו האחרונה (שפורסמה בחודש פברואר 2023) ציין בנק ישראל, שהפעילות הכלכלית במשק בישראל איתנה ושוק העבודה מוסיף להיות הדוק. אף שבחודשים האחרונים של השנה, חלה התמתנות מסוימת בנתוני התעסוקה וישנם סימנים להאטה מסוימת בקצב הצמיחה. לאחר תקופה ארוכה בה הותיר בנק ישראל את הריבית במשק ללא שינוי, על שיעור של 0.1%, במהלך החודשים אפריל 2022 ועד פברואר 2023, העלה בנק ישראל את הריבית במשק שמונה פעמים ברציפות, מרמה של 0.1% ל-4.25%. בהודעת הריבית ציינה הוועדה כי המשך קצב העלאות הריבית יקבע בהתאם לנתוני פעילות והתפתחות האינפלציה, זאת על מנת להמשיך ולתמוך בהשגת יעדי המדיניות. מתחילת השנה הנוכחית נמשכת מגמת היחלשות של השקל מול הדולר שהחלה במהלך שנת 2022, ושערי החליפין מאופיינים בתנודתיות גבוהה בתקופה זו. במהלך שנת 2022, נמשכת ההאטה ברמת הפעילות הכלכלית בעולם והסיכון למיתון עולה, בין היתר משילוב של אינפלציה גבוהה, הידוק מוניטרי, המלחמה המתמשכת באוקראינה והסנקציות על רוסיה בעקבותיה, אשר תורמות אף הן להעמקת משבר האנרגיה באירופה, ומגבירות את אי הוודאות הכלכלית העולמית. עם זאת, במהלך המחצית השנייה של 2022, נרשמו הקלות מסוימות בשיבושים בשרשראות האספקה, תוך ירידה במחירי התבולה. על רקע הציפייה להמשך עליית ריבית בכלכלות המובילות וחוסר הוודאות, התאפיין המסחר בשוקי ההון בארץ ובעולם בשנת 2022 בתנודתיות רבה ובריידות שערים. הבנק נוקט במגוון פעולות על מנת להתמודד עם ההשפעות של השינויים בריבית ובאינפלציה על הבנק ועל לקוחותיו, ובכללם ביצוע מבחני רגישות ובדיקות שוטפות הבוחנות את כושר החזר של הלקוחות, לפי מגזרי הפעילות השונים, תוך טיפול פרטני בהתאם לממצאים, ועדכוני הנחות למודלים שונים, בתחומי האשראי וסיכוני שוק. הבנק ממשיך במעקב ובניטור אחר הסיכונים השונים ובכללם אלו שהסתברות להתממשותם גדלה בעקבות האירועים, השלכותיהם והשפעותיהם על הבנק, בין היתר, סיכוני האשראי, סיכוני הנזילות, סיכוני הסייבר ואבטחת המידע, סיכוני איסור הלבנת הון, הסיכון האסטרטגי, הסיכון המאקרו-כלכלי ועוד. לפרטים נוספים ראו להלן בפרק סיכונים מובילים ומתפתחים, סיכון מאקרו-כלכלי ובדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2022.

הוראות רגולטוריות וגילויים נוספים הקשורים לפרופיל הסיכון של הבנק

הקלות ביישום הוראות בנק ישראל עקב השפעות נגיף הקורונה

מרבית ההתאמות וההקלות להוראות ניהול בנקאי תקין, שגיבש בנק ישראל לצורך התמודדות עם נגיף הקורונה, שמטרתן לאפשר לתאגידים הבנקאיים את הגמישות העסקית הנדרשת בעת המשבר ולסייע למשקי הבית ולעסקים הסתיימו ביום 31 בדצמבר 2021. חלק מההקלות עודכנו כהנחיות קבועות במסגרת ההוראות הרלוונטיות ולחלקן נקבעה תקופת מעבר. לפרטים ר' פרק חקיקה ויוזמות רגולטוריות בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2022. הבנק ערוך להתפתחויות הרגולטוריות השונות.

אימוץ עדכונים לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב - הפרשות להפסדי אשראי צפויים (CECL)

החל מיום 1 בינואר 2022 הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הפסדי אשראי הנובעים ממכשירים פיננסיים כמפורט בנושא 326 בקודיפיקציה (ASC 326) - מכשירים פיננסיים - הפסדי אשראי.

כחלק מיישום התקן, הבנק עושה שימוש במודלים מבוססי דירוג (PD/LGD) לצורך אמידת הפסדי האשראי הצפויים עבור אשראי קמעונאי. כמו כן, לגבי אשראי עסקי, הבנק מיישם מתודולוגיה המבוססת על שיעורי הפסד היסטוריים עבור הלוואות בעלי מאפייני סיכון דומים.

היערכות הבנק ליישום התקן כללה, בין היתר, קביעת מתודולוגיות לחישוב אומדן ההפרשה להפסדי אשראי, תיקוף מודלים, ביצוע שינויים והתאמות במערכות המידע, עדכון בקורות והיערכות לעמידה בדרישות הגילוי בהתאם לכללים החדשים.

במועד היישום לראשונה, הבנק אימץ הקלות מסוימות, כמתאפשר בהוראות המעבר, לרבות פריסת השפעת היישום לראשונה בכל הקשור להשפעתה על יחס הון עצמי רובד 1 על פני 3 שנים.

לפירוט נוסף אודות המתודולוגיה של הבנק למדידת הפסדי אשראי צפויים לכל אחד מתיקי האשראי והשפעת היישום לראשונה על תוצאות הפעילות העסקית, ראה ביאור 1 סעיף ג' בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2022.

תכנית תגמול לעובדי הבנק

ברבעון הראשון של שנת 2022 עודכנו מדרגות המענק השנתי של עובדי הבנק בהתאם להסכם ההצמדה למנגנוני השכר בבנק הפועלים. העדכון כולל עדכון למפרע של המענקים בגין השנים 2020-2021.

הבנק מתגמל את עובדיו אחת לשנה בהתאם לביצועי תשואות הבנק החל מתשואה של 7.0% ובאופן מדורג. לגילוי בדבר מדיניות התגמול של הבנק - ראה פרק משנה "גילויים פיקוחיים נוספים" בפרק "מידע כספי" באתר האינטרנט של הבנק.

חלק 2 - יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון

להלן גילוי על יחסים הפיקוחיים העיקריים (מ"מ)

31.12.21	31.03.22	30.06.22	30.09.22	31.12.22	
במיליוני ש"ח					
878.4	890.4	912.1	936.7	969.8	הון זמין (*)
876.3	882.3	904.2	929.1	962.4	הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר (4)
878.4	890.4	912.1	936.7	969.8	הון רובד 1
876.3	882.3	904.2	929.1	962.4	הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר (4)
938.7	958.4	982.0	1,007.4	1,042.3	הון כולל
936.6	950.3	974.1	999.8	1,034.9	הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר (4)
					נכסי סיכון משוקללים
5,970.5	6,002.1	6,221.8	6,263.6	6,413.4	סך הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA)
באחוזים					
14.71%	14.84%	14.66%	14.95%	15.12%	יחסי הלימות הון, לפי הוראות המפקח על הבנקים (*)
					יחס הון עצמי רובד 1
					יחס הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר (4)
14.67%	14.69%	14.53%	14.83%	15.00%	יחס הון רובד 1
14.71%	14.84%	14.66%	14.95%	15.12%	יחס הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר (4)
14.67%	14.69%	14.53%	14.83%	15.00%	יחס הון כולל
15.72%	15.97%	15.78%	16.08%	16.25%	יחס הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר (4)
15.69%	15.83%	15.66%	15.96%	16.14%	יחס הון עצמי רובד 1, הנדרש על ידי המפקח על הבנקים (1)
8.00%	9.00%	9.00%	9.00%	9.00%	יחס הון עצמי רובד, מעבר לנדרש על ידי המפקח על הבנקים (1)
6.71%	5.84%	5.66%	5.95%	6.12%	
					יחס המינוף, לפי הוראות המפקח על הבנקים (2)
11,442.9	11,698.5	12,044.0	11,935.0	11,900.3	סך החשיפות (במיליוני ש"ח)
7.68%	7.61%	7.57%	7.85%	8.15%	יחס המינוף (באחוזים)
7.66%	7.54%	7.51%	7.78%	8.09%	יחס המינוף, לפני השפעת הוראות מעבר (באחוזים) (4)
					יחס כיסוי נזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (3)
1,470.3	1,589.8	1,701.7	1,622.5	1,630.8	סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (במיליוני ש"ח)
595.8	604.4	565.3	580.9	630.1	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים (במיליוני ש"ח)
248%	264%	307%	282%	261%	יחס כיסוי נזילות (באחוזים)
9,275.9	9,566.4	9,863.1	9,844.8	9,839.2	יחס מימון יציב נטו, לפי הוראות המפקח על הבנקים
6,158.5	6,313.4	6,732.4	6,522.0	6,549.1	סך הכל מימון יציב נטו
151.0%	151.5%	146.5%	150.9%	150.0%	יחס מימון יציב נטו (באחוזים)

* הון, יחסי הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ויחס מינוף לאחר השפעת התאמות בגין מהלכי התייעלות תפעולית- ר' באור 2ב בדוח כספי ליום 31 בדצמבר 2022.

- (1) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס הון הכולל הנדרש הינם 9% ו-12.5%.
- (2) ר' חלק 4 להלן להרחבה בנושא יחס המינוף.
- (3) ר' חלק 7 להלן להרחבה בנושא יחס כיסוי נזילות.
- (4) לפני השפעת הוראות המעבר, ולפני השפעת התאמות בגין תכנית ההתייעלות.
- (5) בהתאם להוראות בנק ישראל, יחס מימון יציב נטו מחושב החל מהדוח השנתי לשנת 2021.

גישת הבנק לניהול סיכונים

תיאור המודל העסקי של הבנק

בשנים האחרונות קבוצת הבנק נערכת לסביבה התחרותית המשתנה, בין היתר, באמצעות יישום של מהלכי התייעלות, לצד בניית יכולות טכנולוגיות בדגש על שיפור הצעת הערך הדיגיטלית. היערכות זו צפויה להימשך גם בשנים הבאות, זאת על מנת לאפשר לקבוצה להתחרות גם מול גופים פיננסיים טכנולוגיים וכן להתאים את יכולותיה וכלי ניהול הסיכונים שלה לעולם דיגיטלי וטכנולוגי.

פעילותו העסקית של הבנק מתמקדת במספר מישורים עיקריים:

- תיווך פיננסי בין מפקידים ללווים, העומד ביסודה של הבנקאות המסחרית. ההכנסות מפעילות זו מקבלות את ביטוין בהכנסות רבית, נטו ומהוות את מקור הרווח העיקרי של הבנק. פעילות זו טומנת בחובה סיכונים שונים ובעיקר סיכון אשראי הנובע ממתן אשראי וסיכון נזילות בשל משיכות בלתי צפויות מפקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי, אי ודאות לגבי זמינות המקורות והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים שעומדים לרשות הבנק. להרחבה אודות ניהול הסיכונים השונים ראה פרקים על סיכון אשראי וסיכון נזילות.
- שירותים פיננסיים ובנקאיים מניבי עמלות במגוון רחב של פעילויות בתחומי ניירות הערך, מטבע חוץ, סחר חוץ, שירותי מידע, כרטיסי אשראי, מכשירים פיננסיים נגזרים וכיו"ב. פעילות זו טומנת בחובה סיכונים שונים ובעיקר סיכון תפעולי הנובע מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים של אנשים או של מערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. לפירוט ראה פרקים של סיכון תפעולי וסיכון אשראי צד נגדי.
- ייעוץ השקעות. פעילות זו טומנת בחובה בעיקר סיכון ציות בתחום דיני ניירות ערך.
- השקעת כספי הנוסטרו של הבנק כאשר הסיכונים המרכזיים הינם סיכון שוק וסיכון אשראי. לפירוט ראה פרק סיכון שוק וסיכון אשראי.

הבנק פועל באמצעות שני אגפים עסקיים עיקריים ומחלקת נכסי לקוחות:

- אגף אשראי המרכז את מכלול הפעילות מול לקוחות עסקיים (corporate) ומסחריים (middle market). במסגרת זו פועלת מחלקת אשראי עסקי המרכזת את פעילות הסניפים העסקיים של הבנק.
- אגף בנקאות, באמצעות הסניפים, מספק שירותי בנקאות לכלל מגזרי הלקוחות - משקי בית, בנקאות פרטית ועסקים קטנים.
- מחלקת נכסי לקוחות המרכזת את מכלול הפעילות בתחומי שוק ההון, הכספים והמט"ח מול הלקוחות הפרטיים, העסקיים, המוסדיים ופעילי שוק ההון.

הבנק מתנהל על פי תכניות אסטרטגיה רב-שנתיות שהאחרונה בהן אושרה באוקטובר 2022 לשנים 2023-2027, שעיקרה המשך המיקוד העסקי וההתמחות במגזר עובדי הוראה וחינוך ובני משפחתם, תוך הצפת ערך ייחודי במוצרים ובאיכות השירות. התהליך מבוסס על ניהול סיכונים מושכל הנכלל במסגרת ניהול מדיניות הסיכונים השמרנית והמידתית.

לפירוט בנושא ראה פרק התכנית האסטרטגית בדוח הדירקטוריון וההנהלה בדוח הכספי.

כלל הסיכונים והערכת הסיכון בגינם מפורטים בהרחבה במסגרת טבלת גורמי הסיכון בדוח השנתי ובמידה וחל שינוי ניתנת התייחסות בדוח הסיכונים הרבעוני. הסיכונים מנוהלים לרוחב שלושת קווי ההגנה, המפורטים בפסקת מבנה הממשל התאגידי להלן, כאשר תיאבון הסיכון (האיכותי ו/או הכמותי) מוצג בהרחבה במסמכי המדיניות ופרופיל הסיכונים מדווח במסגרת מסמך הסיכונים כמפורט בדוח זה.

תיאור פרופיל הסיכון של הבנק ודרכי ניהולו

כאמור לעיל, פעילותו של הבנק מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים בהם הינם: סיכוני האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפי משק ולווים), סיכוני שוק, כאשר העיקרי שבהם הינו סיכון הריבית, סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים, לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע וסיכון טכנולוגיות המידע, סיכון ציות ואיסור הלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי, סיכון מוניטין וסיכון מודל.

ככלל, תיאבון הסיכון של הבנק הינו מידתי. כל הסיכונים העיקריים מנוהלים על ידי חברי הנהלה או בעלי תפקידים בכירים. כל סיכון מנוהל במסגרת מסמך מדיניות ייעודי שקובע, בין היתר, את תיאבון הסיכון. בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל. במסגרת תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) הבנק מבצע תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכוני נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.

מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק מכוונת להשגת היעדים האסטרטגיים שנקבעו, תוך טיפוח התמחויות בבנק, ניצול היתרונות למגוון וגודל, תוך שמירה על רמות הסיכון שאושרו ועל קיומם של מנגנוני ניהול, בקרה, ביקורת ודיווח נאותים.

תפיסת הסיכון הכוללת של הבנק עולה בקנה אחד עם המסגרת הרגולטורית שנקבעה על ידי המפקח על הבנקים ועם העקרונות המנחים (ה-Sound Practices) של ועדת באזל, המושתתת על העיקרון כי לכל פעילות בנקאית הטומנת בחובה סיכון יוגדרו ויאופיינו: מדיניות ותיאבון סיכון, מגבלות לתחיימת והגדרת היקף החשיפה, מעגלי בקרה וביקורת, מערכי דיווח ומנגנון לכימות הרווח, מדידתו ודיווח עליו על פי אמות מידה מקובלות.

מבנה הממשל התאגידי

של ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים בבנק באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת ומיושמים באמצעות שלושה קווי הגנה: קו ההגנה הראשון שמקיימים האחראים על יצירת הסיכון וניהולו, קו ההגנה השני שמקיימת המחלקה לניהול סיכונים ויחידת הציות הבלתי תלויות, אגף החשב והייעוץ המשפטי וקו ההגנה השלישי שמקיימים מערך הביקורת הפנימית והחיצונית.

מנהל הסיכונים הראשי (CRO) - דורון סגל כפוף למנכ"ל הבנק, נושא באחריות לפונקציית ניהול הסיכונים ולמסגרת ניהול הסיכונים המקיפה לרוחב הארגון כולו.

מנהל הסיכונים הראשי עומד בראש המחלקה לניהול סיכונים אשר תפקידה להשלים את פעילויות ניהול הסיכונים של קווי העסקים, תוך תכנון, תחזוקה ופיתוח שוטף של מסגרת העבודה לניהול הסיכונים, אתגור נאותות התשומות, ניהול הסיכונים של קווי העסקים, מדידת הסיכון ודיווח.

המחלקה כוללת כיום את תחום הערכת סיכוני אשראי ותחום האכיפה הפנימית בדיני ני"ע והאכיפה הפנימית בדיני תחרות כלכלית. היחידה לניהול סיכונים תפעוליים (לרבות סיכוני דו, סייבר והמשכיות עסקית), היחידה להערכה ולבקרת סיכוני אשראי והיחידה לניהול סיכוני שוק ונזילות ותיקוף מודלים מהוות חלק מהחטיבה לניהול סיכונים בחברת האם. היחידות הינן פונקציות עצמאיות בלתי-תלויות הכפופות ליו"ר הדירקטוריון ומבצעות בקרת סיכונים עצמאית ובלתי תלויה על החשיפות לסיכונים תפעוליים, סיכוני אשראי וסיכוני שוק ונזילות, בהתאמה.

המחלקה לניהול סיכונים מובילה את גיבוש מסמכי המדיניות השונים ומאתגרת את מסמכי מדיניות ניהול הסיכונים האחרים הנתונים באחריות של מנהלי סיכון שונים. כמו כן, מפתחת מתודולוגיות וכלים כמותיים ואיכותיים, בסיוע חברת האם, לזיהוי ומדידת החשיפה לסיכונים, תומכת בנוטלי הסיכונים בכל הקשור לניהול הסיכון שבאחריותם, עוסקת בבקורות, ניתוח ודיווח ביחס לחשיפות הבנק לסיכונים השונים.

בנוסף, המחלקה מבצעת תהליך של הערכת אפקטיביות הבקרה של גורמי הבקרה בקו הראשון, מגבשת המלצות בתחומי ניהול סיכונים לרבות ביחס לתיאבון לסיכון, נותנת חוות דעת בלתי תלויות בתחום האשראי וממליצה על יעדי הלימות ההון ועוד.

תחום ניהול סיכוני אשראי, כפוף למנהל הסיכונים הראשי כחלק מיישום נוהל בנקאי תקין 311. במסגרת אחריות המחלקה לניהול סיכונים על קביעת נאותות הסיכונים והפרשות, משמש מנהל הסיכונים הראשי כיו"ר הוועדות לחובות בעייתיים, למעט הוועדות בראשות מנכ"ל הבנק ומעלה. בנוסף, מתכנס פורום לניהול סיכוני אשראי קבוצתי המתמקד בניית סיכוני האשראי השונים ובכלל זה סיכון האשראי הצרכני. יו"ר הפורום הינו מנהל הסיכונים הראשי הקבוצתי ומשתתפים בו, בין היתר, נציגי החטיבות העסקיות והבנקאית של חברת האם וכן נציגי הבנק.

מנהל הסיכונים הראשי מכהן גם כמנהל הסיכונים התפעוליים, כממונה על האכיפה הפנימית בניירות ערך וכמנהל ההמשכיות העסקית.

האחראים הנוספים על ניהול הסיכונים בבנק הם:

הסיכונים הפיננסיים מנוהלים על ידי מר גבריאל טייטל, מנכ"ל הבנק.
סיכוני אשראי מנוהלים על ידי גב' רונית עוזיאל, ראש אגף אשראי.
סיכון המוניטין והסיכון האסטרטגי מנוהלים על ידי גב' איריס ניסנקורן, ראש אגף בנקאות ונכסי לקוחות.
הסיכונים המשפטיים מנוהלים על ידי עו"ד חוה אלקוני-נוימן, היועצת המשפטית של הבנק.
סיכוני הציות מנוהלים החל מיום 24 באפריל 2022 על ידי גב' זיוה ברק, אשר במסגרת תפקידה כקצינת הציות הראשית הקבוצתית, מנהלת את סיכוני איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור וסיכונים חוצי גבולות. כמו כן, היא מכהנת כ- Responsible Officer הממונה על יישום הוראות ה-FATCA וה-CRS והסכם ה-QI ותחת אחריותה נמצא גם תחום הגנה על הפרטיות.

סיכוני ה-ID מנוהלים על ידי מר אופיר קדוש, מנכ"ל מתף - מחשוב ותפעול פיננסי בע"מ.
סיכוני הסייבר מנוהלים החל מיום 31 במאי 2022, על ידי גב' איריס חן, מנהלת הגנת הסייבר ואבטחת מידע. עד ליום זה נוהלו על ידי מר יהושע פלג, שניהן כמנהל הגנת הסייבר ואבטחת מידע.
סיכונים נוספים כדוגמת סיכוני רגולציה וחקיקה מנוהלים ומפוקחים אף הם כחלק מהניהול העסקי הכולל וע"י חברי ההנהלה ונושאי משרה נוספים בתחום הנתון לאחריותם.

ניהול הסיכונים מתבצע על פי מדיניות שנקבעה בדירקטוריון המתבססת על מדיניות הבנק ועל בסיס מתודולוגיית ניהול סיכון קבוצתית, תוך שימת לב לאופי המיוחד של הפעילות בבנק. מנהל הסיכונים הראשי כפוף למנכ"ל הבנק ומונחה מקצועית על ידי מנהל הסיכונים הראשי הקבוצתי.
הבנק מנהל את הסיכונים תוך חתירה לפרואקטיביות ויוזמה אל מול החשיפה לסיכון ולא רק בתגובה להתממשות סיכונים בלבד. הבנק מקיים תהליכים מתמשכים של זיהוי, הערכה, תיעוד וניטור של הסיכונים המהותיים אליהם הוא חשוף, על מנת להבטיח כל העת כי הסיכונים המהותיים מולם קיימת חשיפה, מזוהים ומנוהלים בצורה אפקטיבית. הבנק רואה בממשל התאגידי אבן יסוד בהערכת הנאותות ההונית שלו.
השליטה, הפיקוח והבקרה על נאותות ניהול הסיכונים בבנק נעשים, בין היתר, על ידי הדירקטוריון, ועדות מטעמו, ההנהלה ועודות הנהלה בתחומי הסיכון השונים, כמפורט להלן:

התייחסות הדירקטוריון וועדותיו לסוגיות ניהול הסיכונים

- הדירקטוריון נושא באחריות לעסקי התאגיד הבנקאי ולאיתנותו הפיננסית. הדירקטוריון מתווה את אסטרטגיית הסיכון הכוללת, לרבות תיאבון הסיכון כמפורט להלן:
- א. דירקטוריון הבנק מתווה את האסטרטגיה של הבנק.
  - ב. דירקטוריון הבנק ו/או ועדותיו דנים ומאשרים אחת לשנה את תכנית העבודה השנתית ואחת לתקופה את מדיניות ניהול הסיכונים בתחומי הסיכון המהותיים השונים, הכוללים, בין היתר, את תיאבון הסיכון הכולל, מסגרות הסיכון ותקרות החשיפה המותרות בתחומי הפעילות ובמגזרים השונים וכן מציב סטנדרטים לניהול, מדידה, בקרה ודיווח על החשיפה לסיכונים השונים. במסגרת זאת, מתאימים הדירקטוריון ו/או ועדותיו את מדיניות החשיפה לסיכונים השונים לשינויים ולתמורות בשווקים הפיננסיים ולסביבת הפעילות של הבנק.
  - ג. דירקטוריון הבנק ו/או ועדותיו מאשרים פעילויות חדשות מהותיות ומוצרים חדשים מהותיים העלולים ליצור חשיפות חדשות, תוך בחינת הסיכון שהפעילות יוצרת וכן את יכולת הבנק לנהל, למדוד ולבצע בקרה בלתי תלויה על סיכוני הפעילות.
  - ד. במסגרת עבודת הדירקטוריון פועלת ועדת אשראי וניהול סיכונים. הוועדה מקבלת דיווח רבעוני על חשיפות הבנק לסיכונים השונים וכן על עמידת הבנק במגבלות רגולטוריות ובמגבלות שקבע הדירקטוריון. בנוסף, הוועדה מבצעת בחינה של נאותות ואפקטיביות מערך ניהול ובקרת הסיכונים בבנק. בוועדה נדון, בין היתר, מסמך הסיכונים הרבעוני.
  - ה. במסגרת עבודת הדירקטוריון פועלות ועדות נוספות המתכנסות מספר פעמים בשנה בנושאים של: אשראי, ביקורת ותגמול.
  - ו. ככלל, לפחות אחת לרבעון מתכנסת ועדת הביקורת של הדירקטוריון. ועדת הביקורת מפקחת על פעילות הביקורת הפנימית של הבנק לרבות המלצה לדירקטוריון לגבי: מינוי מבקר פנימי וקביעת שכרו, אישור כתב המינוי והסמכויות של המבקר הפנימי ותכנית העבודה של הביקורת הפנימית. הוועדה מבצעת מעקב אחר יישום תכנית העבודה של הביקורת הפנימית ודנה בדוחות ביקורת מהותיים ובדיווחים אחרים של המבקר הפנימי, מפקחת על עבודת רואה החשבון המבקר ועוד.

התייחסות ההנהלה לטוגיות ניהול הסיכונים

הנהלת הבנק אחראית להשאת רווחי הבנק בהתאם לתיאבון הסיכון שנקבע ותוך עמידה במגבלות החשיפה לסיכונים וקידום עסקיו ובמסגרת זו לניהול הפעילות היום יומית של הבנק. ההנהלה אחראית לביצוע החלטות הדירקטוריון, לרבות ביצוע התכנית האסטרטגית ויישום מדיניות הבנק במסגרת תיאבון הסיכון, כפי שאושרו על ידי הדירקטוריון.

- א. פעם בשבוע מתכנסת ועדת נזילות וניהול סיכונים פיננסיים בראשות המנכ"ל, בהשתתפות חברי ההנהלה ומנהלים בכירים, ביניהם גם מנהל הסיכונים הראשי, ודנה על סמך דיווחים ניהוליים במצב הנזילות בשקלים ובמטבע חוץ, בסיכון השוק (לרבות סיכון הריבית של הבנק), בהתפתחויות הפיננסיות בשווקים הפיננסיים ובמוצרים חדשים.
- ב. הנהלת הבנק בראשות המנכ"ל מתכנסת פעם בשבוע ודנה, בין היתר, במגוון נושאים בתחום ניהול ובקרת הסיכונים השונים, לרבות מסמכי מדיניות לניהול הסיכונים השונים, במסמך הסיכונים הרבעוני, בממצאי דוחות ביקורת, אירועי כשל, סטטוס התקדמות בתכניות שונות, תרחישי קיצון, מסמך ה-ICAAP, מוצרים/תהליכים חדשים ועוד. ההנהלה מעבירה המלצותיה לדירקטוריון וועדותיו השונות.
- ג. ועדת אשראי בראשות המנכ"ל מתכנסת לפחות פעם בחודש ודנה בבקשות אשראי חדשות ובחידושי אשראי.
- ד. צוות ניהול נכסים והתייבובות בראשות המנכ"ל מתכנס פעם בשבועיים ודן, בין היתר, בהתפתחויות המרכזיות בחשיפות הפיננסיות בבנק לאור ההתפתחויות והתחזיות בתחום המאקרו, במגבלות החשיפה לסיכונים הפיננסיים בכניסה לפעילויות חדשות ובהתפתחות תיק הנוסטרו.
- ה. הפורום הקבוצתי לניהול סיכונים תפעוליים (כולל הגנת הסייבר) בראשות מנכ"ל הקבוצה ובהשתתפות חברי ההנהלה, מנכ"ל בנק מסד ומנהלי הסיכונים של הקבוצה, מתכנס אחת לרבעון ומקיים מעקב שוטף על מצב החשיפה לסיכונים תפעוליים כולל סיכונים טכנולוגיים וסיכונים אבטחת מידע וסייבר, בין היתר בהתבסס על ממצאי סקרי הסיכונים השונים וכן על הפעולות הננקטות על ידי היחידות השונות וחברות הבנות, למזער חשיפות אלה. הפורום משמש גם כפורום בנושא מניעת סיכונים מעילות והונאות.
- ו. פורום ציות ואכיפה פנימית בני"ע ובדיני תחרות בראשות מנכ"ל חברת האם ובהשתתפות ראשי החטיבות והמערכים בחברת האם, מנכ"ל הבנק ומנהל הסיכונים הראשי, הממונה על אכיפה מנהלית בדיני ני"ע, מתכנס אחת לרבעון.
- ז. ועדת חובות בעייתיים בראשות המנכ"ל ובהשתתפות מנהלת אגף אשראי ומנהל המחלקה לניהול סיכונים. הועדה ממליצה לדירקטוריון על ביצוע הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות בעייתיים. בנוסף, מתקיימות ועדות באגפים השונים, בראשות חברי ההנהלה וגורמים בכירים שונים בתחום פעילותם.

פונקציית הביקורת הפנימית

מערך הביקורת הפנימית של הבנק, מעריך במסגרת הביקורות המבוצעות על ידו בסניפים וביחידות המטה, את תהליך ניהול הסיכונים בקבוצה, את יישום המדיניות ואת ביצוען בפועל של החלטות הדירקטוריון בהיבטי ניהול הסיכונים השונים. בנוסף, הוא מעריך את מידת ההתאמה ואת אפקטיביות ואיכות תהליכי הבקרה הנהוגים בקבוצה. כמו כן, המערך מבצע את הסקירה הבלתי תלויה על תהליך ה-ICAAP השנתי המתקיים בבנק, במטרה לאתגר את התהליך ולבחון את מהימנות ושלמות הנתונים המוצגים בו והתאמתו לדרישות הפיקוח על הבנקים.

הביקורת הפנימית פועלת על פי תכנית עבודה רב-שנתית לתקופה של ארבע עד חמש שנים ותכנית עבודה שנתית הנגזרת ממנה, הכוללת את כל הפעילויות והישויות של הבנק. תכנית העבודה מבוססת על מתודולוגיה שיטתית של הערכת סיכונים ומביאה בחשבון, בין היתר, את הערכת הסיכונים כפי שבאה לידי ביטוי במסמך ה-ICAAP והערכות של הביקורת הפנימית בנוגע למוקדי הסיכון בפעילות הבנק, לרבות מוקדי הסיכון השונים ולממצאים שהועלו בביקורות קודמות שבוצעו על ידי ועל ידי גורמים חיצוניים. תכנית העבודה כוללת את הקצאת התשומות ואת התדירות לביצוע הביקורת בהתאמה לרמת הסיכון של הישויות/הפעילות המבוקרת.

עבודת הביקורת הפנימית מבוצעת על פי דרישות החוק השונות, לרבות חוק הביקורת הפנימית, פקודת הבנקאות, כללי הבנקאות, הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו לרבות הוראת ניהול בנקאי תקין 307 (מסדירה בין היתר, את תפקידי הפונקציה, היקף פעילותה, שיטות עבודתה והדיווחים שעליה להעביר), הנחיות של גופים רגולטוריים אחרים, וכן בהתאם לתקנים מקצועיים מקובלים שנקבעו על ידי הלשכה העולמית למבקרים פנימיים.

הדיווחים התקופתיים של הביקורת הפנימית כוללים דיווח חצי-שנתי ודיווח שנתי המוגשים למנכ"ל ולחברי הנהלת הבנק, לחברי ועדת הביקורת וליו"ר הדירקטוריון.

הדיווח החצי-שנתי והדיווח השנתי של הביקורת הפנימית כוללים דיווח בדבר ביצוע תכנית העבודה למול התכנון, רשימה של כל דוחות הביקורת שהופצו בתקופה המדווחת, דיווח בדבר ממצאי המעקב אחר תיקון הליקויים העולים מדוחות הביקורת ותמצית מהממצאים המהותיים שהועלו בדוחות הביקורת ובדיווח השנתי הערכה של אפקטיביות הבקרה הפנימית.

ערוצים לצורך תקשורת, הגבלה ואכיפה של תרבות הסיכון

מסמכי המדיניות היעודיים מתורגמים לנהלים תפעוליים רלוונטיים המאפשרים לגורמים המקצועיים לפעול ליישום המדיניות.

במסמכי המדיניות הוגדר תיאבון הסיכון ובהתאם לרלוונטיות נקבעו מגבלות וספי דיווח. הטיפול בחריגות והסטיות הינן בהתאם למדרג הסמכויות המתאים שנקבע במדיניות. קיימת תשתית דיווחית לחריגות ולסטיות מתיאבון הסיכון, בין היתר באמצעות דיווחים לראשי האגפים, להנהלה ו/או דירקטוריון וועדותיו.

קביעת קוד אתי הולם - הדירקטוריון הינו הגוף ה"קובע את הטון" ביישום נורמות התנהגות ותמריצים המעודדים התנהגות מקצועית ואחראית בכל הדרגים, בקביעת סטנדרטים מקצועיים וערכי תאגיד המקדמים יושרה ובביסוס תרבות פנים ארגונית המדגישה ומציגה בפני עובדים בכל הדרגים את חשיבותן של הבקורות הפנימיות, בין היתר באמצעות קביעת קוד אתי הולם.

הדרכות ופורומים - אנשי המחלקה לניהול ניהול סיכונים משתתפים במגוון הדרכות ופורומים מקצועיים קבוצתיים הקשורים לאכיפת תרבות הסיכונים.

ההיקף והמאפיינים העיקריים של המערכות למדידת סיכונים

ניהול הסיכונים מתבצע לגבי כל סיכון במערכות ובמתודולוגיות שונות המאפשרות מדידה של הסיכון ומעקב שוטף ומספקות לדירקטוריון ולהנהלה מידע שוטף בנוגע לפרופיל הסיכון של הבנק. ככלל, מערכות ומתודולוגיות אלו מאפשרות סכימת החשיפות וחישוב מדדי סיכון על פי קווי עסקים ולפי הצורך מסייעות בזיהוי ריכוזי סיכון רלוונטיים וסיכונים מתהווים, מזהות ומתריעות על מקרים של הפרת מגבלות, מאפשרות ניתוח תרחישי קיצון ומשקפות השפעת פעולות גידור והפחתת סיכון. פעילות הבנק מבוססת על מודלים בתחומים שונים. על מנת להבטיח את שלמות ודיוק הנתונים, הבנק מבצע עבודת תיקוף בלתי תלויה באמצעות היחידה לניהול סיכונים שוק ונזילות ותיקוף מודלים הפועלת בחטיבה לניהול סיכונים בחברת האם כמפורט בפרק סיכונים שוק.

תהליך דיווח המידע על הסיכונים

בבנק קיימת תשתית דיווחית ענפה לרוחב קווי ההגנה, המעוגנת במסמכי המדיניות השונים. דיווחים בגין הסיכונים השונים מוגשים להנהלה, לדירקטוריון וועדותיו השונות בהתאם לרלוונטיות הנושאים המדווחים. להרחבה ראה פרקי הסיכונים בדוח זה.

מידי רבעון נכתב מסמך סיכונים של הבנק על ידי המחלקה לניהול סיכונים. המסמך מוצג בפני הנהלת הבנק, הוועדה לניהול סיכונים ודירקטוריון הבנק.

מסמך הסיכונים מציג את הסיכונים שאליהם חשוף הבנק במסגרת פעולותיו, תוך פירוט הממצאים ברמת הסיכון הספציפי, עמידה ביעדי העל, מפת הסיכונים וכן את תוצאות תרחישי הקיצון שבוצעו. במסמך מוצגת סקירת מנהל הסיכונים הראשי על מצב ניהול הסיכונים בבנק ועל אפקטיביות ואיכות ניהול הסיכונים. כמו כן, נסקרות בו עמידה בתיאבון הסיכון ביחס לסיכונים השונים והערכות הסיכון וכן טיפול המחלקה בתהליכים מרכזיים בסוגי הסיכונים השונים ופעולות מיוחדות שננקטו על ידי המחלקה והבנק ברבעון הרלוונטי.

מבחני קיצון

לבנק מגוון תרחישי קיצון לסיכונים הייחודיים כפי שמוטמעים במסמכי המדיניות השונים ובכלל זה ניתן למנות את התרחישים העיקריים הבאים: בתחום סיכונים אשראי מבוצעים תרחישי קיצון ללווים ולקבוצות לוויים גדולים, לענפים מרכזיים ולהחמרת תנאי מאקרו. בתחום הסיכונים הפיננסיים מבוצעים תרחישי קיצון לשחיקה בשווי ההוגן כתוצאה משינויים בגורמי הסיכון הפיננסיים השונים ועוד.

הבנק מיישם מתווה תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית ובוחן את יחסי ההון לפי תכנון ההון התלת-שנתי. המתווה כולל, בין היתר, תרחישי קיצון הוליסטיים בתחום סיכונים שוק (הן על התיק הבנקאי והן על התיק למסחר), הנזילות והאשראי, איסור הלבנת הון, ציות, אסטרטגיה, מוניטין, תפעולי ועוד. התרחישים משלבים התממשות של מספר מוקדי סיכון בו זמנית. התרחישים שמפעיל הבנק מתבססים על ניתוחי רגישות, תרחישים היסטוריים, תרחישים היפותטיים ותרחישים מאקרו-כלכליים. תרחישי הקיצון עודכנו במהלך 2022 בדגש על השפעות העלייה בסביבת האינפלציה והשינויים במדיניות המוניטרית אשר השלכותיהן עלולות לגרום לצמיחה שלילית ולשיעור אבטלה עולה. תוצאות התרחישים והמשמעות שלהם מדווחות להנהלה, לוועדה לניהול סיכונים ולדירקטוריון. תרחישי הקיצון מתעדכנים אחת לשנה בהתאם להתפתחויות המאקרו כלכליות ומוקדי הסיכון.

תרחישי הקיצון מהווים כלי משלים למיפוי ולניהול הסיכונים הגלומים בכלל הפעילויות של הבנק ובמוקדי הסיכון הנגזרים מהם. התרחישים ותוצאותיהם מהווים כלי לאיתור נקודות החולשה וקבלת החלטות. לבנק תכניות הנהלה להתמודדות עם תרחישי הקיצון באמצעות נקיטת אמצעים שונים. בנוסף, הבנק מחשב מבחן קיצון על בסיס פרמטרים יחודיים לפעילות הבנק. יחסי ההון בכל התרחישים הינם מעל המגבלות הרלוונטיות.

הפחתה של הסיכונים

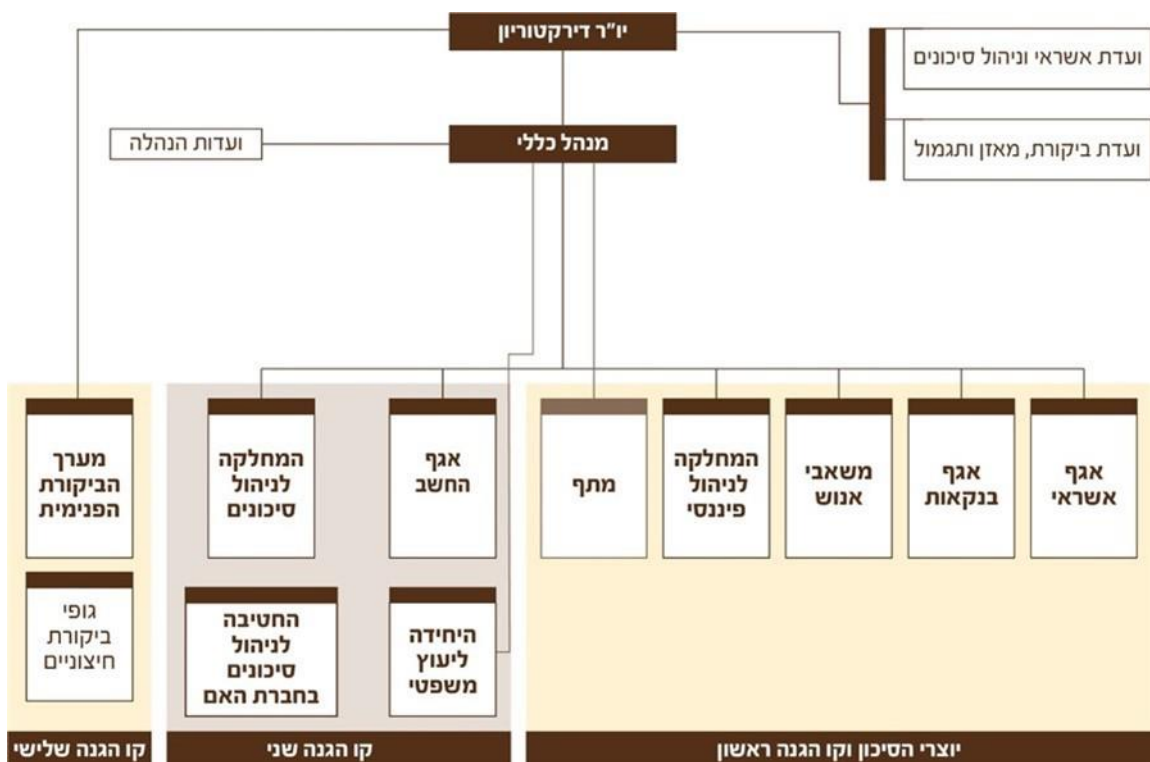
הבנק עושה שימוש בפעולות שונות שנועדו לגדר ולהפחית סיכונים, ובין היתר ניתן למנות: קבלת ביטחונות מלקוחות, שיעבוד נכסים, חתימה על הסכמים מפחיתי סיכון ועוד. בנוסף הבנק מבצע פעולות גידור על תיק הנכסים וההתחייבויות להקטנת סיכונים שוק. לבנק ביטוחים שונים המסייעים בהפחתת הנזקים שעשויים להיווצר עם התממשות סיכונים שונים. פירוט נוסף בנושא זה קיים בפרקים הבאים.

בנוסף לבנק מערך שלם של מסמכי מדיניות והגדרת תפקידים, מנגנוני בקרה ופיקוח, מערך דיווח, תכניות עבודה ואכיפה להבטחת האפקטיביות של ניהול הסיכונים.

הפחתת הסיכונים באה לידי ביטוי בעבודת פונקציית ניהול הסיכונים שמוודאת שכל הסיכונים להם חשוף הבנק מנוהלים כיאות על ידי היחידות הרלוונטיות ומוצגות לדירקטוריון במסגרת ראייה הוליסטית. המחלקה לניהול סיכונים מזהה את כלל מוקדי הסיכון במסגרת תהליך ה-ICAAP, מריצה תרחישי קיצון על מוקדי הסיכון שזוהו ובוחנת את הנאותות הונית של הבנק ומקצה הון במידת הצורך; מנטרת ומעריכה באופן שוטף מוקדי סיכון מרכזיים; שותפה לתהליכים ולמוצרים חדשים בבנק ובוחנת את הסיכונים הגלומים בפעילות; מתקפת מודלים לרוחב הבנק, מאתגרת את ניהול הסיכונים בקו הראשון ואת אפקטיביות הבקורות ודואגת לחיזוק תרבות ארגונית שמקדמת ערכי ציות בקרב העובדים.

המבנה הארגוני של ניהול הסיכונים

תרשים קווי ההגנה של ניהול הסיכונים בבנק

תרבות ניהול הסיכונים

תרבות ניהול הסיכונים ותפיסתו של הבנק מושתתת על ממשל תאגידי איתן ושימוש בפרקטיקה מיטבית ועדכנית לניהול הסיכונים, ראייה רחבה, תרבות ארגונית מוכוונת סיכון וביצוע ההתאמות הנדרשות בהתאם לצרכי היחידות העסקיות ומאפייניהן. הממשל התאגידי ותהליכי ניהול הסיכונים בבנק מבטיחים כי במסגרת התנהלותו העסקית, נוטל הבנק סיכונים בהתאם לתיאבון הסיכון שלו ומצמצם למינימום את אפשרות התממשותם של הסיכונים אליהם הוא

חשוף. במסגרת הוראות ניהול בנקאי תקין בנושא עבודת הדירקטוריון (301) ובנושא ניהול סיכונים (310) אומצו, בין היתר, עקרונות באזל בתחום הממשל התאגידי וניהול הסיכונים. תפיסת באזל, מבוססת על עקרון של הקצאת הון כנגד הסיכונים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי ועל הגדרת יעדי הון של הבנק המכתיבים את היקפי הפעילות, לרבות יחס מינימלי, בין הון הבנק לבין נכסי הסיכון שלו. לבנק קיים מסמך עקרונות הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים, המהווה תשתית לממשל התאגידי של ניהול ותרבות הסיכונים בבנק, התואמת את עקרונות באזל והנחיות בנק ישראל. במסמך מוגדרים הגופים השונים הפועלים במשימות ניהול הסיכונים, התהליכים היסודיים של ניהול הסיכונים וכן חלוקת התפקידים והמשימות, הסמכות והאחריות של האורגנים השונים ברמת הדירקטוריון, ההנהלה, חברי ההנהלה וראשי האגפים האחראים כל אחד על סיכונים שבתחומי פעילותם, גופי ניהול הסיכונים ובקרת ניהול הסיכונים והביקורת הפנימית. המסמך מיושם באמצעות נוהל הדירקטוריון, מסמכי המדיניות הרלוונטיים ונהלי היחידות השונות.

תהליכי יסוד של ניהול הסיכונים בבנק - תרבות ניהול הסיכונים ותפיסת ניהול הסיכונים של הבנק עולה בקנה אחד עם המסגרת שנקבעה על ידי המפקח על הבנקים ומכתיבה יישום תהליכי יסוד של ניהול סיכונים בעלי יחסי גומלין הדוקים ביניהם, כמפורט להלן, אשר שותפים להם הדירקטוריון, ההנהלה, יחידות עסקיות ויחידות שאינן עסקיות בבנק. תהליכי הליבה המפורטים להלן מהווים בסיס למכלול משימות ניהול הסיכונים בבנק:

- גיבוש התיאבון לסיכון והקצאת מגבלות חשיפה לסיכונים.
  - הערכה עצמית של הלימות או נאותות הון הבנק על בסיס הערכת היכולת של הבנק לטול ולנהל סיכונים אל מול מקורות ההון הזמינים של הבנק.
  - קביעת יעדי ההון ותכנון ההון.
  - קביעת מדיניות לניהול הסיכון.
  - יישום של המדיניות לניהול הסיכון.
- הבנק ממשיך לבחון מעת לעת את התהליכים השונים והצורך בהתאמתם במידת הצורך.

תהליך הערכה עצמית של הלימות/נאותות ההון (ה-ICAAP) - הינו תהליך עצמאי שמתבצע על ידי הבנק במסגרת הנדבך השני של באזל ומהווה את הבסיס לתהליכי הליבה של ניהול הסיכונים בבנק. הערכת הנאותות ההונית מתבצעת על בסיס שנתי ומטרתה - להעריך האם הון הבנק הינו נאות, אל מול החשיפה הכוללת של הבנק לסיכונים - בהווה ובראייה צופה פני עתיד. כנגזרת מהתהליך נקבעים יעדי ההון. תהליך ה-ICAAP האחרון בוצע לנתוני ה-30 ביוני 2022.

הבנק מיישם מתווה תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית כמפורט בפסקת מבחני קיצון לעיל.

גיבוש התיאבון לסיכון והקצאת מגבלות חשיפה לסיכונים כחלק מתכנון השימושים בהון הבנק -

במסגרת תרבות הסיכונים, תיאבון הסיכון מהווה בסיס לקביעת מדיניות ניהול הסיכונים, מסגרת ליעדי ההון לגיבוש התכניות האסטרטגיות ותכניות העבודה של הבנק. התיאבון לסיכון מורכב ממערכת מגבלות כמותיות ואיכותיות ביחס לחשיפה האפשרית לכל סיכון והוא מבטא את רמת החשיפה הרצויה לסיכונים.

תכנון ההון וקביעת יעדי ההון - תכנון ההון משלב בין קביעת יעד הלימות ההון לבין התכנון האסטרטגי. קביעת יעד הלימות ההון מבוצעת בעקבות הערכת הנאותות ההונית, זיהוי כרית ההון הנדרשת לשם הבטחת היציבות של הבנק וסיבולת הסיכון ובמסגרת תיאבון הבנק לסיכון.

גיבוש מדיניות ניהול הסיכון - מטרת מדיניות ניהול הסיכון הינה להבטיח את קיומם של תהליכים אפקטיביים של ניהול סיכונים ואת העמידה במגבלות החשיפה שנקבעו ביחס לסיכונים השונים.

יישום המדיניות לניהול הסיכונים - תהליך היישום של המדיניות כולל את שלב הביצוע של שרשרת הפעולות שנועדו להבטיח יכולת מתמשכת של זיהוי הסיכונים המהותיים אליהם חשוף הבנק; הערכה ומדידה של החשיפה לסיכונים מול המגבלות שנקבעו, יצירת מנגנוני דיווח כמוגדר במסמך המדיניות, לרבות דיווחים תקופתיים ומידיים ונקיטת פעולות להפחתת סיכונים, במידה ומתבררת חריגה ממגבלות הסיכון שנקבעו.

הגורמים המעורבים בניהול הסיכונים - הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים נועד ליצור איזון בין מעגלים נפרדים הקשורים בניהול הסיכונים. הגורמים המעורבים בניהול הסיכונים כוללים את הדירקטוריון, ועדת אשראי וניהול סיכונים, ההנהלה וכן את שלושת קווי ההגנה הקשורים בניהול הסיכונים, כאשר ביניהם: נוטלי הסיכונים (קו הגנה ראשון), פונקציית ניהול הסיכונים, החשבונאי הראשי והיעוץ המשפטי (קו הגנה שני) והביקורת הפנימית הכפופה לדירקטוריון

וגופי ביקורת חיצוניים (קו הגנה שלישי). במסגרת הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים, הבנק דואג, בין היתר, לגיוס אנשי מקצוע מתאימים בעלי מומחיות והבנה בפעילויות הבנקאיות השונות, לרבות פעילויות מורכבות.

נטילת אחריות לסיכונים - כל אחד מהסיכונים המהותיים אליהם חשוף הבנק, הינו באחריות נושא משרה בכיר. האחריות הראשונית לניהול הסיכונים (נטילת סיכון, זיהוי, מדידה והערכה, בקרה והפחתה, ניטור ודיווח) מוטלת על הנהלת קווי העסקים של התאגיד הבנקאי. ההנהלה היא זאת שאחראית לקבל החלטות אופרטיביות בעניין הסיכונים וניהולם. נוטל הסיכונים נדרש להבין את הסיכון הגלום בפעולותיו והיחס בין התשואה לסיכון ולפעול באופן אחראי תוך קבלת החלטות במסגרת מגבלות החשיפה המאושרות. מעבר למתואר לעיל, כחלק מניהול תקשורת אפקטיבית, קיימת אחריות אישית של כל עובד בבנק לזהות ולהציף סוגיות סיכון בעצמו, לרבות כאלו העולות מהפעילות העסקית וזאת באמצעות השתתפות בהדרכות ופורומים שונים, דיווח אנונימי למערך הביקורת ו/או למנהל ממונה וכו'.

תגמול - מדיניות התגמול בבנק תואמת את הערכים ותפיסת ניהול הסיכונים של הבנק. פירוט אודות התגמול ומדדי הסיכון מופיע בפרק התגמול, ראה חלק 10 בהמשך.

ניהול סיכונים בבנק

ניהול הסיכונים בא להבטיח את יציבות הבנק ואת נאותות ההון שלו אל מול כלל הסיכונים שהבנק חשוף אליו, ומכאן החשיבות המכרעת לתפיסה אחידה של הערכים והעקרונות בעניין אופן ניהול הסיכונים של כל מרכיב בבנק. הדירקטוריון מופקד על קביעת האסטרטגיה והמדיניות הכוללת של הבנק ועל מבנה ממשל תאגידי שיתרום לשרשרת פיקוח אפקטיבית בבנק ולפיקוח על הממשל התאגידי וניהול הסיכונים. הדירקטוריון של הבנק מאמץ את המדיניות הקבוצתית בעניין מבנה ממשל תאגידי וניהול סיכונים, בהתאם לעניין, ככל שהם מתיישבים עם הוראת סעיף 11 לחוק החברות ובהתאמות הנדרשות. בין הבנק לחברת האם מתקיים מערך דיווח מקיף לרוחב קווי ההגנה, כפי שמעוגן במסמכי המדיניות השונים. בנוסף, ישנה תשתית ענפה של פורומים קבוצתיים בהם משתתפים הגורמים הרלוונטיים בבנק.

סיכונים מובילים ומתפתחים

סיכונים מובילים ומתפתחים נגזרים מסביבת הפעילות העסקית של הבנק וכוללים גם סיכונים שעשויים להיווצר בתחומים חדשים, או מוקדי סיכון חדשים בסיכונים קיימים, שנגזרים, בין היתר, מתמורות בסביבה שמשפיעה על תחומי הפעילות הבנקאית, לרבות סביבה רגולטורית, תחרותית, דיגיטלית ועוד. להלן פרטים בדבר הסיכונים המובילים והמתפתחים העיקריים:

1. **סיכון מאקרו-כלכלי** - התוצאות העסקיות של המערכת הבנקאית בישראל ושל הבנק כחלק ממנה מושפעות באופן ישיר מהמצב הכלכלי בישראל ובעולם. הרעה בתנאים הכלכליים (לרבות שינויי ריבית, מטבע, אינפלציה ועוד), הפוליטיים והביטחוניים, עלולה להביא לפגיעה בהכנסות הבנק, להגדיל את היקף החובות הבעייתיים ולהשפיע לרעה על תוצאות הבנק.

ההתפתחויות המאקרו-כלכליות האחרונות, המשך מגמת האינפלציה, השפעות עליית הריבית בארץ ובעולם, התנודתיות והירידות בשווקי ההון, מצב המלחמה באוקראינה, השינויים הגיאוגרפיים בארץ ובעולם ועוד, עלולים להביא להאטה בפעילות הכלכלית ולהשפיע לרעה על הפעילות העסקית של הבנק, על מצב הלווים ועל הכנסות הבנק. כל האמור הינו מעבר לאי הוודאות בשווקים הפיננסיים בקשר להשפעות האפשריות שתהיינה, אם תהיינה, לקידום ההצעות לשינויים במערכת המשפט בישראל.

הבנק ממשיך במעקב ובניטור אחר הסיכונים השונים ובכללם אלו שההסתברות להתממשותם גדלה בעקבות האירועים, השלכותיהם והשפעותיהם על הבנק.

לאור העלייה בחשיפות האשראי לענף הבינוני והנדל"ן במערכת הבנקאית, שעל פי דברי הפיקוח על הבנקים לווה בחלקו בהגדלת תיאבון הסיכון, בהקלות בתנאי החיתום וכן בירידה במרווחי האשראי של העסקאות החדשות, נדרש על ידי הפיקוח על הבנקים, בין היתר, להתאים את ההפרשה הקבוצתית בגין תיק האשראי המסחרי, באופן שייתן ביטוי נאות לעלייה ברמת הסיכון של התיק. לבנק מדיניות פרטנית ביחס לתחומי הפעילות השונים בתחום הבינוני והנדל"ן והוא נוקט במדיניות אשראי מידתית, אשר מתעדכנת באופן שוטף בהתאם לשינויים בענף ובדרישות הרגולטוריות. להרחבה ראו להלן בפרק סיכון אשראי לבינוני ונדל"ן.

2. **סיכון אסטרטגי/מודל עסקי** - השינויים בסביבת הפעילות של הבנק וההתגברות המשמעותית בעוצמת התחרות נבחנו וקיבלו ביטוי בעת גיבוש התכנית האסטרטגית לשנים 2023-2027 שאושרה במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2022. התוכנית האסטרטגית נבחנת מול השינויים בסביבת התחרות ומול האתגרים השונים.

שינויים המשפיעים על הסביבה העסקית ומשנים את עצמת התחרות: שינויים בסוג המתחרים - בשנים האחרונות התחרות על השירותים והמוצרים הפיננסיים התרחבה מעבר לתחרות המסורתית בין הבנקים ומתחרים חוץ-בנקאיים ותיקים וחדשים נכנסים לתחומים של פעילויות פיננסיות מסורתיות ובהם חברות הביטוח, חברות כרטיסי האשראי, חברות קמעונאיות, חברות הזנק ופינטק שמפתחות מוצרים חדשניים בענף וחברות ביג טק עולמיות שצפויות להרחיב את פעילותן בתחומים הפיננסיים בשנים הקרובות. שינוי במודל העסקי הבנקאי - ההתפתחויות הרבות שמתרחשות במקביל בזירות התחרות השונות בענף הפיננסיים, הבנקאי והחוץ-בנקאי, בהתקדמות הטכנולוגיה ובשינויים בצרכי הלקוחות והעדפותיהם, מביאים לשינוי במודל הבנקאי.

שינויים טכנולוגיים - המעבר לבנקאות דיגיטלית וכניסת מתחרים טכנולוגיים לפעילות פיננסית מייצרים סיכונים ואתגרים טכנולוגיים וסיכונים אבטחת מידע וסייבר חדשים אליהם הבנק נערך. שינויים רגולטוריים - הסביבה הרגולטורית ממשיכה באינטנסיביות בקידום הסדרתם של מהלכים להגברת התחרות בתחומים שונים, כגון שירותי תשלום, שינויים בשוק כרטיסי האשראי והתשלומים, החלת תקן לבנקאות פתוחה אשר נועד לאפשר שיתוף מידע פיננסי של לקוחות עם צדדים שלישיים, רפורמת הניוד בין בנקים, הקמת לשכת שירותי מחשוב בנקאיים, רגולציה התומכת במעבר לבנקאות דיגיטלית ועוד. שינויים בצרכי הלקוחות - סיכונים הקשורים לשינויים בטעמי הצרכן, ובכללם מוכנות גוברת לצריכת שירותים פיננסיים מגורמים חוץ-בנקאיים.

דרישת התייעלות של המערכת הבנקאית - התחרות הגוברת במערכת הפיננסית והדרישה להתייעלות של המערכת הבנקאית מצד הפיקוח על הבנקים, הובילו לקידום מהלכי התייעלות במסגרתם ננקטו צעדים שונים להתייעלות בהוצאות, ובעקבות כך שיפור יחס היעילות. בהמשך למהלכי התייעלות בהם נוקט הבנק בשנים האחרונות, הבנק ממשיך להתייעל באמצעות הסטת פעילות לדיגיטל, יעול תהליכים והתאמת מודל הפעולה לסביבת הבנקאות המשתנה.

3. **סיכון רגולטורי** - מקורו של הסיכון הוא בהתגברות הדרישות הרגולטוריות בארץ ובעולם בשנים האחרונות. השינויים הרגולטוריים ויישום רפורמות רגולטוריות מגבירים את אי הוודאות והתחרותיות במערכת הפיננסית ויוצרים סיכון להכנסות ולהון הבנק, לרבות באמצעות מניעת או הטלת מגבלות על פעילות עסקית. שינויים אלה גם מחייבים את הבנק להיערכות, יישום והטמעה של דרישות רגולטוריות הכרוכים בעלויות והשקעות (כגון השקעות מיכוניות) נכבדות. כמו כן, אי עמידה בהוראות החוק והרגולציה החלות על הבנק חושף אותו לסנקציות, ובהן עיצומים כספיים, תביעות של לקוחות, לרבות תובענות ייצוגיות, הטלת אחריות פלילית על הבנק ועל נושאי משרה בו וכן לפגיעה בתדמיתו של הבנק בציבור. הסיכון הרגולטורי מנוהל בבנק כחלק מהסיכון המשפטי, מסיכון הציות ומסיכון האסטרטגיה.

מדיניות הציות של הבנק מעגנת, בין היתר, את ערכי הציות אותם מקדם הבנק, משמשת כקו מנחה לפעילות כל הגורמים בבנק בניהול סיכונים הציות בכלל ובעמידה במכלול ההוראות הרגולטוריות בפרט, מתווה את העקרונות וקווי היסוד ומעגנת את הסמכויות ותחומי האחריות של הגורמים השונים בבנק לצורך בניית תשתית נאותה ליישום החובות החלות על הבנק בתחום הציות והסדרתם בנהלים ותהליכים.

ההיבטים הרגולטוריים - משפטיים מפוקחים ומנוהלים ע"י מערך היעוץ המשפטי בחברת האם והיעוץ המשפטי בבנק במסגרת מדיניות לניהול הסיכון המשפטי המאושרת על ידי ההנהלה והדירקטוריון. המדיניות מסדירה את הדרכים לאיתורו, מיפוי ומיזעורו של הסיכון המשפטי, לרבות באמצעות מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה ומתן יעוץ ותמיכה משפטית שוטפים, בין היתר, על בסיס התפתחויות אלה. בהיבט האסטרטגי - התכנית האסטרטגית ותכנית העבודה מתייחסות להשפעות אפשריות שצוינו לעיל ולוקחת בחשבון את השינויים האמורים. לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראו "מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים שחלים על הבנק" בפרק ממשל תאגידי בדוח הכספי.

4. **סיכונים סייבר ואבטחת מידע (כחלק מהסיכון התפעולי)** - סיכון סייבר מוגדר כפוטנציאל לנזק הנובע מאירוע סייבר בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו. לסיכון סייבר, דלף מידע ואבטחת מידע פוטנציאל גבוה לגרימת נזק בהתממש אירוע משמעותי הכרוך בעלויות שיקום גבוהות. החדשנות בבנקאות בתקשורת, שימוש בטכנולוגיות חדשות, מערכות פתוחות ויישומי מחשוב ענן גוררות סיכונים תפעוליים בדגש על סיכון סייבר ואבטחת מידע. לצורך ניהול נאות של סיכון סייבר, הורחבה והותאמה המסגרת הקיימת של ניהול סיכונים טכנולוגיים המידע ואבטחת מידע בבנק בהיבטי תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות. הבנק הגדיר, באמצעות חברת האם,

את סיכון הסייבר כולל הגדרת אסטרטגיה, מדיניות, מינוי מנהל הגנת הסייבר ליישום המדיניות ובניית מתודולוגיה לניהול הסיכון. כמו כן, הבנק מנהל את סיכון הסייבר באמצעות נקיטת פעולות מניעה רבות להפחתת הסיכון כולל קידום מודעות בתחום סיכונים הסייבר ואבטחת מידע וביצוע תרגילים.

בתקופה האחרונה ממשיכות תקיפות סייבר על ארגונים פיננסיים בעולם, על ארגונים בארץ ועל גופי שרשרת האספקה של ארגונים אלו. כמו כן, קיימת מגמת עלייה בגורמי תקיפה מדינתיים וכן עלייה משמעותית בניסיונות פשינג והנדסה חברתית. החשיפה לסבירות התממשות אירוע סייבר עולה בין היתר כתוצאה משימוש גובר של לקוחות בערוצים דיגיטליים ומעבר לעבודה מרחוק של עובדים וספקים. הבנק, באמצעות חברת האם, נוקט באופן שוטף בצעדים למזעור הסיכונים כולל: פתרונות גישה מרחוק המלווים ע"י מח' אבטחת מידע, הגברת ניטורים ויישום בקרות ואמצעים שונים בהתאם להתפתחות האיומים. לבנק קיימות פוליסות ביטוח המקנות כיסוי ביטוחי במסגרת הפוליסה של קבוצת הבנק בגין אירועי נזק שונים כתוצאה מאירוע כשל מחשבי ו/או אירוע סייבר.

5. **סיכון טכנולוגיות המידע (כחלק מהסיכון התפעולי)** - בשנים האחרונות, הסביבה הטכנולוגית מתפתחת והתלות בה הולכת וגוברת, ונוצר הצורך בהגדלת הגמישות העסקית והטכנולוגית והצורך בהגברת השימוש בטכנולוגיות חדשות. לקבוצת הבנק קיימת תכנית לשדרוג תשתיות המחשוב, אשר מקנה מענה טכנולוגי לצורך מימוש האסטרטגיה העסקית של הבנק.

6. **סיכונים חוצי גבולות (CROSS BORDER)** (כחלק מסיכון הציות) - הבנק פועל בתחומי בנקאות שונים ומספק שירותים גם ללקוחות שהינם תושבי חוץ. על רקע המאמצים המוגברים של מדינות שונות באיתור כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות והמגמה של שיתוף פעולה בינלאומי במאבק בהעלמות מס, עלולה פעילות הבנק מול תושבי החוץ כאמור להגדיל את החשיפה של הבנק לסיכונים ציות שמקורם בפעילות חוצה גבולות (Cross Border) וכן לסיכונים מוניטין. לקבוצה מדיניות יעודית לנושא זה, נקבעו נהלי עבודה ומתבצעת שורה של צעדים אופרטיביים לניהול וצמצום הסיכון.

בנוסף לאמור, חלו בשנים האחרונות התפתחויות בחקיקה וברגולציה הבנקאית באירופה ובעולם בכלל, שיש בהן להשפיע על רמת הסיכון והחשיפה לסיכונים ציות הנובעים ממתן שירותים בנקאיים ללקוחות תושבי חוץ. ככלל הבנק אינו יוזם פעילות שיווק, קידום ופרסום ואינו מכוון או מציע את שירותיו באופן מובהק או מכוון ללקוחות תושבי חוץ בין אם באופן ישיר ובין אם באופן מקוון. לבנק אין שלוחות או נציגויות מחוץ לישראל ועובדי הבנק לא פועלים מחוץ לישראל. לגבי חשבונות של תושבי חוץ הנפתחים בבנק, נוקט הבנק בגישה מבוססת סיכון, בכל תהליכי פתיחת החשבונות ותהליכי ניהול החשבונות, על מנת למזער ולגדר ככל האפשר היתכנות או אפשרות שהבנק יפר את הדין הזר בעת מתן שירותים בנקאיים ללקוחות תושבי חוץ. זאת על ידי איסור ביצוע פעילות שיווק אקטיבית, הגבלה והתאמה של סוג ואופן מתן השירותים, לרבות הגבלה או הימנעות ממתן שירותים לתושבי חוץ בעת שהייתם מחוץ לישראל, והתייחסות לסוגיית יוזם השירות.

הוראות ה-FATCA - חקיקה אמריקאית המעוגנת בהסכם בין מדינת ישראל עם ישראל בדרך של חקיקה מקומית. במסגרת כללי הוראה זו מפעיל הבנק תהליכים פנימיים לזיהוי ותיעוד לקוחות אמריקאים ומדווח עליהם מדי חודש ספטמבר לגבי שנת המס הקודמת, לרשות המיסים בארה"ב באמצעות רשות המס בישראל בהתאם לדרישות ההוראה. החל מכניסת התקנות לתוקף, הבנק מאפשר פתיחת חשבון חדש בכפוף לחתימת לקוח על הצהרה בדבר תושבות המס שלו.

הוראות ה-CRS - תקן שפותח ע"י ארגון ה-OECD ושמטרתו איסוף מידע לגבי תושבות המס של לקוחות הבנק ודיווח עליהם לרשויות המס של המדינות המשתתפות, באמצעות רשות המס בישראל. התקן אשר הוטמע בחקיקה מקומית, מיושם ע"י הבנק אשר מדווח מדי חודש ספטמבר על לקוחותיו שהצהירו על תושבות מס זרה או שבחשבונם אינדיקציה לתושבות מס כזו.

הסיכון חוצה גבולות עלה עם תחילת המלחמה בין רוסיה ואוקראינה ותחילת משטר הסנקציות על רוסיה והאזורים הבדלניים באוקראינה. יודגש כי לאור המציאות הקיימת, חוזקו הבקורות והבדיקות המבוצעות בבנק, בדגש על עדכון רשימות המוכרזים בסנקציות באופן שוטף, בקרה אחר פעולות המבוצעות מול מדינות רוסיה, אוקראינה, בלארוס.

7. **סיכון בנקאות הוגנת (conduct risk)** (כחלק מסיכון הציות) - הבנק הטמיע ערכי הוגנות ושקיפות בפעילותו מול לקוחותיו ופועל לחיזוק עקרונות אלו בהתנהלותו השוטפת. ככלל, נדרש הבנק לוודא, כי ההצעות הניתנות ללקוח מותאמות לצרכיו, וכי השירותים המוענקים לו ניתנים לו ללא הפליה, מכל סוג. אי עמידה בסטנדרט התנהלות ראוי חושף את הבנק לסיכונים שונים כמו סיכונים ציות, משפטי, מוניטין וכיו"ב. לבנק קיימת מדיניות בנושא התנהלות

עסקית נאותה כחלק ממדיניות הציות ואחד מיעדי קצין הציות הינו לפעול להטמעת עקרונות המדיניות בקרב האגפים השונים.

8. **סיכוני סביבה ואקלים** - הם הסיכונים לחשיפה להפסדים מסיכונים הקשורים להשפעות סביבתיות הן בשל עלויות שמקורן בחשיפה לסיכוני סביבה - פגיעה סביבתית (זיהום קרקע, זיהום אוויר, מחסור במים, רעידות אדמה וכיו"ב) והן בשל עלויות הנובעות מהחשיפה לסיכוני האקלים - סיכונים פיזיים (גלי חום, בצורות, שיטפונות, הצפות ועוד) או סיכוני מעבר הקשורים לשינויי האקלים. לסיכונים אלו השפעה אפשרית במספר היבטים באופן ישיר או עקיף: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון משפטי, ציות וסיכון מוניטין. השפעה ישירה - כתוצאה מעלויות מפגעים סביבתיים שעל הבנק לשאת בהם בגין נזקים ישירים הקשורים בשינויי אקלים או הפסד כספי העלול להיגרם כתוצאה מאימוץ של הוראות לגבי מדיניות אקלים וסביבה, התפתחות טכנולוגית ושינויים בהעדפות השוק. השפעה עקיפה - כגון על סיכוני האשראי - עלולה לנבוע מהרעה במצבו הפיננסי של לווה בעקבות השפעות סביבתיות ושינויי אקלים, בין היתר בעקבות אי-עמידה בהוראות הדין הסביבתיות הרלבנטיות, בשל הוצאות גדולות הנדרשות כדי לעמוד בדרישות רגולציה סביבתית או בשל קנס גבוה שניתן להשית בשל פגיעה סביבתית, וכן התממשות של סיכונים אחרים הקשורים בסיכונים סביבתיים כגון סיכון מוניטין. הבנק נוקט בפעולות לזיהוי וניהול סיכונים אלו, בדגש על סיכון האשראי, תוך חתירה לצמצום או מניעה של סיכון הנובע מהשפעה סביבתית שיש בה פוטנציאל לפגיעה. הבנק רואה חשיבות במימון פרויקטים/גופים התורמים לפיתוח סביבתי, כגון מימון פרויקטים בתחום האנרגיה המתחדשת.

דיון בגורמי סיכון

מידת ההשפעה של גורמי הסיכון מתבססת על המתודולוגיה שמשמשת את הבנק בתהליך ה-ICAAP ובמסמך הסיכונים. המתודולוגיה לוקחת בחשבון את רמת הסיכון והתפתחות פרופיל הסיכון של הבנק אל מול תאבון הסיכון שנקבע ואיכות ניהול הסיכון. כל גורם סיכון המופיע בטבלה נבחן, כאשר הוא עומד בפני עצמו, ומתוך הנחה של אי-תלות בין גורם סיכון אחד לבין גורמי סיכון אחרים המופיעים בטבלה.

סיכון	השפעה	רמת סיכון
1. סיכוני שוק	סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובע משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים.	נמוכה
1.1 סיכון ריבית	סיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הריבית בשווקים השונים. שינויים ברבית משפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשיריו חוץ מאזניים, כיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (או אף התזרימים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הריבית. סיכון הריבית שאליו נחשף הבנק כולל: סיכון תמחור מחדש, סיכון עקום התשואה וסיכון בסיס (מרווח). סיכון הריבית בתיק, הינו הסיכון הדומיננטי אליו חשוף הבנק בכל הקשור להשפעה על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות ועל הרווח.	נמוכה
1.2 סיכון אינפלציה	סיכון להפסד כתוצאה משינויים בעקום הציפיות למדד המחירים לצרכן ו/או במדד המחירים עצמו.	נמוכה
1.3 סיכון שער החליפין	סיכון להפסד כתוצאה משינוי שער חליפין ו/או כתוצאה משינויים בציפיות לשינוי בשער החליפין.	נמוכה
2. סיכון נזילות	סיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל מחסור ביתרות זמינות בשקלים ומט"ח, בגין משיכות בלתי צפויות מפקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי, אי ודאות לגבי זמינות מקורות והתחייבויות בלתי צפויות אחרות לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים הנזילים.	נמוכה
3. סיכון אשראי	הסיכון שלווה או צד נגדי, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק. במסגרת הערכת סיכון האשראי הכוללת, מבוצע שקלול של כלל הגורמים המשפיעים על רמת הסיכון, וביניהם, היקפי החשיפה, השפעות סיכון איכות לווים ובטחונות והשפעות הריכוזיות הענפית ובכללם הסיכון הגלום באשראי לענף בינוי ונדל"ן.	בינונית
3.1 איכות לווים ובטחונות	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי הנכסים, בהכנסות והון הבנק שעלול להתרחש כתוצאה מהרעה באיכות הלווים על רקע פגיעה בחוסנם הפיננסי, בכושר החזר שלהם, ו/או בשווי ובטיב או תמהיל הביטחונות שהועמדו כבטוחה לאשראי.	בינונית

רמת סיכון	השפעה	סיכון
נמוכה	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הבנק, בהכנסות והון הבנק הנובע מהיקף גבוה של אשראי שניתן ללווים המשתייכים לענף משק מסוים ו/או השקעות במוצרים הרגישים לענף. הרעה בפעילות העסקית בענף משק כזה, על רקע שינויים בביקוש או בהיצע, שינוי במחירי חומרי גלם, שינויים ביטחוניים ו/או פוליטיים, שינויים רגולטוריים ועוד, עלולה להביא לפגיעה ביכולת ההחזר ו/או בשווי הביטחונות שניתנו על ידי חלק מהלווים המשתייכים לענף זה, וכתוצאה מכך, להשפיע לרעה על שווי נכסי הבנק ורווחיותו.	3.2 ריכוזיות ענפית
נמוכה	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הבנק, בהכנסות והון הבנק הנובע מהרעה במצב של לוואה/קבוצת לוואים גדולה יחסית לתיק האשראי, שעלולה להשפיע לרעה על סיכויי גביית האשראי ובהתאמה על שווי נכסי הבנק ורווחיותו. השפעת הסיכון הינה נגזרת, בין היתר, של התמהיל הפנימי של הקבוצות, הקשר בין החברות המרכיבות אותן עסקית או ענפית, פיזורן, והשפעת הבעיות באחת מהן על היתר.	3.3 ריכוזיות לוואים וקבוצת לוואים
בינונית	הינו סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים, או מערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, סיכונים מעילות והונאות, סיכונים IT, אבטחת מידע, סייבר והמשכיות עסקית, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי או סיכון מוניטין, המנוהלים בנפרד.	4. סיכון תפעולי
בינונית-גבוהה	סיכון זה (כחלק מהסיכון התפעולי) מוערך בנפרד לאור ריבוי אירועים בעולם ובמערכת הפיננסית בפרט, ולאור הרחבת פעילות הדיגיטל על ידי לקוחות הבנק. הסיכון מוגדר כפוטנציאל לנזק הנובע מאירוע סייבר בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו.	4.1 סיכון סייבר ואבטחת מידע
בינונית	סיכון זה (כחלק מהסיכון התפעולי) מוערך בנפרד לאור כך שהסביבה הטכנולוגית מורכבת ומשתנה והתלות בה גוברת. בשנים האחרונות הסיכון התעצם לאור הצורך בהגדלת הגמישות העסקית והטכנולוגית והגברת השימוש בטכנולוגיות חדשות.	4.2 סיכון טכנולוגיות מידע
נמוכה-בינונית	נכלל בגדר סיכון תפעולי כהגדרתו בנוהל בנקאי תקין מס' 350 - ניהול הסיכון התפעולי וכולל גם, אך אינו מוגבל ל"חשיפה לקנסות (fines, penalties) או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית (punitive damages), כמו גם מהסדרים פרטניים (private settlements)".	5. סיכון משפטי
נמוכה	סיכון מוניטין הינו סיכון הנובע מתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עלולה להשפיע לרעה על יכולתו של תאגיד בנקאי לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים וליהנות מנגישות רציפה למקורות מימון. סיכון המוניטין מושפע באופן מהותי מהתממשות של סיכונים משיקים כגון סיכון תפעולי, סיכון אשראי, סיכון ציות, סיכון הלבנת הון ומימון טרור ועוד, אשר דבר פרסומם עלול לגרום התממשות של סיכון המוניטין (לדוגמא: אירועי גניבה או מעילה, אירועי הלבנת הון, הפסד כספי גבוה וכו').	6. סיכון מוניטין
בינונית	סיכון חקיקה ורגולציה הינו סיכון קיים או עתידי להכנסות והון הבנק העלול להיווצר משינויים ברגולציה או בחקיקה, שיש בהם להשפיע על פעילות הבנק ועסקיו. הבנק, כתאגיד בנקאי, והחברה המוחזקת על ידו, כפוף להוראות רגולטוריות רבות הבאות לידי ביטוי בחקיקה, חקיקת משנה ומדיניות רשויות הפיקוח והאכיפה כגון: הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, אגף שוק ההון וחיסכון באוצר, הרשות לניירות ערך, רמ"ט - הרשות למשפט וטכנולוגיה, רשות התחרות, גופים סטטוטוריים בתחום הגנת הצרכן וכיו"ב. תחום המחשוב רגיש אף הוא לשינויים בחקיקה וברגולציה, על רקע שדרוגים ושינויים שנדרש לעיתים לעשות במערכות המחשוב. בתחומים אלו קיימים שינויים ו/או חידושים תכופים בחקיקה ובמדיניות הרשויות השונות. שינויים כאמור בחקיקה ובמדיניות רשויות הפיקוח והאכיפה השונות עלולים להשפיע על פעילות הבנק ועל עסקיו, וכן לרוב דורשים השקעות והקצאת משאבים על מנת להתאים את הפעילות אליהם, הן בהשקעה במערכות והן בכח אדם ובהכשרתו.	7. סיכונים חקיקה ורגולציה

סיכון	השפעה	רמת סיכון
8. סיכון ציות, איסור הלבנת הון ומימון טרור	סיכון ציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שאין הוא מקיים את הוראות הציות. סיכון הציות כולל את הסיכון לאי קיום הוראות הדין כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 308, ובכלל זה הסיכון לאי קיום הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור, הסיכון לאי קיום הוראות תכנית האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך, הסיכון לאי קיום תכנית האכיפה הפנימית בדיני תחרות כלכלית, הסיכון באי קיום דיני הגנה על הפרטיות ואת הסיכונים הנובעים מהפעילות מול תושבי חוץ. סיכון זה כולל גם סיכון בנקאות הוגנת (CONDUCT RISK), אשר הינו סיכון חוצה ארגון השואב את מסגרתו הנורמטיבית משורה ארוכה של הוראות דין ורגולציה ומושתת על ערכי יסוד בדמות הוגנות ושקיפות באופן בו מתנהל הבנק אל מול מחזיקי העניין השונים.	בינונית
9. סיכון אסטרטגיה	הסיכון של ההשלכות הנוכחיות והעתידיות על רווחים, הון, מוניטין או מעמד הנובעים מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה הינו פונקציה של התאימות בין היעדים האסטרטגיים של הבנק, האסטרטגיות העסקיות שפותחו להשגת יעדים אלו, המשאבים שהוקצו לעמידה ביעדים אלו ואיכות היישום. סיכון אסטרטגיה כולל בתוכו גם סיכון תחרות הנובע מחשיפת הבנק לתחרות בישראל בכל תחומי עסקיה. במהלך פעילותו השוטפת מתמודד הבנק עם גורמים מתחרים בהם התאגידים הבנקאיים האחרים וגופים פיננסיים אחרים המספקים מוצרים פיננסיים חלופיים לאלו המוצעים על ידו. סיכון התחרות מבטא את סיכון השחיקה ברווחיות ובהון על רקע הלחץ התחרותי להקטנת גובה העמלות והמרווחים.	בינונית
10. סיכון מודל	מוגדר כפוטנציאל להשלכות שליליות מהחלטות שהתקבלו בהתבסס על תוצרי מודל שגויים או שימוש שגוי בתוצרי מודל. סיכון מודל עלול להוביל להפסד כספי, קבלת החלטות עסקיות שגויות, או פגיעה במוניטין הבנק.	נמוכה

הבנק נוקט בפעולות ספציפיות למזעור הסיכונים המתוארים לעיל. כמו כן, נקבעה מדיניות מפורטת לניהול החשיפות והסיכונים, הכוללת, בין היתר, הגדרת תיאבון סיכון פרטני, מגבלות על החשיפה, מנגנוני בקרה שונים, מערך דיווחים ועוד. בנוסף, קיימת מעטפת נהלים המיושמים ע"י הבנק ומערכות מיכון תומכות.

סקירת נכסי סיכון משוקללים (ov1) (במיליוני ש"ח)

דרישות הון מזעריות	נכסי סיכון משוקללים		
	31.12.2021	31.12.2022	
710.6	5,339.7	5,684.9	סיכון אשראי (לא כולל סיכון אשראי של צד נגדי) (CCR) (גישה סטנדרטית)
0.5	1.4	4.0	סיכון אשראי צד נגדי (גישה סטנדרטית)
1.4	1.0	10.8	התאמה בגין סיכון אשראי (CVA)
12.1	82.6	96.7	סכומים מתחת לספי הניכוי (כפופים למשקל סיכון (250%))
724.6	5,424.7	5,796.4	סה"כ סיכון אשראי
0.7	7.1	5.9	סיכון שוק (גישה סטנדרטית)
76.4	538.8	611.0	סיכון תפעולי
801.7	5,970.5	6,413.3	סך הכל

- (א) דרישות הון בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין. הבנק נדרש לעמוד ביחס הון כולל מזערי של 12.5%.
- (ב) סיכון אשראי אינו כולל סיכון אשראי של צד נגדי, התאמה בגין סיכון אשראי וסכומים מתחת לסף הניכוי.

מידע נוסף על נכסי סיכון משוקללים
דוח תנועה בחשיפות לאחר הפחתות סיכון אשראי בכל משקל סיכון (במיליוני ש"ח)

לשנה שנסתיימה ב- 31 בדצמבר 2022									
שינויים בחשיפה לאחר הפרשה להפסדי אשראי ולאחר הפחתת בטחונות (לפני המרה לאשראי)									
סיג החשיפה	סה"כ	0%	20%	50%	75%	100%	150%	250%	שינוי בנכסי סיכון
במיליוני ש"ח									
יתרה ליום 31.12.21	11,290.4								5,969.2
ריבונות	(34.5)	(34.5)							-
יישויות סקטור ציבורי	(6.9)	(6.9)							(1.4)
תאגידים בנקאיים	(26.5)	(26.5)							(5.3)
חברות ניירות ערך	0.0	0.0							0.0
תאגידים	161.9	0.0				166.1	(4.2)		159.8
בביטחון נדל"ן מסחרי	(3.4)					(3.4)			(3.4)
קמעונאות ליחידים	288.8			289.2		14.7	(15.1)		208.8
עסקים קטנים	(4.3)			(3.1)		(0.8)	(0.4)		(3.6)
נכסים אחרים	2.0	5.9				(9.5)		5.6	4.6
סך הכל שינוי סיכונים אשראי	377.1	(28.6)	(33.4)	286.1	167.1	(19.7)	5.6	359.5	
סיכון שוק									(1.2)
סיכון תפעולי									72.2
סיכון CVA									9.9
השפעות אחרות									0.0
יתרה ליום 31.12.22	11,667.5								6,409.6
לשנה שנסתיימה ב- 31 בדצמבר 2021									
שינויים בחשיפה לאחר הפרשה להפסדי אשראי ולאחר הפחתת בטחונות (לפני המרה לאשראי)									
סיג החשיפה	סה"כ	0%	20%	50%	75%	100%	150%	250%	שינוי בנכסי סיכון
במיליוני ש"ח									
יתרה ליום 31.12.20	10,882.3								5,687.7
ריבונות	160.3	160.3							-
יישויות סקטור ציבורי	(9.5)	(9.5)							(1.9)
תאגידים בנקאיים	(76.9)	(76.9)							(15.4)
תאגידים	42.2	0.1				23.0	19.2		52.0
בביטחון נדל"ן מסחרי	6.5					6.5			6.5
קמעונאות ליחידים	302.5			305.1		(16.4)	13.8		233.6
עסקים קטנים	(12.7)			(13.5)		(0.2)	1.0		(8.8)
נכסים אחרים	(4.5)	(1.7)				(1.7)		(1.1)	(4.3)
סך הכל שינוי סיכונים אשראי	408.0	158.6	(86.3)	291.6	11.2	34.0	(1.1)	261.7	
סיכון שוק									1.6
סיכון תפעולי									18.6
סיכון CVA									(0.4)
השפעות אחרות									0.0
יתרה ליום 31.12.21	11,290.4								5,969.2

נכסים משוקללים בסיכון ביחס לפעילויות העסקיות ולסיכונים הקשורים (במיליוני ש"ח)

ליום 31 בדצמבר 2022								
מגזרי פעילות פיקוחיים								
סה"כ	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית	
5,796.4	786.6	0.0	142	323.4	660.6	3.2	3,880.6	סיכון אשראי
5.9	5.9	-	-	-	-	-	-	סיכון שוק
611.0	22.0	0.7	15.7	22.9	60.2	6.6	483.0	סיכון תפעולי
6,413.3	814.5	0.7	157.7	346.3	720.8	9.8	4,363.6	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2021								
מגזרי פעילות פיקוחיים								
סה"כ	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית	
5,424.7	741.1	0.1	87.2	296.0	608.1	3.5	3,688.7	סיכון אשראי
7.1	7.1	-	-	-	-	-	-	סיכון שוק
538.8	55.7	0.4	9.7	20.7	50.7	4.3	397.3	סיכון תפעולי
5,970.5	803.9	0.5	96.9	316.7	658.8	7.8	4,085.9	סך הכל

הון ומינוף
חלק 3 - הרכב ההון
הרכב ההון הפיקוחי (CC1)

	ליום 31 בדצמבר 2021		ליום 31 בדצמבר 2022		
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
הפניה	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3		סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3		
הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים					
1	17.0		17.0		הון מניות רגילות שהונפק על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1
2	-	867.7	-	980.1	עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן
3	(13.6)	(8.4)	(7.9)	(34.7)	רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי
	(13.6)	876.3	(7.9)	962.4	הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוחיות וניכויים					
4		(*)		(*)	רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההוגן של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי. בנוסף, בהתייחס להתחייבויות בגין מכשירים נגזרים, יש לגרוע את כל התאמות השווי החשבונאיות (DVA) הנובעות מסיכון האשראי העצמי של הבנק
	(2.1)	(2.1)	(7.4)	(7.4)	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים
	(2.1)	(2.1)	(7.4)	(7.4)	מזה: בגין השפעת תכנית ההתייעלות
	(2.1)	(2.1)	(7.4)	(7.4)	סך כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1
	(11.5)	878.4	(0.6)	969.8	הון עצמי רובד 1
	(11.5)	878.4	(0.6)	969.8	הון רובד 1 נוסף לפני ניכויים
					הון רובד 1 נוסף: ניכויים
		-		-	סך כל הניכויים בהון רובד 1 נוסף
		-		-	הון רובד 1 נוסף
	(11.5)	878.4	(0.6)	969.8	הון רובד 1
הון רובד 2: מכשירים והפרשות					
5		1.0		0.0	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר
					מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'
6		59.3		72.5	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפי השפעת המס המתייחס
		60.3		72.5	הון רובד 2 לפני ניכויים
					הון רובד 2: ניכויים
		-		-	סך כל ההתאמות הפיקוחיות להון רובד 2
		60.3		72.5	הון רובד 2
	(11.5)	938.7	(0.6)	1042.3	סך ההון
					סך הכל נכסי סיכון משוקללים בהתאם לטיפול שנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל
	5,970.5		6,413.3		סך נכסי סיכון משוקללים

	ליום 31 בדצמבר 2021	ליום 31 בדצמבר 2022	
	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
הפניה	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	
יחסי הון וכריות לשימור הון			
	14.71%	15.12%	הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
	14.71%	15.12%	הון רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
	15.72%	16.25%	ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
דרישות מזעריות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים			
	8.00%	9.00%	יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
	8.00%	9.00%	יחס הון רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
	11.50%	12.50%	יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)			
7	33	38.7	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה.
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2			
6	59.3	72.5	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה
	67.8	72.5	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית
מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר			
	1	0.0	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 2 הכפופים להוראות המעבר [בהתאם להוראות המעבר בהוראה 299].
	8.6	9.6	סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה

(*) מייצג סכום הנמוך מ-50 אלפי ש"ח.

לגילוי על הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי - ר' תוספת א'

מידע נוסף על ההון והלימות הון

דוח תזרים של תנועות ממועד הדיווח הקודם על ההון הפיקוחי, לרבות שינויים בהון העצמי רובד 1, הון רובד 1 והון רובד 2.

לשנה שנסתיימה ביום	לשלושה חודשים שנסתיימו ביום	לשנה שנסתיימה ביום	
31 בדצמבר 2021	31 בדצמבר 2022	31 בדצמבר 2022	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
			1. שינוי בהון עצמי רובד 1
794.6	929.1	876.3	סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים לתחילת תקופה
82.9	33.7	88.8	שינוי בהון המיוחס לבעלי מניות הבנק
			שינוי בהבדלים בין הון המיוחס לבעלי מניות הבנק לבין הון עצמי רובד 1
(1.2)	(0.5)	(2.8)	ישום הוראות מעבר בגין אימוץ כללי חשבונאות מקובלים בנושא זכויות עובדים
876.3	962.3	962.3	סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים לסוף תקופה שינוי בהתאמות פיקוחיות וניכויים:
3.6	7.6	2.1	סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים - הון עצמי רובד 1 לתחילת תקופה
-	-	6.3	שינוי בהתאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1
-	-	8.4	סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים לפני התאמות בגין מהלכי התייעלות - הון עצמי רובד 1, לסוף תקופה
(1.5)	(0.2)	(1.0)	התאמות בגין תכנית ההתייעלות הון עצמי 1
2.1	7.4	7.4	סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים - הון עצמי רובד 1 לסוף תקופה
878.4	969.8	969.8	סך הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים ליום 31 בדצמבר
			2. שינוי בהון רובד 2
66.1	70.7	60.3	סך הון רובד 2, לפני ניכויים לתחילת תקופה
(0.9)	0.0	(1.0)	שינוי בהון רובד 2: מכשירים, לפני ניכויים
(4.9)	1.8	13.2	שינוי בהון רובד 2: הפרשות, לפני ניכויים
60.3	72.5	72.5	סך הון רובד 2, לפני ניכויים ליום 31 בדצמבר
			שינוי בניכויים:
-	-	-	סך הכל ניכויים - הון רובד 2 לתחילת תקופה
-	-	-	שינוי בסך הכל ניכויים - הון רובד 2
60.3	72.5	72.5	סך הכל הון רובד 2 ליום 31 בדצמבר

הבנק מיישם את הוראות ועדת באזל בנושא מדידה והלימות הון, כפי שאומצו על ידי בנק ישראל בהוראות ניהול בנקאי תקין 201 עד 211. הוראות באזל מתייחסות ל- 3 נדבכים:

נדבך ראשון - דרישות הון מזעריות, המחושבות לכל אחד מסוגי הסיכונים בנפרד, כאשר לגבי סיכוני אשראי הגישות העיקריות הן:

1. הגישה הסטנדרטית המסתמכת בעיקר על נתוני דירוגי אשראי של חברות דירוג חיצוניות.
  2. הגישות המתקדמות המבוססות על דירוגים פנימיים אשר חושבו בהתאם למודלים שפותחו על ידי הבנק (Internal Ratings-Based).
- הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית לכלל החשיפות של הבנק, ובגין סיכון שוק מבוצע גם חישוב של הקצאת ההון הנדרשת בגין הסיכון הספציפי בתיק למסחר.

נדבך שני - עוסק בתהליך הפנימי להערכת נאותות ההון ביחס לפרופיל הסיכונים של הבנק - תהליך ה-ICAAP (Capital Adequacy Assessment Process) ובמערכי הפיקוח והבקרה שהבנק מיישם. תהליך ה-ICAAP נועד להבטיח קיום רמה הולמת של אמצעים הוניים שתתמוך בכלל הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק, לרבות בהתחשב בתכניות אסטרטגיות עתידיות, זאת מעבר לדרישות ההון המינימליות שעל הבנק להחזיק בהתאם לנדבך הראשון, ובכלל זה: סיכון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון אינפלציה, סיכון ציות, סיכון הלבנת הון ומימון טרור, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי, סיכון מוניטין ועוד. התהליך כולל, בין היתר, בחינת המנגנונים המובנים לזיהוי הסיכונים ומוקדי הסיכון וביצוע הערכת נאותות הונית על בסיס תרחישים שונים, בחינת קיום תהליכים פנימיים ליישום ממשל תאגידי נאות, שיפור ושדרוג מערכי הבקרה והביקורת וקיום תשתית תרחישי קיצון נאותה הכוללת תרחישי קיצון הוליסטיים. כמו כן, עוסק נדבך זה בתהליך הסקירה הפיקוחי (SREP) מול בנק ישראל.

נדבך שלישי - משמעת שוק - דרישות הגילוי והדיווח לציבור. הנדבך כולל את דרישות הגילוי בדיווח הכספי של תאגיד בנקאי.

במהלך חודש מרס 2020, פירסמה ועדת באזל לפיקוח בנקאי (BCBS) הודעה על דחייה בכניסתן לתוקף של העדכונים להוראות "מדידה והלימות הון" (המכונה "באזל 4") שפורסמו בחודש דצמבר 2017. היישום אמור להיכנס לתוקף באירופה באופן מדורג החל מה-1 בינואר 2023 ועד 1 בינואר 2028. חשוב לציין כי בשלב זה, לא ידוע באיזה אופן ומתי יאומצו הוראות אלה בישראל.

אימוץ הוראות באזל ע"י בנק ישראל

הבנק מיישם את הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211 בנושא מדידה והלימות הון כפי שעודכנו, על מנת להתאימן להנחיות באזל. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר יחסי הון מזעריים, נדרש הבנק לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי של 9% ויחס הון כולל של 12.5% וזאת כתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית.

גישת הבנק להערכת הלימות ההון

במסגרת הטמעת הנדבך השני של באזל בבנק מהווה תהליך הערכת הנאותות ההונית (תהליך ה-ICAAP) את הבסיס לקביעת יעד ההון המינימלי של הבנק.

תהליך ה-ICAAP מתבצע בהתאם לפרקטיקה בינלאומית מקובלת ובהתאם למסגרת העבודה של באזל והנחיות בנק ישראל, במסגרתו מאותגרת הקצאת ההון הרגולטורית בנדבך הראשון ומוקצות כריות הון ייעודיות נוספות במידת הצורך. מסמך ה-ICAAP מטמיע את מתודולוגיית אמידת הסיכונים השונים, הערכת הנאותות ההונית והניהול השוטף של ההון. הוא מכיל עדכונים ושינויים רבים שהתבצעו במהלך השנים עקב תהליכי שיפור פנימיים, דו שיח מתמשך של חברת האם עם בנק ישראל (לרבות תהליך ה-SREP), עדכוני בנק ישראל ועדכונים בינלאומיים שונים. תהליך הערכת הנאותות ההונית נועד לבחון את יכולת הבנק לשאת בסיכונים אליהם הוא חשוף ותוצאותיו מהוות היזון חוזר הן ליעדי ההון שקבע הדירקטוריון והן לאיכות מדיניות ניהול הסיכונים והצלחת יישומה, והן משמשות בסיס לקביעת יעדי ההון ותכנון ההון וגיבוש תיאבון לסיכון ומגבלות על ידי זיהוי צרכי ההון וקיבולת הסיכון של הבנק.

בקביעת יעד ההון נבחנים ממצאי התהליך המהווים את היקף ההון הנדרש בראיית הבנק אל מול פרופיל הסיכון שלה למועד הדוח ובראייה צופה פני עתיד בהתבסס על היעדים העסקיים של הבנק והצמיחה המתוכננת ותחת תרחישי קיצון הוליסטיים.

מסמך ה-ICAAP לנתוני 30 ביוני 2022 אושר ע"י ההנהלה והדירקטוריון. תשתית תהליך הנאותות ההונית שאושרה בבנק משמשת בסיס לתהליך הפנימי המבוצע בבנק.

דיון כמותי ואיכותי בתכנון ההון במסגרת הדיון הכללי בתכנון האסטרטגי של ההנהלה

לבנק תכנית אסטרטגית חמש שנתית לשנים 2023-2027. התכנית האסטרטגית מתורגמת לתכנית העבודה וכנגזרת ממנה נבנה תכנון ההון התלת-שנתי. התכנית האסטרטגית על יעדיה הכמותיים מתוקפת פעמיים בשנה ובמסגרת זאת נעשית בדיקה כי תכנון ההון הקיים הינו בהלימה עם היעדים האסטרטגיים המעודכנים. טרם אישור תכנון ההון, מתבצע תהליך של בחינת העמידה ביעדי ההון במצב עסקים רגיל ותחת תרחישי קיצון. יישום הנדבך השני של באזל כולל ביצוע תהליך ה-ICAAP, כאשר אחד מתוצריו המרכזיים הינו קביעת יעדי ההון במצב עסקים רגיל ובמצב קיצון. יעדי ההון נקבעים להון עצמי רובד 1 ולהון הכולל.

יעדי ההון שנקבעו על ידי הדירקטוריון הינם:

- במצב עסקים רגיל - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-10.5% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.65%.
- במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-7.0% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-10.0%.

הוראות הנוגעות להקצאת הון בגין מכשירים פיננסיים נגזרים

בחודש מרס 2014, פרסמה וועדת באזל לפיקוח בנקאי (BCBS) עדכונים להוראות באזל 3 וביניהם, הוראה חדשה בדבר "גישה סטנדרטית לחישוב חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי (SA-CCR).

ביום 1 בדצמבר 2021, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לעדכון הוראות ניהול בנקאי תקין הכולל, בין היתר, הוספת הוראת ניהול בנקאי תקין A203 בנושא טיפול בסיכון אשראי צד נגדי בהתאם ל-SA-CCR שמחליפה את הגישות הקיימות כיום במסגרת הוראה 203 לחישוב חשיפה לצד נגדי במקרה כשל. הבנק מיישם את ההוראה החל מיום 1 ביולי 2022. בנוסף לכך, ביום 1 באוגוסט 2022, פרסם חוזר בנושא עדכון הוראה 203 אשר במסגרתו עודכנו משקלות הסיכון בחישוב הקצאת ההון בגין סיכון CVA לחשיפות של התאגידים הבנקאיים לחברות ביטוח, קופות גמל וקרנות נאמנות. בהתאם לחוזר, בשל הסיכון הנמוך, החליט הפיקוח על הבנקים להפחית את משקל הסיכון המיוחס לחברות ביטוח, קופות גמל וקרנות נאמנות ולהשוותו למשקל הסיכון המיוחס לתאגידים בנקאיים.

השפעת יישום הדרישות החדשות צפויה להביא להשפעה לא מהותית ביחס הון רובד 1 וביחס ההון הכולל. בנוסף, בהתאם לחוזר מדצמבר 2021, נוספה הוראה A208 בנושא גישות חדשות להקצאת הון בגין סיכון CVA. ההוראה מציגה מספר גישות אפשריות לחישוב הקצאת הון בגין סיכון CVA. הבנק נדרש ליישם את ההוראה החל מיום 1 בינואר 2025.

השפעת דירוג האשראי של מדינת ישראל

לדירוג האשראי של מדינת ישראל ישנה השפעה על דרישות ההון, מכיוון שדרישות ההון בגין חשיפות לממשלות, לישויות סקטור ציבורי ולבנקים, נגזרות מדרישות ההון של בנק ישראל. להערכת הבנק, אם וככל שיירד דירוג האשראי של מדינת ישראל, יגרום הדבר לירידה של 1.61% ביחס הון רובד 1, לסך של 13.51% במונחי 31 בדצמבר 2022.

חוזר בדבר הקצאת הון נוספת בגין מימון קרקעות במינוף גבוה

ביום 22 במאי 2022, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 203 (מדידה והלימות ההון) שמטרתה טיפול בחשיפות לענף הבינוי והנדל"ן. בהתאם לחוזר, נקבע כי לרשימת החובות המשוקללים לסיכון ב-150% נוספו הלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, בשיעור העולה על 80% משווי הנכס הנרכש (LTV), למעט הלוואות לרכישת קרקע חקלאית שאין לגביה אופק תכנוני או כוונה להגיש בקשה לשינוי יעוד (planning consent), והלוואות לרכישת קרקע לשימוש עצמי של לווה שאינו מסווג בענף המשק בינוי ונדל"ן.

ביום 25 בינואר 2023, פרסם הפיקוח על הבנקים קובץ שאלות ותשובות בקשר עם ההוראה הנ"ל. ביישום ההוראה בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2022, חישב הבנק את נכסי הסיכון בגין קרקעות בשיעור מימון של מעל 80% כאמור, בהתבסס על קובץ השאלות ותשובות שפורסם באשר לאופן חישוב תוספת נכסי הסיכון הנדרשים בהתאם להוראה.

בהמשך לכך, הבנק אימץ את ההקלה שנקבעה במסגרת החוזר, לפיה השפעת השינוי במשקל הסיכון על יחס הלימות ההון, בגין מלאי ההלוואות הקיימות ליום 30 ביוני 2022, תיפרס בשיעורים רבעוניים קבועים עד ליום 30 ביוני 2023. נכון ליום 31 בדצמבר 2022, ליישום ההוראה אין השפעה על יחס הון רוברד 1 וביחס ההון הכולל.

חלק 4 - יחס המינוף

ביום 15 במאי 2022, פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 250 - התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה), במסגרתה הוארך תוקף העדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 218 בנושא יחס מינוף. העדכון מקל את דרישת יחס המינוף בחצי נקודת האחוז, כך שעל הבנק לעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד (במקום 5%), וזאת כתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מהיקף הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית. לעניין הפחתת דרישות המינוף, נקבע כי ההקלה תמשיך לחול עד ליום 30 ביוני 2024 ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2023 או מיחס המינוף המזערי שחל על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם.

השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)

31 בדצמבר 2021	31 בדצמבר 2022	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
10,835.0	11,268.0	סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים
2.1	7.8	התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
548.7	548.0	התאמות בגין פריטים חוץ מאזניים (המרה של החשיפות החוץ מאזניות לסכומים שווי ערך אשראי)
57.1	76.5	התאמות אחרות (*)
11,442.9	11,900.3	חשיפה לצורך יחס המינוף

יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218

31 בדצמבר 2021	31 בדצמבר 2022	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
10,891.1	11,332.7	חשיפות מאזניות
		נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך, אך לרבות ביטחונות) (סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון רוברד 1)
10,891.1	11,332.7	סך חשיפות מאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך)
1.0	11.8	חשיפות בגין נגזרים
		עלות השחלוף הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים (לדוגמה: לאחר הפחתת ביטחון משתנה במזומן כשיר)
2.1	7.8	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
3.1	19.6	סך חשיפות בגין נגזרים
2,195.0	2,357.8	חשיפות חוץ מאזניות אחרות
(1,646.3)	(1,809.8)	חשיפה חוץ מאזנית בערך נקוב ברוטו (התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי)
548.7	548.0	פריטים חוץ מאזניים
878.4	969.8	הון וסך החשיפות
11,442.9	11,900.3	הון רוברד 1
		סך החשיפות
		יחס מינוף
7.68%	8.15%	יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218

(* עיקר סכום ההתאמות נובע מהפרשה קבוצתית להפרישי אשראי.)

חלק 5 - סיכון אשראי

מידע כללי על איכות סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו הסיכון שלווה או צד נגדי של הבנק, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק על פי הסכם האשראי. במסגרת יישום הוראות באזל מיישם הבנק את הגישה הסטנדרטית בגין החשיפה לסיכונים אשראי. במסגרת נדבך 2 מאותגרת הקצאת ההון של הנדבך הראשון ובמידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכונים אשראי. פרק זה דן בסיכון אשראי בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 203. סיכון אשראי צד נגדי מטופל בנפרד בחלק 5 א' של הדוח להלן.

המודל העסקי במרכיבי פרופיל סיכונים אשראי

תיק האשראי של הבנק מתמקד באשראי ללקוחות פרטיים, המאופייין ברמת פיזור גבוהה ורמת סיכון נמוכה באשראי מסחרי ועסקי, המאופייין בביקוש יציב המושפע במידה נמוכה מתנודות בשווקים. עיקר הסיכון הטמון בפעילות זו הינו הרעה במצבם של הלווים שעלול להשפיע לרעה על שווי תיק האשראי ורווחיות הבנק.

תיאבון הסיכון

תיאבון הסיכון של הבנק משקף נכונות מידתית לנטילת סיכונים אשראי, תואם פעילות בנקאית זהירה, תואם לדרישות הפיקוחיות ותואם להיקף פעילות הבנק וצביונו. במסגרת המדיניות התווה דירקטוריון הבנק אסטרטגיה לצמצום סיכון האשראי הכוללת מערך מגבלות רחב לסיכון האשראי לענפים ותחומי פעילות שונים.

ניהול סיכונים האשראי

סיכון האשראי מנהל באמצעות יישום מדיניות אשראי בעיקר בהתאם לנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 311. מדיניות האשראי נועדה להבטיח קיומם של תהליכים אפקטיביים לשמירה על איכות תיק האשראי, מיחזור, שינוי תנאיו והגדלתו באופן מבוקר ומדוד, בהתבסס על הסביבה העסקית-כלכלית, התיאבון המידתי לסיכון, רמת השליטה והבקרה של הבנק בתחומי פעילות הענף/הלקוח וכן למתן מעטפת נאותה של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח, ניטור, דיווח, בקרה וביקורת על תהליך ניהול סיכון האשראי. הבנק מפעיל מנגנונים הולמים לביצוע בקרה ופיקוח על האשראי, חלקם בזמן אמת וחלקם בדיעבד. הבקרה והפיקוח מבוצעים באמצעות יחידות אקסוגניות ליחידות המנהלות את האשראי. המחלקה לניהול סיכונים מובילה את תהליך גיבוש מדיניות האשראי, תוך שיתוף הגורמים העסקיים האחראיים על מתן האשראי בבנק. מסמך מדיניות האשראי, שהינו תוצר של גיבוש מדיניות זו, נדון ומאושר לפחות אחת לשנה על ידי ההנהלה, ועדת אשראי וניהול סיכונים ודירקטוריון הבנק, ומתעדכן על פי השינויים והתמורות בשווקים הפיננסיים בארץ ובעולם, שינויים ברגולציה ובצרכים עסקיים, כמפורט בהמשך. נהלי הבנק בתחום האשראי וניהול סיכון האשראי תומכים ומבטאים מדיניות זו הלכה למעשה. מדיניות הבנק כוללת דיון רחב ומפורט ביעדים ובאופן פיתוח עסקי האשראי בענפים ובתחומי הפעילות השונים תוך הגדרת עקרונות מפורטים בכל ענף ותחום לרבות מגבלות פרטניות ברמת תתי-ענפים ומוצרים המאופיינים ברמת סיכון גבוהה.

הקריטריונים המשמשים בהגדרת המדיניות לניהול סיכון אשראי ובקביעת ההגבלות על סיכון אשראי

במסגרת מדיניות האשראי התווה דירקטוריון הבנק אסטרטגיה לצמצום סיכון האשראי באמצעות הגדרת התיאבון לסיכון והגדרת תחומי פעילות שאינם נמצאים במיקוד השייווקי של הבנק, וכן תחומים בהם לא ייתן אשראי, וזאת במידה שרמת הסיכון הטמונה בהם גבוהה או רמת השליטה והבקרה עליהם אינה גבוהה, אף אם התשואה הפוטנציאלית העשויה להתקבל מהם גבוהה.

כחלק מאסטרטגיה זו מיישם הבנק מספר עקרונות:

- פיזור נאות של הסיכונים, וניהול זהיר ומבוקר של החשיפות, הן ברמת הלקוח הבודד והן ברמת ענפי המשק ומגזרי הפעילות העסקיים השונים.
- **בחינת קריטריונים לאישור אשראי הכוללים בין היתר: בחינת כושר החזר של הלקוח, בחינה שוטפת של מאפייני הפעילות העסקית של הלקוח**, בדיקת תזרים המזומנים ומבנה הנכסים וההתחייבויות שלו כולל תרחיש קיצוני (בסכומים שנקבעו במדיניות), טיב הביטחונות, ניתוח המגזר הענפי בו הוא פועל וניתוח פרמטרים נוספים להם השלכה על איתנותו הפיננסית כגון: תלות גבוהה של הלקוח בלקוחותיו, בספקים שלו וכיו"ב.

- **שמירה על מתן אשראי בתנאי שוק תוך שמירה על הלימה בין המרווחים והרווחיות הכוללת מהלקוחות לבין** רמת הסיכון הגלומה בפעילותם, תוך שימוש בתהליכים ובקורות ממוקדים, המביאים לידי ביטוי את שיעור ההכנסה הכוללת מהלקוח (מרווחים ועמלות), ביחס לתיק האשראי הכולל, לרבות קביעת רף מינימום לשיעור זה. רמת המרווחים משקפת גם את הקצאת ההון הנדרשת בשל מתן האשראי.
- **אי תלות, ניגוד עניינים ואנשים קשורים (אישור מיוחד):** בהתאם למדיניות האשראי עסקאות אשראי עם אנשים קשורים תובאנה לוועדת הביקורת של הדירקטוריון, לאחר אישורן בוועדות האשראי המתאימות. הבקשות מוגשות לוועדה בצורה שיטתית ומסודרת הכוללת נתוני השוואה על מנת לאפשר לוועדה לבחון את הוגנות תנאי העסקה והיעדר העדפה ביחס ללקוחות אחרים (תנאי שוק).
- **קביעת מגבלות פנימיות** לשמירה על חשיפת האשראי במסגרת הרמה שקבע התאגיד לעצמו, כך שיוכל לפקח על עמידה בתיאבון סיכון האשראי שנקבע.
- **שמירה על הנאותות ההונית** של הבנק בהתבסס על יעדי הלימות ההון של הבנק כפי שקבע הדירקטוריון.
- **שמירה על רמת ריכוזיות אשראי סבירה** באמצעות קביעת מגבלות אשראי פנימיות ללווה בודד ולקבוצות לווים, למגזרי פעילות ולהיקף האשראי הכולל של קבוצות הלווים הגדולות ביחס לתיק האשראי וכו'.
- **הגדרת אינדיקטורים כמותיים** ברורים לבחינת הצורך בעדכון מסמך המדיניות בעקבות שינויים מאקרו כלכליים ורגולטוריים או שינויים בנתוני הבנק, ביניהם: שינויים בתחזיות צמיחה במשק, שינוי בשערי חליפין, הוראות רגולטוריות חדשות בעלות השפעה על תחום האשראי, שינוי בחלקו של הבנק באשראי במערכת הבנקאית, הלימות הונו של הבנק ועוד.

המבנה והמערך הארגוני של ניהול סיכון האשראי ופונקציית הבקרה באשראי - קווי הגנה

- מערך הבקרה הפנימית מורכב משלושה נדבכים עיקריים (קווי הגנה):
- **מערך יוצרי הסיכונים המהווה גם את קו ההגנה הראשון** כולל את אגף אשראי בהנהלה הראשית, מערך הסניפים על יחידותיו העסקיות והמחלקות לניהול פיננסי וניהול נכסי לקוחות במטה. בנוסף נכללים בקו ההגנה הראשון פונקציית ניהול האשראי ויחידת הגבייה המשפטית.
- **קו ההגנה השני** באשראי כולל את היחידה להערכת סיכונים אשראי בבנק והמחלקה לניהול סיכונים אשראי בחברת האם הנותנת שירות בקרת אשראי לבנק. בנוסף קו ההגנה השני כולל את אגף החשב והיעוץ המשפטי.
- **קו ההגנה השלישי** כולל את מערך הביקורת הפנימית הבלתי תלויה הכפופה ישירות לדירקטוריון ואת כל גופי הביקורת החיצוניים.
- בבנק מתבצעים באופן שוטף תהליכים להפחתת סיכון האשראי באמצעות ניתוח כלכלי ועסקי של בקשות האשראי להערכת סיכון האשראי בפעילות הלווה, דירוג האשראי הניתן ומעקב ובקרה שוטפים אחר האשראי הניתן. במסגרת המחלקה נדון באופן תקופתי האשראי הניתן ללווים גדולים וקבוצות לווים וכן האשראי לענפי משק שונים. כל חביונות לקוחות הבנק לרבות שווי הביטחונות העומדים כנגדן, מרוכזים במערכת האובליגו - באמצעותה מבצע הבנק מעקב יומי של מצבת הביטחונות אל מול חשיפות האשראי.

הבקרה הפנימית באשראי מבוצעת על ידי יחידות שונות שהמרכזיות שבהן הינן:

- יחידת הגבייה - היחידה מופקדת על ניהול תיקי האשראי שסווגו כבעייתיים והוחלט להעבירם לטיפול היחידה.
- היחידה לפיקוח אשראי - תפקידה של היחידה הוא איתור לקוחות בעייתיים ובחינת מצבם הפיננסי. היחידה היא בלתי תלויה ואינה מעורבת בפעילות העסקית. המעקב והפיקוח מתבצעים באופן שוטף ביחס לכלל לקוחות הבנק על בסיס מגוון של דיווחים ממוחשבים המופקים בתדירות ובחתיכים שונים.
- תחום ניהול סיכונים אשראי:
- היחידה לבקרת אשראי כפופה לחטיבה לניהול סיכונים בחברת האם ואחראית על בקרת סיכונים אשראי של לווים ספציפיים, על פי מדגם מבוסס סיכון מתיק האשראי של הבנק, על פי נוהל בנקאי תקין 311 ("ניהול סיכונים אשראי").
- היחידה להערכת סיכונים אשראי כפופה למנהל הסיכונים הראשי בבנק ועוסקת בשני תחומים: האחד ניתוח ומתן חוות דעת כתובה בלתי תלויה לגבי חשיפות אשראי בסכומים מהותיים, על פי נוהל בנקאי תקין 311. חוות הדעת של היחידה מתייחסת לבקשת האשראי ולדירוג האשראי, תוך ביצוע ניתוח עצמאי של העסקה ומאגרת, לפי העניין, את שיקול הדעת שמפעיל הגורם העסקי. נציג היחידה משתתף בוועדות האשראי (מסמכות ראש אגף ומעלה), בודק ומעריך את סיכונים האשראי בכל בקשות האשראי הנדונות, ובמידת הצורך מחווה את דעתו בדיוני הוועדות. פעילות היחידה אינטגרלית לתהליך קבלת החלטות העסקי בגין האשראי הניתן ועמדתה

נבחנת כחלק מהתהליך ולא בדיעבד. התחום השני הינו ביצוע הליכים עצמאיים משלימים לאיתור חובות שמצבם מורע, לרבות קביעת נאותות הסיווגים וההפרשות להפסדי אשראי.

מערכות למדידה, אמידה וניהול של סיכוני האשראי

- לבנק **מודלים פנימיים** מתוקפים שפיתחה חברת האם לדירוג סיכון האשראי הגלום בפעילות הלקוחות העסקיים. המודלים מתבססים ברובם על פרמטרים אובייקטיביים בקשר עם מצבו של הלקוח (מאפייני הלקוח, תמהיל הביטחונות, החוסן הפיננסי המשתקף מן הדוחות הכספיים של הלקוח, נתונים ענפיים, נתונים נוספים וכיו"ב). על מנת להדק את הקשר שבין דירוג הסיכונים של הלקוח והתשואה הנובעת מפעילותו, קבע הבנק רף תשואה מינימלית שיש לשאוף אליה לכל דרגת סיכון.
- לקבוצה מודלים סטטיסטיים לדירוג סיכוני האשראי ללקוחות פרטיים ועסקים קטנים, בהתאם לדרישות העסקיות, הסביבה התחרותית, תיאבון הסיכון של הבנק ועקרונות רגולטוריים. המודלים מתבססים, בין היתר, על נתוני החשבון, נתוני הלקוח והסיכוי לכשל.
- **מערכות ממוכנות** - מערכות הקבוצה מאפשרות מעקב שוטף אחרי פעילות הלקוחות, במכלול רחב ובמגוון חתכים: רמות ותמהיל פעילות, ניצול מסגרות אשראי, רמת ביטחונות ומידע עדכני על מצבו הכספי של הלקוח. מנגנון זה משמש, בין היתר, את הסניפים ואת המטה ומאפשר להעניק ללקוחות את מיטב השירות ברמה גבוהה של מקצוענות ומיומנות.
- אחת מהמערכות הממוכנות המיושמות בבנק הינה **מערכת ממוכנת של בקשות אשראי** אשר משפרת ומיעלת את הליך קבלת ההחלטות והבקרה עליו.
- בנוסף בוחן הבנק באופן תדיר את עמידתו בהוראות הרגולטוריות בכל הקשור **במגבלות הריכוזיות**: לווה וקבוצת לווים או חשיפה לענפי משק, באמצעות מערכת חשיפות אשראי.
- לבנק **מערכת לתיעוד המסמכים המשפטיים** היוצרים את השעבודים על הנכסים שניתנו כביטחון בתיקי הלקוחות ומערכת המנהלת מעקב אחר שווים של נכסים אלה. מערכות הביטחונות מבטיחות את זמינות הנתונים הנדרשים לניהול סיכוני אשראי לכל גופי הבקרה השונים בסניפים ובמטה.
- הנהלת הבנק ממשיכה לשכלל ולשפר את כלי המדידה, הדיווח והבקרה הדרושים לה, לשם קבלת תמונת מצב עדכנית בכל הקשור למאפייני הסיכון השונים, הקיימים בסביבתם העסקית של מקבלי האשראי. לשם כך היא נעזרת, בין היתר, באגף אשראי, במחלקה לניהול סיכונים ובמחלקת מידע ניהולי.

פיקוח ובקרה

- הבנק מפקח על חביות הלקוחות ועל שווי הביטחונות שניתנו להבטחתן באמצעות מערכת האובליגו, המאפשרת מעקב יומי שוטף. מבוצע מעקב בתדירות יומית אחר חוסרי ביטחונות ברמת הלקוח הבודד:
- איתור אובליגנטים עם חוסרי ביטחונות על ידי סניפי הבנק והמטה.
  - עבודת פיקוח ובקרה על אובליגנטים עם חוסר ביטחונות בסכומים מהותיים.

דיווח על החשיפה לסיכוני אשראי

ההנהלה ודירקטוריון הבנק וועדותיו מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכוני אשראי בחתכים שונים על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה, ביניהם דיווחים על החשיפה לסיכוני אשראי במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני. ניהול החשיפה לסיכוני האשראי נבחן ומבוקר באופן שוטף במסגרת בחינת כלל הסיכונים על ידי ועדות ופורומים ייעודיים ברמת הדירקטוריון וההנהלה וכן על ידי דרגי הביניים. במסמך הסיכונים נסקרת התפתחות תיק האשראי ומדווחים, בין היתר, הערכת סיכון האשראי לפי ענפי משק וחתכים שונים, עמידה במגבלות רגולטוריות ובמגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון וההנהלה, בחינת יתרת החובות הבעייתיים ויתרות ההפרשה להפסדי אשראי. במסגרת המסמך בוחן הבנק מתווה של תרחישי קיצון בתחום התממשות סיכוני אשראי על כלל התיק המשלבים סיכונים נוספים בו זמנית. תרחיש קיצון זה משמש לבחינת הנאותות ההונית. מסמך הסיכונים נדון, אחת לרבעון, בהנהלה, בוועדת אשראי וניהול סיכונים של הדירקטוריון ובדירקטוריון.

איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)

31 בדצמבר 2022				
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	אחרים	פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	יתרות ברוטו
במיליוני ש"ח				
10,268.4	80.0	10,303.4	45.0	חובות, למעט איגרות חוב
795.0		795.0		איגרות חוב
2,354.5	5.0	2,359.5	0.0	חשיפות חוץ מאזניות
13,417.9	85.0	13,457.9	45.0	סך הכל

31 בדצמבר 2021				
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	אחרים	פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	יתרות ברוטו
במיליוני ש"ח				
9,917.1	66.2	9,932.4	50.9	חובות, למעט איגרות חוב
742.7		742.7		איגרות חוב
2,192.9	4.1	2,197.0		חשיפות חוץ מאזניות
12,852.7	70.3	12,872.2	50.9	סך הכל

שינויים במלאי החובות הלא צוברים ובמלאי החובות הבעייתיים שאורגנו מחדש

ראו פרק סקירת הסיכונים, סיכון אשראי, איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי, תנועה בחובות שאינם צוברים הכנסות ריבית, בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2022.

גילוי נוסף בנוגע לאיכות האשראי של חשיפות האשראי

זיהוי וסיווג חובות לא צוברים

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות לצורך אבחנה ביו חובות בסיווג בעייתי לרבות חובות לא צוברים לבין חובות תקינים. בהתאם לנהלים אלו, הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או לא צובר. חוב מסווג כחוב לא צובר כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים צפוי (expected) שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. חובות (לרבות איגרות חוב) נמצאים בפיגור כאשר הקרן או הריבית בגינם לא שולמו לאחר שהגיע המועד לפירעונם. בנוסף, חשבונות חח"ד או עו"ש מדווחים כחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, כאשר החשבון נותר ברציפות בחריגה ממסגרת האשראי המאושרת למשך 30 ימים או יותר או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה של 180 ימים. לצורך סיווג וטיפול באשראי בעייתי, הבנק מבחין בין:

- אשראי מסחרי בגין חוב שיתרתו החוזית מעל 1 מיליון ש"ח קבלת החלטה בדבר סיווג החוב וההפרשה הנדרשת מבוססת, בין היתר, על מצב הפיגור של החוב, הערכת מצבו הפיננסי וכושר הפירעון של הלווה, הערכת מקור ההחזר הראשוני של החוב, קיום ומצב הביטחונות, מצבם הפיננסי של ערבים, אם קיימים, ומחויבותם לתמוך בחוב ויכולת הלווה להשיג מימון מצד ג'.
- בכל מקרה, חוב מסחרי כאמור, מסווג כחוב לא צובר כאשר הקרן או הריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב גם מובטח היטב וגם נמצא בהליכי גבייה, או ככל שהחוב עבר הליך ארגון מחדש של חוב בעייתי. החל ממועד הסיווג כחוב לא צובר, החוב יטופל כחוב שאינו צובר הכנסות רבית (חוב כאמור ייקרא "חוב לא צובר").
- אשראי לאנשים פרטיים ואשראי מסחרי בגין חוב שיתרתו החוזית נמוכה מ- 1 מיליון ש"ח

קבלת החלטה בדבר סיווג החוב מבוססת על מצב הפיגור של החוב. לצורך כך, הבנק עוקב אחר מצב ימי הפיגור אשר נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו. חובות אלה, אשר מצויים בפיגור של 90 ימים עד 150 ימים, מסווגים כחובות בסיווג נחות כאשר הבנק אינו מפסיק את צבירת הכנסות הרבית. חובות נחותים בפיגור של 150 ימים ומעלה, נחשבים כחוב שאינו צובר ובנוסף חלים עליהם כללי המחיקה החשבונאית.

ההבדלים בהגדרת אופן הטיפול של פיגור וכשל למטרות חשבונאיות ומטרות פיקוחיות

חוב מוגדר "בפיגור" למטרות חשבונאיות לאחר 30 ימי פיגור, זאת בעוד שלמטרות פיקוחיות חובות בפיגור יוכלו לקבל ביטוי על ידי החלת משקל סיכון מוגבר רק לאחר 90 ימי פיגור ו/או כאשר החוב מסווג כחוב שאינו צובר הכנסות רבית. ארגון חוב מחדש אשר צובר רבית נחשב "חוב שאינו צובר" למטרות חשבונאיות זאת בעוד שלמטרות פיקוחיות אינו מקבל ביטוי כהלוואה בפיגור ולכן מטופל כחוב תקין. הלוואת בולט לדיר, שלא נפרעה במועד, תיחשב כחוב שאינו צובר למטרות חשבונאיות זאת בעוד שלמטרות פיקוחיות לא תקבל ביטוי כהלוואה בפיגור עד שתקופת הפיגור תעלה על 90 יום. פריטים חוץ מאזניים כגון קווי אשראי וערבויות ששייכים לחשבון שקיימת בו הלוואה בפיגור למטרות רגולטוריות, יסווגו אף הם הלוואות בפיגור למטרות רגולטוריות, על אף שבחלק מהמקרים לא יקבלו ביטוי כחובות שאינם צוברים למטרות חשבונאיות.

הפרשה להפסדי אשראי

החל מיום 1 בינואר 2022, מיישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הפסדי אשראי הנובעים ממכשירים פיננסיים כמפורט בנושא 326 בקודיפיקציה (ASC-326) - מכשירים פיננסיים הפסדי אשראי. על פי הכללים החדשים, תכלית הפרשה להפסדי אשראי הינה לאמוד את הפסדי האשראי הצפויים לאורך כל חיי האשראי. תהליך קביעת הפרשה מתבסס על שיטות שפותחו במטרה לאמוד הפסדים צפויים, תוך הבאה בחשבון של מידע היסטורי ותחזיות צפות פני עתיד סבירות וניתנות לתמיכה. אמידה זו כוללת גם התאמות איכותיות, לרבות תחזיות והערכות סובייקטיביות של ההנהלה, הכרוכות באי ודאות, ולשינויים באומדנים או בהערכות עשויה להיות השפעה מהותית על הפרשה להפסדי אשראי.

בנוסף, מידי רבעון מבוצע בבנק הליך בחינה של נאותות הסיווגים וסבירות הפרשה הכוללת, אשר גם הוא כולל היבטים של שיקול דעת, אומדנים והערכות לגבי רמת הסיכון הגלומה בתיק האשראי של הבנק. הפרשה בגין חובות לא צוברים באשראי העסקי, מחושבת בשיטת היוון תזרימי מזומנים או על בסיס שווי הביטחון, עבור הלוואות שגבייתן מותנית בביטחון. הפרשה זו מבוססת על אמידת התקבולים הצפויים לפירעון החוב ממגוון מקורות ההחזר הרלוונטיים, לרבות פעילותו העסקית של הלווה, ערך הבטוחות שהעמיד הלווה וערך מימוש ערבויות שניתנו על ידי הלווה או צדדים שלישיים. שיטה זו מחייבת שימוש בשיקול דעת ואומדנים אשר הנהלת הבנק מאמינה כי הם סבירים במועד ההערכה, אולם מטבע הדברים אין ודאות כי הסכומים שיתקבלו בפועל יהיו זהים לאומדנים שנקבעו.

עבור אשראי לאנשים פרטיים ואשראי עסקי שיתרתו החוזית מתחת למיליון ש"ח, או אשראי עסקי שיתרתו החוזית מעל מיליון ש"ח ושאינו אשראי לא צובר, הפרשה מחושבת לפי שיטת הפסדי אשראי צפויים - CECL. הפרשה להפסדי האשראי הצפויים, מורכבת מנדבך כמותי והתאמות איכותיות והיא מחושבת לכל קבוצה של נכסים פיננסיים בעלי מאפייני סיכון דומים. באשראי העסקי, השיטה העיקרית עליה מתבסס הבנק הינה שיטה מבוססת שיעורי מחיקות חשבונאיות נטו היסטוריים (WARM) ובאשראי לאנשים פרטיים הבנק מיישם את שיטת ההסתברות לכשל/הפסד בהינתן כשל (PD/LGD).

לצורך קביעת ההתאמות האיכותיות הכלולות בהפרשה להפסדי האשראי הצפויים, מביא הבנק בחשבון את מאפייני הנכסים הפיננסיים ונתוני גורמים סביבתיים המתייחסים לתיק האשראי הספציפי של הבנק כדוגמת שינויים בהיקף האשראי, שינויים בנפח החובות הבעייתיים, איכות הבקורות, ריכוזיות אשראי ועוד, וכן מתייחס בקביעת ההתאמות האיכותיות למצב המשק והסביבה הכלכלית בהתבסס על נתוני מאקרו קיימים ותחזיות מאקרו לתקופה שהוגדרה כסבירה ונתמכת. במסגרת ההתאמות האיכותיות בוחן הבנק האם קיימות אי ודאויות נוספות אשר אינן מקבלות ביטוי מספק בתוצאות שהתקבלו, ובמידת הצורך משית הגדלות להפרשה להפסדי האשראי הצפויים. הערכות אלה משקפות אי ודאות ומטבען הן יכולות להשתנות מעת לעת.

כמו כן, לאור העובדה שיישום ההנחיות החדשות החל מיום 1 בינואר 2022, הצריך בניית מספר מודלים חדשים ומורכבים, שטרם נבדקו בהשוואה לתוצאות בפועל ואשר עשויות לחייב כיוול בעתיד וכן בשל מגבלות במידע ההיסטורי הדרוש לביסוס המודלים באופן מיטבי, הגדיל הבנק את ההתאמות האיכותיות ששימשו בחישוב הפרשה.

בקביעת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2022, התחשב הבנק באי הוודאות הכלכלית הקיימת נוכח השינויים בסביבת המאקרו כדוגמת עלייה באינפלציה והעלאות הרבית ונוכח שינויים בכלכלה הגלובלית הנובעים, בין היתר, ממלחמת רוסיה אוקראינה והשית הגדלות בגין אי ודאויות אלה.

יודגש, כי ההוצאה להפסדי אשראי תלויה במגוון רחב של גורמים אשר קיימת לגביהם אי ודאות. אמידת ההפרשה להפסדי אשראי דורשת מההנהלה שימוש באומדנים והערכות, המתבססים בדרך כלל על תחזיות כלכליות, הערכות לגבי ההתפתחויות בשווקים ואמידת השפעותיהן על סיכון האשראי ועל התממשות הפסדי אשראי בעתיד. השימוש באומדנים ובהערכות מצריך הפעלת שיקול דעת אשר הנהלת הבנק מאמינה, כי הינם סבירים בעת פרסום הדוחות הכספיים. עם זאת, ומטבע הדברים, אין ודאות כי הפסדי האשראי כפי שיתהוו בעתיד מתיק האשראי הקיים יהיו זהים לאומדנים ולהערכות שנקבעו.

הערכות הבנק בנושא ההפרשות להפסדי אשראי הינן מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968, המבוסס, בין היתר, על מידע, פרסומים של צדדים שלישיים ואומדנים המצויים בידי הבנק למועד פרסום הדוחות הכספיים. הערכות אלה אינן ודאיות והפסדי האשראי בפועל עשויים להיות שונים מהותית מההערכות שנקטו. באשר לעדכונים לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא הפרשה להפסדי אשראי צפויים (CECL), המיושמים בבנק החל מיום 1 בינואר 2022, ראה גם באור 1.1 ג לדוחות הכספיים.

ירידת ניירות ערך

הבנק בוחן בכל תקופת דיווח האם ירידה בשוויים ההוגן של ניירות ערך המסווגים לתיק הזמין למכירה ולתיק המוחזק לפדיון הינה בעלת אופי אחר מזמני, על מנת לקבוע אם יש צורך בהפרשה לירידת ערך. הבחינה מתבצעת על פי קריטריונים ושיקולים המפורטים בבאור 1 בדוח הכספי השנתי.

חשיפת אשראי שאורגנה מחדש

חוב אשר עבר פורמלית ארגון מחדש של חוב בעייתי הינו חוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב.

מידע נוסף על סיכון אשראי

לאחר תקופה ארוכה בה הותיר בנק ישראל את הריבית במשק ללא שינוי, על שיעור של 0.1%, במהלך החודשים אפריל 2022 ועד פברואר 2023, העלה בנק ישראל את הריבית במשק שמונה פעמים ברציפות, מרמה של 0.1% ל-4.25%. בהודעת הריבית האחרונה, צוין כי המשך קצב העלאות הריבית ייקבע בהתאם לנתוני פעילות והתפתחות האינפלציה, זאת על מנת להמשיך ולתמוך בהשגת יעדי המדיניות.

עליית הריבית מגדילה את הוצאות המימון של משקי הבית והחברות העסקיות, אשר לצד העלייה באינפלציה, המייקרת את ההוצאות השוטפות, עלולה להכביד על מצבם הפיננסי של לווים, בהם לקוחות הבנק. הבנק בוחן את השפעות עליית האינפלציה ועליית הריבית החדה בשנים 2022 ו-2023 על מגזרי הפעילות השונים, ובפרט ההשפעה על כושר החזר של לקוחות הבנק. נכון למועד פרסום הדוחות לא נצפתה הרעה על הבנק. הבנק ממשיך לעקוב אחר השפעות עליית הריבית והמדד.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (במיליוני ש"ח)

							פעילות לווים בישראל			
							ליום 31 בדצמבר 2022			
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)				סיכון אשראי כולל (1)						
הפסדי אשראי (4)			*מזה:							
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבוניות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	לא צובר	בעייתי (6)	חובות (2)	סך הכל*	בעייתי (6)	דירוג ביצוע אשראי (5)	סך הכל	ציבור-מסחרי
0.5	0.0	0.3	0.0	0.0	20.2	21.9	0.0	19.8	21.9	חקלאות
0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3	0.4	0.0	0.2	0.4	כריה וחציבה
1.3	0.0	(0.5)	0.0	0.0	98.5	108.0	0.0	108.0	108.0	תעשייה
6.3	0.0	0.6	18.7	21.9	271.4	406.5	21.9	365.5	406.5	בניה ונדל"ן - בינוי
1.3	0.0	0.0	0.0	0.0	122.4	124.4	0.0	124.4	124.4	בניה ונדל"ן - פעילויות
0.6	0.0	0.4	0.0	0.0	28.1	37.1	0.0	37.9	37.9	בנדל"ן
4.8	0.0	0.9	0.0	10.4	280.0	307.8	10.4	296.7	307.8	אספקת חשמל ומים
0.1	(0.3)	0.0	0.0	1.2	5.1	8.6	1.2	7.3	8.6	מסחר בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
0.4	0.0	(0.2)	0.7	0.8	40.9	59.0	0.8	58.1	59.0	תחבורה ואחסנה
0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.5	3.4	0.0	3.4	3.4	מידע ותקשורת
0.2	0.2	0.2	0.0	0.0	31.4	35.4	0.0	35.4	35.4	שירותים פיננסיים
0.6	0.0	0.0	1.2	3.2	61.3	87.4	3.2	82.6	87.4	שירותים עסקיים אחרים
2.8	0.0	0.2	0.1	0.8	140.1	168.2	0.8	166.8	168.2	שירותים ציבוריים וקהילתיים
18.9	(0.1)	1.9	20.7	38.3	1,101.2	1,368.1	38.3	1,306.1	1,368.9	סך הכל מסחרי
66.1	3.3	3.2	23.3	48.9	5,035.3	7,044.6	48.9	6,818.7	7,044.6	אנשים פרטיים
85.0	3.2	5.1	44.0	87.2	6,136.5	8,412.7	87.2	8,124.8	8,413.5	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
					2,435.6	2,435.6		2,508.8	2,508.9	בנקים בישראל
					707.3	708.4		1,447.8	1,448.9	ממשלת ישראל
85.0	3.2	5.1	44.0	87.2	9,279.4	11,556.7	87.2	12,081.4	12,371.3	סך הכל פעילות בישראל

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 9,279.4 מיליוני ש"ח, 795.0 מיליוני ש"ח, 11.8 מיליוני ש"ח ו- 2,285.1 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

פעילות לווים בישראל										
ליום 31 בדצמבר 2021										
סיכון אשראי כולל (1)			חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)							
ציבור-מסחרי	סך הכל	דירוג ביצוע אשראי (5)	בעייתי (6)	סך הכל*	* מזה:			הפסדי אשראי (4)		
					חובות (2)	בעייתי (6)	לא צובר	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה הפסדי אשראי
חקלאות	16.6	16.5		16.6	14.9			0.2	0.3	0.1
כריה וחציבה	0.1	0.1		0.1						
תעשייה	126.8	125.6	0.7	126.8	117.4	0.7	0.2	0.1		1.8
בניה ונדל"ן - בינוי	317.8	285.8	23.4	317.8	218.4	23.4	19.0	1.3	3.1	4.7
בניה ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	133.6	133.6		133.6	131.8			(0.3)		0.3
אספקת חשמל ומים	28.8	28.4		26.4	21.2					0.1
מסחר	197.9	186.1	10.9	196.8	171.3	10.9	0.1	(1.3)		4.3
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	6.6	4.9	1.6	6.6	3.4	1.6	0.4	(0.3)	0.1	0.4
תחבורה ואחסנה	63.0	61.1	1.8	63.0	46.9	1.9	1.9	(0.2)		1.1
מידע ותקשורת	4.2	4.2		4.2	2.1					
שירותים פיננסיים	65.8	64.8		65.8	62.3			(0.1)		0.1
שירותים עסקיים אחרים	87.8	87.2	0.3	87.7	61.5	0.3		(1.1)	(0.3)	0.7
שירותים ציבוריים וקהילתיים	172.2	170.6	1.4	172.2	144.0	1.4	1.1	(0.2)		1.0
סך הכל מסחרי	1,221.2	1,168.9	40.1	1,217.6	995.2	40.2	22.7	(1.9)	3.2	14.6
אנשים פרטיים	6,575.9	6,294.6	56.4	6,575.9	4,646.0	56.4	26.7	(1.4)	(0.3)	55.7
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	7,797.1	7,463.5	96.5	7,793.5	5,641.2	96.6	49.4	2.9	2.9	70.3
בנקים בישראל	2,516.2	2,516.2		2,478.4	2,478.4					
ממשלת ישראל	1,468.7	1,468.7		764.3	763.3					
סך הכל פעילות בישראל	11,782.0	11,448.4	96.5	11,036.2	8,882.9	96.6	49.4	2.9	2.9	70.3

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 8,882.9 מיליוני ש"ח, 742.7 מיליוני ש"ח, 1.0 מיליוני ש"ח ו- 2,155.4 מיליוני ש"ח, בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

חשיפות לפי יתרת תקופה חוזית לפרעון

ליום 31 בדצמבר 2022						
תקופה ממוצעת לפרעון	סה"כ חשיפת אשראי	מעל 15 שנים	מעל חמש שנים עד 15 שנה	משנה עד חמש שנים	עד שנה	
במיליוני ש"ח						
						חשיפת אשראי מאזנית:
1.8	1,205.2	0.4	156.0	486.2	562.6	מסחרי
2.2	5,870.1	0.1	805.3	2,909.5	2,155.2	אנשים פרטיים - אחר
	11.8		2.2	5.5	4.1	נכסים בגין מכשירים נגזרים
2.1	7,087.1	0.5	963.5	3,401.2	2,721.9	סך הכל ציבור
2.1	4,049.2		170.1	2,496.3	1,382.8	בנקים וממשלות
2.1	11,136.3	0.5	1,133.6	5,897.5	4,104.7	סה"כ חשיפת אשראי מאזנית
3.5	840.8	0.0	170.5	643.4	26.9	מזה: אגרות חוב
	2,359.0			267.0	2,092.0	סה"כ חשיפת אשראי חוץ מאזנית
ליום 31 בדצמבר 2021						
תקופה ממוצעת לפרעון	סה"כ חשיפת אשראי	מעל 15 שנים	מעל חמש שנים עד 15 שנה	משנה עד חמש שנים	עד שנה	
במיליוני ש"ח						
						חשיפת אשראי מאזנית:
2.0	1,045.6	0.0	148.9	350.4	546.3	מסחרי
2.2	5,085.4	0.0	613.2	2,560.4	1,911.8	אנשים פרטיים - אחר
-	1.0	-	-	-	1.0	נכסים בגין מכשירים נגזרים
2.2	6,132.0	0.0	762.1	2,910.8	2,459.1	סך הכל ציבור
2.6	4,025.3	0.0	330.3	2,378.5	1,316.5	בנקים וממשלות
2.3	10,157.3	0.0	1,092.4	5,289.3	3,775.6	סה"כ חשיפת אשראי מאזנית
5.2	762.6	0.0	330.3	402.4	29.9	מזה: אגרות חוב
	2,049			218.0	1,831.0	סה"כ חשיפת אשראי חוץ מאזנית

חשיפה למדינות זרות

נכון ל- 31.12.22 אין לבנק חשיפה למדינות זרות.

מידע נוסף בנוגע לאיכות האשראי

למידע בדבר תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי, ראה באור 13, סעיף 2 ובאור 25, סעיף א.1 בדוחות הכספיים לשנת 2022. למידע בדבר ניתוח גיול (פיגור) של חשיפת אשראי בפיגור ראה באור 25, סעיף ב.1 בדוחות הכספיים לשנת 2022. לפירוט חשיפות אשראי שאורגנו מחדש ראה באור 25, סעיף ב.2.g בדוחות הכספיים לשנת 2022.

סיכון ריכוזיות

סיכון ריכוזיות האשראי נובע מהעדר פיזור בתיק האשראי. הסיכון יכול לבוא לידי ביטוי בהיקף גבוה של אשראי שניתן ללווה בודד או לקבוצת לווים או באשראי גבוה שניתן לענף מסוים. הבנק בוחן את ריכוזיות האשראי שלו על פי התפלגות סיכון האשראי בבנק ובקבוצה כפי שבאה לידי ביטוי בטבלת ענפי משק וכן באשראי ללווים גדולים ולקבוצות לווים ועל פי מאפייני אשראי שונים נוספים, כגון סוגי פעילות: שוק ההון, חברות אחזקה ועוד. על מנת להפחית את הסיכון משתמש הבנק במגבלות פנימיות המושתות על הענפים, הלווים הבודדים וקבוצות הלווים ועל יתר מאפייני האשראי כאמור לעיל וכן במגבלת של גובה "מדד הרפינדל" בהשוואה למערכת.

שיטות להפחתת סיכון אשראי - סקירה

מדיניות ותהליכים לקיזוז מאזני וחוף מאזני -

לצרכי הלימות הון הבנק מבצע קיזוזים של נגזרים וכן קיזוז של ביטחונות CSA שהתקבלו או הופקדו במסגרת פעילות בנגזרים כאמור. לפירוט בנושא זה ראו פרק "סיכון אשראי צד נגדי". פרט לאמור, הבנק אינו עושה קיזוז מאזני או חוף מאזני נוסף של יתרות מאזניות או חוף-מאזניות.

מדיניות ניהול מערך הביטחונות הכללי

לבנק מדיניות מפורטת בנושא קבלת נכסים כביטחונות לאשראי, אופן השעבוד שלהם ושיעורי ההישענות על כל סוג וסוג של ביטחון. עיקרי המדיניות נדונים ומאושרים אחת לשנה בהנהלת ובדירקטוריון הבנק ומפורטים בהרחבה בנהלים.

במסגרת המדיניות נקבעו עקרונות וכללים להערכת שוויין של הבטוחות לפי סוג הבטוחה ואופי האשראי אותו היא מבטיחה, עקרונות המתחשבים גם במשתנים ואינדיקטורים כלכליים שונים. נקבעו נהלים לאופן הטיפול בבטוחות ולמעקב אחר השינויים בהן ובשוויין, וכן מערכי בקרה בתחום ניהול ותפעול מערך הביטחונות.

סוגי הביטחונות העיקריים עליהם נשען הבנק הינם: פיקדונות, ניירות ערך, כלי רכב וציוד, המחאות עתידיות, שעבודים שוטפים, שעבודי נדל"ן, ערבויות בנקאיות ומסמכי יצוא.

הבנק שואף לקבל מלקוחותיו מגוון ביטחונות, כדי לא להתבסס על סוג ביטחון ספציפי.

מדיניות ההישענות על ביטחונות היא שמרנית ומתבססת על השווי ההוגן העדכני של הביטחון, על נזילותם ועל מהירות מימוש הביטחונות בעת הצורך. בקביעת מדיניות ההישענות על ביטחונות מתבסס הבנק על ניסיון העבר.

לבנק מערכת לתיעוד המסמכים המשפטיים היוצרים את השעבודים על הנכסים שניתנו כביטחון בתיקי הלקוחות ומערכת המנהלת מעקב אחר שווים של נכסים אלה. מערכות הביטחונות מבטיחות את זמינות הנתונים הנדרשים לניהול סיכונים אשראי לכל גופי הבקרה השונים בסניפים ובמטה.

למקרים בהם מעניק הבנק אשראי ללא בטוחות, נקבעו במדיניות האשראי תבחינים המתייחסים לחוסנו הפיננסי וכושר ההחזר של הלווה או הערב.

הפחתת ביטחונות כשירים ע"פ הוראות ניהול בנקאי תקין 203

השימוש בביטחונות כמפחיתי סיכון מתבצע על פי הוראות ניהול בנקאי תקין 203 "מדידה והלימות הון" באמצעות הגישה המקיפה (Comprehensive approach) לשימוש בביטחונות. גישה זו מתירה קיזוז מלא של ביטחונות כנגד החשיפה, ע"י הפחתה אפקטיבית של סכום החשיפה בערך המיוחס לביטחון (מקדמי ביטחון, haircuts).

מתוך סוגי הביטחונות עליהם נשען הבנק כאמור, הביטחונות הכשירים המשמשים להפחתת סיכון הינם: מזומנים ופיקדונות, ניירות ערך וערבויות, העומדים בתנאי ההוראה.

בבנק קיימת מערכת המחשבת את נכסי הסיכון עבור סיכונים אשראי על פי הוראות באזל וכן מערכת בלתי תלויה המבצעת בקורות על הביטחונות.

השימוש בחברות דירוגי אשראי חיצוניים בגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי

הבנק עושה שימוש בדירוגי בחברת דירוג אשראי חיצונית (S&P Standard & Pools (ECAI)). סוגי החשיפות לגביהן נעשה שימוש בדירוגי החברה, הינם: אגרות חוב בנוסטרו, ריבונות ובנקים. המידע מתקבל באופן ממוכן מחברת הדירוג S&P ומומר לנכסי סיכון בהתאם למיפוי הסטנדרטי (standard mapping) אשר מפורסם על ידי הפיקוח על הבנקים. בנוסף נעשה שימוש בדירוגי אשראי עבור בדיקת כשירות הבטחונות בהתאם להוראות נב"ת 203 סעיף 145.

הגישה הסטנדרטית - חשיפה לסיכון אשראי והשפעות הפחתת סיכון אשראי (CR4)

RWA וצפיפות RWA	חשיפות לפני CRM ו-CCF	חשיפות אחרי CRM ו-CCF	חשיפות לפני CRM ו-CCF	חשיפות לפני CRM ו-CCF	
צפיפות RWA	סכום מאזני חוץ-מאזני	סכום מאזני	סכום מאזני חוץ-מאזני	סכום מאזני	31 בדצמבר 2022
0.0%		2,536.4	1.1	2,536.4	סוגי הנכסים ריבונות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB)) תאגידים חשיפות קמעונאיות ליחידים הלוואות לעסקים קטנים בביטחון נדל"ן מסחרי הלוואות בפיגור נכסים אחרים
20.0%	0.1	45.6	0.1	45.6	
20.0%	497.8	2,489.2		2,489.2	
100.0%	952.6	103.7	293.3	858.2	
75.0%	3,963.0	348.7	2,031.5	5,042.0	
75.0%	32.8	5.4	31.4	43.0	
100.0%	98.3	0.1	0.5	98.2	
125.9%	57.4			49.1	
99.8%	73.8	170.8		170.8	
	5,684.9	458.5	11,208.6	2,357.8	11,332.6
					סך הכל

RWA וצפיפות RWA	חשיפות לפני CRM ו-CCF	חשיפות אחרי CRM ו-CCF	חשיפות לפני CRM ו-CCF	חשיפות לפני CRM ו-CCF	
צפיפות RWA	סכום מאזני חוץ-מאזני	סכום מאזני	סכום מאזני חוץ-מאזני	סכום מאזני	31 בדצמבר 2021
0.0%		2,571.0	1.0	2,571.0	סוגי הנכסים ריבונות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB)) תאגידים חשיפות קמעונאיות ליחידים הלוואות לעסקים קטנים בביטחון נדל"ן מסחרי הלוואות בפיגור נכסים אחרים
20.0%	0.1	52.5	0.1	52.5	
20.0%	503.1	2,515.7		2,515.7	
100.0%	791.1	71.1	211.4	739.7	
75.0%	3,745.9	454.7	1,948.5	4,643.1	
74.5%	34.2	5.8	32.9	46.7	
100.0%	101.7	0.1	0.6	101.6	
145.0%	69.8			50.7	
98.3%	83.3	168.8		168.8	
	5,339.7	532.3	10,757.9	2,194.7	10,889.9
					סך הכל

הגישה הסטנדרטית - חשיפות לאחר הפחתת בטחונות (CRM) לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5)

סה"כ סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)	250%	150%	100%	75%	50%	35%	20%	10%	0%	סוגי נכסים ל- 31 בדצמבר 2022
2,537.0									2,537.0	ריבוניות ובנקים מרכזיים
45.7						45.7				יישיות סקטור ציבורי (PSE)
2,489.2						2,489.2				תאגידים בנקאיים
952.6			952.6							תאגידים חשיפות
5,284.2				5,284.2						קמעונאיות ליחידים הלוואות
43.8				43.8						לעסקים קטנים בביטחון גדל"ן מסחרי
98.3			98.3							הלוואות בפיגור
45.6		23.6	22.0							נכסים אחרים
170.8	38.7		73.8						58.4	
11,667.1	38.7	23.6	1,146.6	5,328.0			2,534.9		2,595.3	סך הכל

סה"כ סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)	250%	150%	100%	75%	50%	35%	20%	10%	0%	סוגי נכסים ל- 31 בדצמבר 2021
2,571.5									2,571.5	ריבוניות ובנקים מרכזיים
52.6						52.6				יישיות סקטור ציבורי (PSE)
2,515.7						2,515.7				תאגידים בנקאיים
791.1			791.1							תאגידים חשיפות
4,994.7			(0.4)	4,995.1						קמעונאיות ליחידים הלוואות לעסקים קטנים
46.0			(1.0)	47.0						בביטחון גדל"ן מסחרי
101.7			101.7							הלוואות בפיגור
48.1		43.3	4.8							נכסים אחרים
168.8	33.0		83.3						52.5	
11,290.3	33.0	43.3	979.4	5,042.1			2,568.3		2,624.0	סך הכל

היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוב מאזניות, למעט השקעות בתאגידים פיננסיים ומיסים נדחים מתחת לסף הניכוי הכפופים למשקל סיכון של 250%.

מידע נוסף על סיכון אשראי סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדור)

הבנק מעמיד אשראי צרכני למגוון משקי בית המורכבים בעיקרם מאוכלוסיות יעד המאופיינות ברמת סיכון נמוכה מהממוצע, חלקם ממערכת החינוך. מדיניות האשראי לאנשים פרטיים משקפת את תיאבון הסיכון של הבנק וכוונותיו לגבי רמות הסיכון אשר ברצונו ליטול וכן את הפרופיל הרצוי לתיק האשראי לאנשים פרטיים והיקפו ביחס לתיק האשראי הכולל.

להלן התפלגות סיכון אשראי לאנשים פרטיים:

השינוי % באחוזים	31 בדצמבר 2021	31 בדצמבר 2022	
	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
10.2%	977.1	1,076.7	יתרות עובר ושב ויתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי
7.9%	3,668.9	3,958.6	הלוואות אחרות
8.4%	4,646.0	5,035.3	סך הכל סיכון אשראי מאזני
3.6%	822.1	851.9	מסגרת עו"ש לא מנוצלת
11.6%	908.5	1,013.9	מסגרת כרטיסי אשראי לא מנוצלת
(28.0%)	199.3	143.5	סיכון אשראי חוץ מאזני אחר
0.0	1,929.9	2,009.3	סך סיכון אשראי חוץ מאזני
7.1%	6,575.9	7,044.6	סך הכל סיכון אשראי כולל
7.7%	4,316.6	4,647.6	ממוצע היקף האשראי, כולל משיכות יתר בעו"ש, כרטיסי אשראי והלוואות

להלן התפלגות סיכון האשראי מסך החובות לאנשים פרטיים:

השינוי % באחוזים	31 בדצמבר 2021	31 בדצמבר 2022	
	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
(33.8%)	35.2	23.3	סיכון אשראי לא צובר
21.4%	21.0	25.5	סיכון אשראי בעייתי צובר
8.6%	4,589.8	4,986.5	סיכון אשראי לא בעייתי
8.4%	4,646.0	5,035.3	סך כל סיכון אשראי
(90.2%)	10.2	1.0	מזה: חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר
(34.2%)	26.9	17.7	יתרת ארגוני החוב שבהסדר מתוך האשראי הבעייתי
(0.03%)		0.06%	שיעור הוצאה להפסדי אשראי מסך האשראי (1)

לפרוט נוסף ראה פרק סיכון אשראי בסקירת סיכונים בדוח ההנהלה והדירקטוריון ל-31.12.22.

סיכונים בענף הבינוי והנדל"ן

הבנק נוקט במדיניות אשראי מידתית וזהירה שאושרה על ידי דירקטוריון הבנק, נבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ, הן בתחום הנדל"ן בכלל והן בתחום האשראי בפרט, שינויים ברגולציה (כגון: הוראות המפקח על הבנקים ותקנות ממשלתיות) וכיו"ב. מדיניות זו באה לידי ביטוי בבחינת שיעור המימון, קביעת מגבלות שונות, ביצוע ניתוחי רגישות בליווי פרויקטים לבניה ובחינת שיעור ההון העצמי ודרישה למכירות מוקדמות, וזאת על מנת לצמצם ככל הניתן את הסיכונים.

בנוסף, אימץ הבנק מדיניות פרטנית ביחס לתחומי הפעילות השונים בתחום הבינוי והנדל"ן ובהם ליווי בניה למגורים, ליווי בניה לנכסים מניבים וכן אשראי למימון נדל"ן מניב ביעוד למשרדים, מסחר ותעשייה.

בחינת בקשות חדשות למימון נדל"ן בבנק מאופיינת בפרמטרים שונים, בין היתר, מיקום הנכס, פיזור גאוגרפי, ייעודו (מגורים/משרדים/מסחר/תעשייה), סוג העסקה (תמ"א/מחיר למשתכן/מחיר מטרה וכד'). כמו כן נבחנת רמת הסיכון הנגזרת בכל מימון בהתייחס לשיעור המימון, תקופת המימון, איכות הלווה ואיתנותו. בהתייחס לכל האמור לעיל וכן פרמטרים נוספים, נקבעת רמת התמחור ורווחיות התיק.

מעבר לבדיקות הנעשות באופן שוטף, מקיים הבנק דיון תקופתי בכל תיקי האשראי בענף הבינוי והנדל"ן ובוחן את מצב הפרוייקטים וכן את רמת הסיכון בכל פרויקט ומצמצם חשיפות בהתאם. ככלל, בחינת הפרוייקטים מתבצעת על בסיס חודשי ועל פי דוחות ביצוע, המתקבלים מאת המפקח על הפרוייקט, כאשר הסיכונים הנבחנים הם, הן ברמת סיכון השוק והן ברמת סיכון הביצוע. הבנק מקפיד לתמחר כל עסקה בהתאם לסיכון ולריתוק ההון הנדרש.

ההפרשה להפסדי אשראי מחושבת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים ונקבעת גם עבור ענף הבינוי והנדל"ן על פי מאפייניו. יצוין כי בנוסף למדידה כמותית זו, בוחן הבנק, מדי רבעון, באופן סובייקטיבי את הצורך בהגדלה נוספת של מקדמי ההפרשה לענף הבינוי והנדל"ן בהתחשב בהתפתחויות בסביבה העסקית ואינדיקציות נוספות הרלוונטיות לרמת הסיכון הגלומה בתיק האשראי, ובמידת הצורך מגדיל את מקדמי ההפרשה הקבוצתית. בחינה נוספת מבוצעת גם עבור לווים ספציפיים, ובמידת הצורך, נרשמת גם הפרשה פרטנית.

למועד הדיווח שוק הנדל"ן בארץ מצוי במגמת גידול והתפתחות מואצת בדגש על תחום המגורים. מגמה זו עשויה להשתנות עקב השינויים הנצפים באינפלציה ובשוקי ההון בעולם המביאים גם להעלאת הריבית. הבנק עוקב באופן שוטף אחר המגמות. מדיניות הבנק המידתית הביאה לכך שלא נרשמה השפעה מהותית על איכות התיק.

להלן נתונים על סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל:

31 בדצמבר 2021	31 בדצמבר 2022	
		סיכון אשראי כולל(1)
136.3	181.0	נדל"ן שבנייתו לא הושלמה
74.5	78.9	מזה: קרקע גולמית
61.8	102.1	נדל"ן בתהליכי בניה
15.9	15.8	נדל"ן שבנייתו הושלמה
299.2	334.1	אחר(2)
451.4	530.9	סך הכל

(1) מזה: אשראי המובטח בנדל"ן למגורים בסך של 102.1 מיליוני ש"ח (61.0 מיליוני ש"ח מאזני ו-41.1 מיליוני ש"ח חוץ מאזני) ב-31.12.21 - 61.8 מיליוני ש"ח (32.6 מיליוני ש"ח מאזני ו-29.2 מיליוני ש"ח חוץ מאזני).
(2) כולל אשראי ללווים בענף הבינוי והנדל"ן בישראל, להם בטחון שאינו נדל"ן, כגון ובעיקר - פרויקטי תשתיות, אשראי לחברות נדל"ן מניב ולווים, ששווי הנכס שלהם למימוש מהיר מבטיח פחות מ-50% מסך סיכון האשראי של הלווה.

שיעור האשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מסך סיכון האשראי בענף הבינוי והנדל"ן ליום 31 בדצמבר 2022 עומד על 7.7%, בהשוואה ל-7.1% ליום 31 בדצמבר 2021.
שיעור האשראי הבעייתי מסיכון האשראי הכולל בענף הבינוי והנדל"ן ליום 31 בדצמבר 2022 עומד על 4.1%, בהשוואה ל-5.2% ליום 31 בדצמבר 2021.

חלק 5 א - סיכון אשראי של צד נגדי

סיכון אשראי של צד נגדי הוא הסיכון שהצד הנגדי לעסקה יכנס לכשל טרם מועד הסילוק הסופי של התשלומים בגין העסקה. הפסד כלכלי ייגרם אם בעת כניסתו של הצד הנגדי למצב של כשל, יהיו עסקאות עמו בעלות ערך כלכלי חיובי לבנק. סיכון אשראי צד נגדי בבנק מתבטא בפעילות בנגזרים מול מוסדות פיננסיים.

בניגוד לחשיפת האשראי, בה החשיפה היא חד צדדית והבנק נושא לבדו בסיכון להפסד, סיכון צד נגדי יוצר סיכון דו-צדדי להפסד וזאת בהתאם להיות ערך העסקה חיובי או שלילי עבור כל אחד מצדדי העסקה. שווי השוק של העסקאות אינו וודאי והוא יכול להשתנות לאורך חיי העסקה בשל שינויים בפרמטרים הרלוונטיים בשוק. החל מיום 1 ביולי 2022 הנתונים המתייחסים לסיכון אשראי צד נגדי מחושבים בהתאם להוראת ניהול בנקאי A203 על פי גישת SA-CCR.

החשיפה למוסדות פיננסיים מושפעת, הן ממצבו הספציפי של כל מוסד ומוסד והן מסיכון המדינה בה הוא פועל. פעילות הבנק מול מוסדות פיננסיים, ובכלל זה קביעת סמכויות וקריטריונים להעמדת מסגרות לפעילות מעוגנת במדיניות ובנהלים של הבנק שאושרו על ידי הדירקטוריון. מוסדות פיננסיים בבנק כוללים בנקים, בנקים להשקעות וחברות ביטוח. במסגרת מסמך מדיניות האשראי של הבנק קבע דירקטוריון הבנק מדיניות ותיאבון לסיכון ברמת הבנק לפעילות מול בנקים ובתי השקעות, הן ברמת תיאבון הסיכון הכולל והן ברמת החשיפה לצד הנגדי הבודד בחתך סוג החשיפה וטווח העסקה, ותוך התחשבות בהון העצמי של הבנק ומשקל החשיפות בו.

מדיניות האשראי של הבנק, בהתייחס לאופי והיקף החשיפות מול צדדים נגדיים, מתבססת על מספר פרמטרים הנגזרים מחוסנו הפיננסי של הצד הנגדי ובכלל זה: דירוג האשראי שניתן למוסד על ידי חברות הדירוג המובילות בעולם (Fitch, Moody's, S&P), היקף ההון העצמי שלו, רווחיות, מבנה הבעלות, המדינה בה הוא פועל וכדומה.

לצורך כימות ואמידת החשיפה של הצדדים הנגדיים עושה הבנק שימוש במתודולגיה פנימית המשקללת את הסיכון הגלום בעסקאות על פי מאפייני הסיכון - סוג העסקה ומאפייניה, תקופת העסקה וכדומה. כחלק מניהול סיכונים הצד הנגדי השוטפים, מבצע הבנק בקרה יומית שוטפת על עמידה במגבלות קווי האשראי שהוקצו לפעילות מול בנקים ובתי השקעות הכוללת בחינה ודיווח שוטפים על שינויים בדירוגי הצדדים הנגדיים להם מוקצים קווי אשראי, וכן שינויים במרווח האשראי בהם הם נסחרים.

קווי האשראי למוסדות בהם, בין היתר, נצפו שינויים משמעותיים בפרמטרים האמורים, נבחנים מחדש במסגרת וועדות האשראי השונות.

בצד זה מבצע הבנק מעקב שוטף וצמוד על סיכון התיק ביחס לבטחונות ולמסגרות הפעילות המאושרות על בסיס מדיניות האשראי שדירקטוריון הבנק קבע.

התיאבון לסיכון המידתי שהוגדר על ידי דירקטוריון הבנק מקבל ביטוי בהתפלגות חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים אשר מרביתה הינה מול מוסדות המדורגים בדירוגים גבוהים.

מדידה והלימות הון - התאמת שווי בגין סיכון אשראי (CVA)

בדצמבר 2021 פרסם בנק ישראל חוזר עבור הוראת ה-CVA שתיכלל תחת נב"ת A208 - "התאמת שווי בגין סיכון אשראי" (הוראה זו תחליף את חישוב ה-CVA המחושב היום בהתאם לנספח ג' להוראה 203). הוראה זו קובעת כיצד יש לחשב את הקצאת ההון לכיסוי הסיכון להתאמת שווי בגין סיכון אשראי (CVA - Credit Valuation Adjustment). ה-CVA משקף את ההתאמות במחירים חסרי סיכון ועסקאות מימון ני"ע שיתרחשו בעקבות כשל פוטנציאלי של הצד הנגדי בנגזרים.

ביום 21 בפברואר 2022 בנק ישראל פירסם חוזר ובו הוא דוחה את יישום הוראת ה-CVA ליום 1 בינואר 2025, וזאת בהמשך להודעת האיחוד האירופי מיום 27 באוקטובר 2021 על דחיית יישום הוראת ה-CVA באירופה לתאריך זה.

דיווח על החשיפה לסיכונים אשראי צד נגדי

ההנהלה ודירקטוריון הבנק וועדותיו מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכונים אשראי צד נגדי, ובחתיכים שונים על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה.

מערך הביניים שבמערך הפיננסי בחברת האם מדווח מגוון דיווחים מיידיים ואחרים על גובה, היקף ואופי החשיפה.

ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי הגישה הפיקוחית (CCR1)

RWA	EAD לאחר CRM	Alpha		עלות שחלוף	31 בדצמבר 2022
		שימוש לצורך חישוב EAD רגולטורי	חשיפה פוטנציאלית עתידית		
4.0	19.6	1.4	2.2	11.8	שיטת החשיפה הנוכחית הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך (SFT) (*)
4.0	19.6	1.4	2.2	11.8	סך הכל

RWA	EAD לאחר CRM	Alpha		עלות שחלוף	31 בדצמבר 2021
		שימוש לצורך חישוב EAD רגולטורי	חשיפה פוטנציאלית עתידית		
1.4	2.9	1.4	1.9	1.0	שיטת החשיפה הנוכחית הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך (SFT) (*)
1.4	2.9	1.4	1.9	1.0	סך הכל

הקצאת הון בגין התאמת שערור לסיכון אשראי (CCR2) (CVA)

RWA	EAD לאחר CRM		31 בדצמבר 2022
	0.3	19.6	כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי גישה סטנדרטית
	0.3	19.6	הסה"כ שמחשבים בגינם CVA

RWA	EAD לאחר CRM		31 בדצמבר 2021
	1.0	2.9	כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי גישה סטנדרטית
	1.0	2.9	הסה"כ שמחשבים בגינם CVA

הגישה הסטנדרטית - חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) ולפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון (CCR3)

סך חשיפת אשראי	אחר	150%	100%	75%	50%	20%	10%	0%	31 בדצמבר 2022
19.5						19.5			סוגי הנכסים בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח ((MDB)
0.1			0.1						תאגידים
19.6			0.1			19.5			סך הכל

סך חשיפת אשראי	אחר	150%	100%	75%	50%	20%	10%	0%	31 בדצמבר 2021
1.9						1.9			סוגי הנכסים בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח ((MDB)
1.0			1.0			-			תאגידים
2.9			1.0			1.9			סך הכל

נגזרים מעבר לדלפק (OTC)

השיטה שבה נעשה שימוש בבנק כדי להקצות הון כלכלי בגין נגזרים מעבר לדלפק (OTC) הינה הגישה הסטנדרטית למדידת החשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (SA-CCR) בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 203.

סיכון אשראי של צד נגדי (CCR) (CCR5) (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2022					
חשיפות לסיכון אשראי של צד ג'					
חשיפה לאחר ביטחונות	ביטחונות מזומן	סכום החשיפה	סכום נקוב	שווי שוק	סוג החשיפה
13.0	-	13.0	115.1	7.7	נגזרי ריבית
-	-	-	-	-	נגזרי מדד
6.6	-	6.6	46.9	4.1	נגזרי מט"ח
-	-	-	0.2	-	נגזרי מניות
19.6	-	19.6	162.2	11.8	סה"כ

31 בדצמבר 2021					
חשיפות לסיכון אשראי של צד ג'					
חשיפה לאחר ביטחונות	ביטחונות מזומן	סכום החשיפה	סכום נקוב	שווי שוק	סוג החשיפה
1.0	-	1.0	112.2	-	נגזרי ריבית
-	-	-	-	-	נגזרי מדד
1.7	-	1.7	86.0	1.0	נגזרי מט"ח
0.2	-	0.2	3.6	-	נגזרי מניות
2.9	-	2.9	201.8	1.0	סה"כ

חלק 6: סיכון שוק

מידע כללי על סיכון שוק

סיכון שוק (סיכון פיננסי) הינו סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובעים משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערי מטבע, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים ובכללם: סיכון ריבית, סיכון מטבע, סיכון אינפלציה, סיכון מחיר מניות וסיכון תנודתיות.

שנת 2022 אופיינה במדיניות מוניטרית מרסנת שהתבטאה בהעלאות ריבית על ידי בנקים מרכזיים בארץ ובעולם וזאת על רקע נתוני אינפלציה עולמיים גבוהים, כאשר הצפי הוא שבשנת 2023 סביבת האינפלציה הגבוהה תרוסן כך שנגידי הבנקים המרכזיים בעולם ימתנו את העלאות הריבית באופן משמעותי. במהלך הרבעון הרביעי חלה עלייה בשווקי המניות באירופה ובארה"ב בעוד שהשוק המקומי נשאר יציב. בקרן ההון של הבנק לא נרשמו שינויים משמעותיים.

הבנק נוקט במגוון פעולות על מנת להתמודד עם ההשפעות של השינויים ברבית ובאינפלציה על לקוחותיו, ובכללם ביצוע מבחני רגישות ובדיקות שוטפות הבוחנות את כושר החזר של הלקוחות, לפי מגזרי הפעילות השונים, תוך טיפול פרטני בהתאם לממצאים.

כמו כן, הבנק נוקט בפעולות נוספות על מנת להתמודד עם ההשפעות של שינויים אלו על הבנק, לרבות עדכוני הנחות למודלים שונים בתחומי האשראי וסיכונים שוק, הגדלת החשיפה למגזר הריבית המשתנה, ביצוע עסקאות לניהול החשיפה במגזר הצמוד מדד והתאמת שיעורי הביטחונות הנדרשים בפעילות שוק ההון. הבנק ממשיך לעקוב אחר ההתפתחויות השונות במצב המאקרו-כלכלי ולנקוט בפעולות ככל שיידרש.

אסטרטגיה וניהול

אסטרטגיית סיכון השוק של הבנק נגזרת מהאסטרטגיה הכוללת של הבנק, מהאגפים והמחלקות העסקיות ומסמך מדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים. המשימה העיקרית בניהול סיכון השוק היא זיהוי גורמי סיכון שוק, מדידתם הערכתם וניהולם באופן שוטף.

ניהול סיכונים השוק מתבצע בראייה כוללת של פעילות הבנק. תחומי הפעילות ומסגרות הסיכון מאושרים על ידי ההנהלה והדירקטוריון. ניהול סיכונים השוק מתבצע במוקד סיכון עיקרי - התיק הבנקאי (התיק למסחר אינו פעיל למעט פעילות לקוחות BTB):

התיק הבנקאי כולל את כל המכשירים הפיננסיים אשר מטרתם ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לטווח הבינוני. הפעילות בתיק הבנקאי כוללת את ניהול המקורות והשימושים והחשיפות לסיכונים שוק ונזילות. ניהול סיכון השוק בתיק הבנקאי מנוהל ומתבצע על ידי המחלקה לניהול פיננסי שמרכזת ומתאמת את הנושא ברמת הבנק. תחומי האחריות העיקריים של המחלקה לניהול פיננסי בניהול הנכסים וההתחייבויות הם: ניהול כלל הנכסים וההתחייבויות של הבנק, ניהול ההון הפנוי של הבנק וניהול החשיפות לסיכונים שוק בתיק הבנקאי, ניהול הנזילות העסקית והסטטוטורית, ניהול סיכון הנזילות וניהול וגידור החשיפות המאזניות באמצעות מכשירים נגזרים. הגדרת **התיק למסחר** נגזרת מהוראות באזל והיא כוללת את תיק ניירות הערך ועסקאות נגזרים עם כוונת מסחר בטווח הקצר וכן פעולות בנגזרים שאינן למטרות הגנה/ או גידור. בקרת הפוזיציות בתיק למסחר ובקרת עמידה במגבלות Stop Loss שנקבעו, מבוצעות ברמה תוך-יומית על ידי מערך הביניים בחברת האם בקו ההגנה הראשון. (כאמור התיק למסחר אינו פעיל)

מדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים

לבנק מדיניות מפורטת לניהול החשיפה לסיכונים פיננסיים המאושרת מדי שנה על ידי ההנהלה והדירקטוריון. מסמך המדיניות מתווה ומפרט, בין היתר, תיאבון כולל לסיכונים פיננסיים ותיאבון לסיכון בחתך הסיכון הבודד, עקרונות לפעילות ומגבלות לסיכונים השוק אליהם חשוף הבנק וברמת המכשירים.

הובלת מסמך המדיניות והצגתו נעשית ע"י המחלקה לניהול סיכונים בשיתוף עם המחלקה לניהול פיננסי. ניהול הסיכונים בבנק מיועד הן לצורך גידור כלכלי והן לצורך גידור חשבונאי ותיאבון הסיכון בא לידי ביטוי באמצעות קביעת מגבלות סיכון/הפסד כמותיות ואיכותיות. מדידת סיכונים השוק כוללת מגבלות בהתאם לתיאבון הסיכון על החשיפות הפיננסיות (השווי הכלכלי והרווח החשבונאי). מגבלות אלו נועדו להגביל את הנזק שעלול להיגרם לבנק כתוצאה משינויים לא צפויים בגורמי הסיכון השונים הקיימים בשווקים הפיננסיים. מערכת המגבלות תוחמת את

השפעת החשיפה של שינויים בלתי צפויים בגורמי הסיכון השונים לרבות שיעורי הריבית, אינפלציה ושערי חליפין. חשיפות במגבלות עיקריות על סיכוני שוק מדווחות בדוחות הכספיים של הבנק.

סיכוני שוק

סיכוני השוק הנוצרים כתוצאה מהפעילות בתיק הבנקאי ובתיק למסחר, מוגדרים במסמך המדיניות ונקבעה לגביהם מסגרת תיאבון סיכון. להלן גורמי הסיכון העיקריים:

חשיפת ריבית - סיכון הריבית הוא סיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הריבית. שינויים בריבית משפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשירים חוץ מאזניים, מכיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (או אף התזרימים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הריבית. מקורותיו העיקריות של סיכון הריבית שאליו נחשף הבנק כוללות: סיכון תמחור מחדש, סיכון עקום התשואה וסיכון בסיס (מרווח). סיכון הריבית בתיק, הינו הסיכון הדומיננטי אליו חשוף הבנק בכל הקשור להשפעה על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות ועל הרווח. הבנק מנהל את סיכוני הריבית בהתאם להוראת בנק ישראל בנושא ניהול סיכון הריבית (הוראה 333) ובהתאם למדיניות לניהול הסיכונים הפיננסיים.

בחישוב השווי ההוגן החשבונאי לצורך הדיווח, נעשה שימוש בעקומי היוון אשר מייצגים את מחירי הכסף של הבנק ומביאים בחשבון את מרווחי האשראי. בחישוב החשיפה הכלכלית, לצורכי ניהול סיכון השוק, נעשה שימוש בעקומי היוון המייצגים את מחירי הכסף של הבנק וללא מרווחי אשראי.

חשיפת בסיס - סיכון הבסיס הוא סיכון קיים או עתידי להכנסות ולהון הבנק שעלול להתרחש כתוצאה משינויים בלתי צפויים במדד המחירים לצרכן, או בשערי החליפין עקב ההפרש בין שווי הנכסים לבין שווי ההתחייבויות (כולל השפעת עסקאות עתידיות ואופציות גלומות בכל מגזר הצמדה). חשיפת הבסיס נמדדת ומנוהלת באופן שוטף בכל אחד ממגזרי ההצמדה השונים: המגזר הצמוד למדד המחירים לצרכן, המגזר במטבע חוץ ובשקלים הצמודים למטבע חוץ. חשיפת בסיס נוצרת כתוצאה מאי הקבלה בעיתוי, בבסיס המדידה ובסכומי ההשקעה עם או ללא פעולות גידור. על פי כללי החשבונאות ההון מוגדר כמקור שקלי לא צמוד, כך שההשקעה של ההון במגזר שאינו המגזר השקלי הלא צמוד מוגדרת כחשיפת בסיס.

דיווח

הדירקטוריון, הוועדה לניהול סיכונים והנהלה מקבלים, לפחות אחת לרבעון, דיווחים, בין היתר, במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני ובדיווח הייעודי של המחלקה לניהול פיננסי. הדיווחים כוללים את עיקרי החשיפות ורמות הסיכון המנוצלות מתוך המסגרות המאושרות, סיכום אירועי דיווח (הפסדים, חריגות לפי סמכויות, אירועים חריגים), בקשות ואישורים להרחבת פעילויות והרשאות לפעילויות השונות בהתאם למדרג סמכויות ותמונת סיכון כוללת לפעילות הבנק. כמו כן, נבחנים גם שינויים נדרשים בהתאם לשינויים בפעילויות הבנק ו/או שינויים בסביבת הבנק או בשווקים הפיננסיים. הדירקטוריון והוועדה לניהול סיכונים מקבלים דיווח שוטף בהינתן חריגה ממגבלה שבסמכות הדירקטוריון.

כמו כן ישנם בבנק מספר מנגנונים המאפשרים דווח ותגובה מידית להתפתחויות חריגות בשווקים:

1. ועדת ניהול נכסים והתחייבויות בראשות מנכ"ל הבנק מתכנסת לפחות אחת לשבועיים. הוועדה דנה בהתפתחויות בשווקים הפיננסיים. בדיון משתתפים גורמי הניהול הרלוונטיים בבנק.
2. ועדת נזילות וסיכונים פיננסיים בראשות מנכ"ל הבנק מתכנסת לפחות פעם בשבוע ודנה, בין היתר ובהתאם לצורך, במגוון נושאים בתחום ניהול ובקרת הסיכונים הפיננסיים.
3. במסגרת תכנית הנהלה להתמודדות עם תרחישי קיצון בתחום סיכוני שוק מתקיימת בחינה שוטפת של התממשות ארבעה פרמטרים כלכליים לפחות, מעבר לסף תגובה שנקבע מראש.
4. במסגרת תכנית הנהלה לטיפול במשבר נזילות, מבוצע מעקב וניטור שוטף אחר אינדיקטורים לזיהוי מוקדם של לחצי נזילות.

ועדת אשראי וניהול סיכונים של הדירקטוריון מתכנסת אחת לרבעון לצורך דיון בניהול הסיכונים של הבנק וזאת בנוסף לדיון במסמך הסיכונים הרבעוני המוגש לדיון בהנהלה ובדירקטוריון.

מערכות לזיהוי, מדידה, אמידה וניהול של סיכוני השוק

לצורך זיהוי ומדידת חשיפות לסיכוני שוק, עושה הבנק שימוש במערכות ניהול סיכונים מתקדמות המשמשות כבסיס מידע עבור מדידת הסיכון. לצורך מדידת הסיכון, נעשה שימוש במודלים מקובלים ומתוקפים. אמידת תוצאות מדדי הסיכון בתחום סיכוני השוק והריבית מתבצעת באמצעות מערכת מרכזית אחת וכן במספר מערכות ייעודיות נוספות

המודדות את הסיכונים בפעילויות ספציפיות. מערכות מידע אלו משמשות את הבנק בביצוע תהליכים שונים, בחישוב מדדי סיכון ומבחני קיצון וכן בתהליכי פיקוח ובקרה המתקיימים באופן שוטף בקווי ההגנה השונים.

כלים לניהול סיכון שוק

הבנק עושה שימוש במספר כלים לניהול סיכון השוק כגון שימוש במודלים מקובלים לניהול, מדידת והערכת סיכון שוק לרבות מדדי חשיפה לשחיקה בשווי ההוגן כתוצאה משינוי בלתי צפוי בגורמי הסיכון, מדד הערך בסיכון (Value at Risk), מדד לחישוב השפעת שינויים בשער הריבית על הרווחים שימדדו בהתאם להוראות הדיווח לציבור וכן מבחני קיצון. כמו כן קיים בבנק תהליך סדור לתיקוף מודלים בכדי להבטיח את נאותות השימוש בהם, והתאמתם לצרכי הבנק ולדרישות הרגולציה.

מודל הגישה הכלכלית לבחינת רגישות לריבית - המודל אומד את רגישות השווי ההוגן של ההון הכלכלי לשינוי מידי של עקום הריבית באופן מקבילי ולא מקבילי ובעוצמות שינוי שונות המשקפות מצב עסקים רגיל או מצבי קיצון. השפעת שינוי זה נבחנת על שווי התיק הבנקאי, התיק למסחר וסך הבנק תחת הנחות שונות.

מודל הערך בסיכון (ה-Var) שיטה היסטורית - המודל אומד את השחיקה הצפויה בשווי ההוגן (נכסים והתחייבויות, לרבות מכשירים פיננסיים נגזרים), במהלך אופק השקעה של 21 ימים, בהינתן רמת מובהקות של 99%. נתוני ה-Var מחושבים בבנק בתדירות יומית, על תיקים שונים (כגון: התיק הבנקאי והתיק למסחר). מבוצע תהליך בחינה בדיעבד (Back Testing) בלתי תלוי, על פי קריטריונים שהוגדרו בוועדת באזל במטרה לבחון את תקפות מודל ה-Var.

מודל גישת הרווחים לבחינת רגישות ריבית - המודל מציג את השפעתם של שינויים בריבית על הכנסות הריבית נטו החזויות והכנסות הריבית מגלגול עסקאות על פי הנחות מסוימות.

תרחישי קיצון פרמטריים - דירקטוריון הבנק קבע מגבלה על גובה השחיקה המכסימלי בשווי ההוגן בגין שינוי בגורמי סיכון השוק, הנבדקת באמצעות הפעלתם של תרחישי קיצון. מגבלה זו נקבעה לעד 10% מסך ההון העצמי.

מדיניות גידור ו/או הפחתת סיכונים

הבנק עושה שימוש במספר כלים לניהול והפחתת סיכונים ריבית באמצעות קנייה ומכירה של אגרות חוב ממשלתיות. הבנק פועל בנגזרים למטרות גידור/או הגנה של חשיפות מאזניות ובכדי לגדר חשבונאית את סיכון הריבית בפעילות במכשירי אג"ח במט"ח בעלי מח"מ ארוך ובינוני בהתאם לכללי החשבונאות. הבנק פועל במכשירים נגזרים לניהול פוזיציות הריבית והבסיס באמצעות עסקאות פרוורוד. העסקאות הינן בעלות רמה גבוהה של נזילות, וניתן באמצעותן להעביר חשיפות ממגזר הצמדה אחד לאחר בקלות יחסית. אחת לחודש נבחן שינוי הערך הכלכלי הנובע משינוי בשווקים על התיק הבנקאי כולל גידורים.

ממשל תאגידי לניהול סיכון שוק

מערך הפיקוח והבקרה על סיכונים פיננסיים ובכללם סיכונים שוק, מושתת על שלושה קווי הגנה כמפורט להלן:

קו הגנה ראשון:

יחידת מערך הביניים כפופה למנהל המחלקה הפיננסית בחטיבת משאבים בחברת האם ומתמחה בביצוע בקורות על פעילות הנוסטרו, פעילות המחלקה לניהול פיננסי בתחום ניהול הנכסים וההתחייבויות וניהול הנזילות. היחידה מנטרת את הסיכונים הפיננסיים השונים סמוך להיווצרותם, ככל הניתן, ומבצעת בקרה שוטפת של המגבלות בהתאם למדיניות הפיננסית, מפתחת בקורות ונהלי עבודה לצמצום חשיפת הבנק ומבצעת. במסגרת פעילותה בודקת היחידה את העמידה במגבלות שנקבעו על ידי ההנהלה והדירקטוריון לגבי הפוזיציות השונות הן ברמה תוך יומית והן בדיעבד ומבצעת תרחישי קיצון בתיקים ספציפיים.

קו הגנה שני:

מנהל הסיכונים הראשי באמצעות היחידה לניהול סיכונים שוק ונזילות ולתיקוף מודלים בחטיבה לניהול סיכונים בחברת האם אחראית להתאמה של פרופיל הסיכון לתיאבון הסיכון שנקבע בידי הדירקטוריון וההנהלה, ובתוך כך אחראית על גיבוש ועדכון מסגרת ניהול הסיכונים הפיננסיים, זיהוי והערכת סיכונים באופן בלתי תלוי בקו העסקים, אתגור נאותות הבקורות, התשומות והתפוקות בקו הראשון ובחינת אפקטיביות המגבלות. כמו כן, היחידה מבצעת תיקוף למודלים המרכזיים שבשימוש הבנק.

קו הגנה שלישי:

מערך הביקורת הפנימית של הבנק משלב בתכניות העבודה השנתיות שלו ביקורות בנושא ניהול סיכונים פיננסיים בבנק, ובכללן ביקורות על היחידות הרלוונטיות לקו ההגנה הראשון והשני. מבין תפקידיו של המבקר הפנימי לבחון את גיבוש ויישום המדיניות והחלטות הדירקטוריון, את עמידת היחידות במגבלות שנקבעו, קיום הבקרה בנושא ואת מהימנות זמינות המידע הניהולי והדיווחים הפיננסיים המוצגים לדירקטוריון ולהנהלת הבנק. כמו כן קו ההגנה השלישי כולל את כל גופי הביקורת החיצוניים.

סיכוני שוק בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים

במסגרת יישום הוראות באזל בחר הבנק ליישם את הגישה הסטנדרטית בגין החשיפה לסיכוני שוק. להלן פירוט רכיבי סיכון השוק:

סיכון שוק בשיטה הסטנדרטית

31 בדצמבר 2021	31 בדצמבר 2022	
במיליוני ש"ח		
מוצרים ישירים (outright products)		
2.5	3.0	סיכון שיעור ריבית (כלל וספציפי)
4.6	2.9	סיכון שער חליפין
7.1	5.9	סך הכל

הערך בסיכון VAR

התיאבון לסיכון

ערך ה-VAR ההיסטורי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2022 עמד על 16.5 מיליון ש"ח לעומת 11.2 מיליוני ש"ח אשתקד. משקלו של ה-VAR ביחס לסך כל ההון ליום 31 בדצמבר 2021 עמד על 1.69%. במהלך השנה החולפת עלה הערך בסיכון בעיקר בעקבות שינויי שוק. הערך בסיכון (VAR) הינו נמוך ביחס להון הבנק ומשקף את החשיפות המידתיות של הבנק לסיכון שוק.

בחינת Back Testing

הבנק פועל בהתמדה לשיפור איכות החיזוי של מודל ה-VAR ההיסטורי באמצעות בחינה שוטפת של ה-Back Testing. בחינת ה-Back Testing של מודל ה-VAR ההיסטורי מראה כי בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022 נרשמו שלושה מקרים בהם ההפסד התיאורטי היומי עלה על ערך ה-VAR שנחזה, כמפורט להלן:

גודל הפער במיליוני ש"ח	מועד
0.5	28.7.22
0.7	31.7.22
1.7	16.8.22

על פי תוצאות הבדיקה, המודל עומד בקריטריונים שהוגדרו על ידי ועדת באזל לקבלת המודל.

החשיפה בבסיס

- ניהול הסיכונים בחשיפות הבסיס והשקעת ההון במגזרי ההצמדה השונים נעשה בהתבסס על הערכות ותחזיות שוטפות של המחלקה לניהול פיננסי לגבי התפתחויות צפויות בשוקי הכספים וההון.
- תמהיל ההשקעה של ההון במגזרי ההצמדה השונים מנוהל באופן שוטף בכפוף למגבלות ועל בסיס התחזיות לגבי משתני השוק הרלוונטיים תוך ניצול פערי המחירים בין עלות המקורות ותשואת השימושים במגזרי ההצמדה השונים וכדאיותן של פוזיציות "יתר" או "חסר" בכל מגזר פעילות.
- במסגרת ניהול מאזני ההצמדה נעזר הבנק, בין השאר, במכשירים פיננסיים נגזרים, כאמצעי לניטרול החשיפה לסיכונים בבסיס ובריבית.

התיאבון לסיכון

- דירקטוריון הבנק קבע מגבלות לגבי הפוזיציות המותרות (עודף או חוסר) של נכסים על התחייבויות לפי מגזרי הצמדה.

החשיפה בבסיס בפועל

להלן מאפייני החשיפה במגזרי ההצמדה בהם נתוני סוף התקופה שונים מהותית מהנתונים המאפיינים את שנת הדיווח. נתוני החשיפות להלן מבוססים על גישה כלכלית, המחושבת על בסיס יומי, לעומת הגישה החשבונאית המוצגת בבאור נכסים והתחייבויות לפי בסיס הצמדה.

31 בדצמבר 2022			
מיליוני ש"ח			
ממוצע	מכסימום	מינימום	סוף תקופה
553.6	921.2	481.6	536.0
244.7	311.1	(104.9)	274.2
4.0	5.3	2.1	4.2

31 בדצמבר 2021			
מיליוני ש"ח			
ממוצע	מכסימום	מינימום	סוף תקופה
611.6	675.9	493.5	493.5
158.2	279.9	82.3	279.9
2.9	5.1	(0.5)	3.7

בתקופה הנסקרת עמד הבנק בכל מגבלות החשיפה בבסיס שאושרו על ידי הדירקטוריון.

ניהול סיכונים במכשירים פיננסיים נגזרים

הבנק פועל במגוון מכשירים פיננסיים נגזרים כחלק מניהול סיכוני השוק (חשיפות בסיס וריבית) וכן כשירות ללקוחותיו, בהם מהוות האופציות (לרבות מסלולי הברירה) תחום בעל מרכיב גבוה יותר של סיכון שוק. מדיניות ניהול סיכוני המכשירים הנגזרים, לרבות: היקפי הפעילות ומגוון המכשירים המותרים לשימוש, מאושרת במסגרת דירקטוריון הבנק, ועדת אשראי וניהול סיכונים של הדירקטוריון והנהלה. דירקטוריון הבנק קבע מגבלות לגבי היקף מסלולי הברירה המגלמים אופציות "גלומות".

תיאבון הסיכון

השקעה במכשירים נגזרים לסוגיהם נעשית לאחר בחינת כל מכשיר לגופו והתאמתו לצרכים הפיננסיים של הבנק וליכולתו לתפעל אותו באופן מיטבי וכן ליכולתו לנטר את הסיכון בגינו הן בצד סיכון השוק והן בצד סיכון האשראי עבור עסקות בהן הבנק פועל כמתווך עבור לקוחותיו.

פיקוח ובקרת ניהול סיכוני המכשירים הנגזרים פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים מבוקרת ומפוקחת על ידי מערך הביניים ועל ידי יחידת תחום ניהול סיכוני שוק ונזילות בחברת האם. החשיפות לסיכונים שבפעילות במכשירים נגזרים אל מול מגבלות החשיפה שנקבעו מרוכזות ומדווחות במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, המובא לדיון ולאישור בהנהלה, בועדה לניהול סיכונים ובדירקטוריון. הכנסות המימון ממכשירים נגזרים אחרים מפורטות בביאור "הכנסות מימון שאינן מריבית" בדוחות הכספיים.

חלק 6 א' - סיכון ריבית בתיק הבנקאי (IRBB) ובתיק למסחר

סיכון הריבית הוא סיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הריבית. שינויים בריבית משפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ובנוסף משפיעים על שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשיריו חוץ מאזניים, מכיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים או אף התזרימים עצמם משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הריבית. צורות העיקריות של סיכון הריבית שאליו נחשף הבנק כוללות:

- סיכון תמחור מחדש הנובע מהבדלי עיתוי בתקופות לפירעון (בריבית קבועה) ובמועדי תמחור מחדש (בריבית משתנה) של נכסים התחייבויות ופוזיציות חוץ מאזניות של הבנק.
- סיכון עקום התשואה הנובע מתזוזות בלתי צפויות של עקום התשואה המשפיעות באופן שלילי על רווחי התאגיד הבנקאי או על השווי הכלכלי.
- סיכון בסיס הריבית הנובע ממתאם לא מושלם בשינויים של שיעורי הריבית בשווקים פיננסיים שונים או במכשירים שונים הדומים במאפייני התמחור מחדש.
- סיכון אופציות הנובע משינוי עיתוי או בהיקף תזרים המזומנים של מכשיר פיננסי עקב שינויים בשיעורי ריבית השוק.

בניהול החשיפות לסיכונים שוק מבחין הבנק בין החשיפות הנוצרות כחלק מהניהול השוטף של הנכסים וההתחייבויות של הבנק (התיק הבנקאי) לבין החשיפות בתיק למסחר, זאת בהתבסס על מדיניות מפורטת שאישר דירקטוריון הבנק להגדרת התיק הבנקאי והתיק למסחר (כאמור אינו פעיל).

ניהול סיכון וחשיפת הריבית בתיק הבנקאי

מטרת ניהול סיכון הריבית בתיק הבנקאי היא להשיא את רווחיות הבנק ולשמור על יציבות ההון, תוך ניהול השפעת השינוי בשיעורי הריבית. הבנק עושה שימוש בשתי גישות עיקריות למדידה והערכה של סיכון הריבית בתיק הבנקאי: הגישה הכלכלית - מעריכה את השפעת שינוי מקבילי ולא מקבילי בעוצמות שונות בשערי הריבית על השווי ההוגן. המחושב כהפרש בין היוון הנכסים וההתחייבויות במחירי הכסף הנוכחיים של הבנק לבין היווןם במחירי הכסף לאחר יישום התרחיש. בגישה זו הבנק מתבסס על מודלים התנהגותיים לגבי פריסת העו"ש ולגבי פדיונות מוקדמים בפקדונות עם תחנת יציאה. תדירות המדידה היא יומית.

גישת הרווחים - גישה חשבונאית המעריכה את השפעת שינוי בשערי הריבית על הכנסות הריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית. בגישה זו הבנק מניח שיעורי מחזור מלאים במועדי הפירעון החוזיים או במועדי התמחור מחדש עבור כל פעילות, כאשר אופק החישוב הוא למשך שנה אחת קדימה. בגישה זו נלקח בחשבון גם שינוי בשווי הוגן בתיק למסחר ומתקיימות הנחות לגבי רצפת ריבית בתרחישים של ירידת ריבית. במהלך השנה האחרונה, שולבה בתרחישי הריבית התייחסות למרווח הפקדונות בהתאם לסוג המפקיד. לצורך הניהול השוטף, נלקחת בחשבון השפעה על קרן ההון בתיק הזמין. כמו כן, תדירות המדידה היא חודשית.

בנוסף לשתי גישות אלו, הבנק מבצע ניתוחי רגישות שונים, מבחני קיצון בשערי הריבית, וכן בוחן את הערך בסיכון (VaR). ניהול ובקרת סיכון הריבית בתיק הבנקאי מתבצע על בסיס שוטף ובדיעבד, ברובו במערכת מרכזית לניהול נכסים והתחייבויות. החשיפה העיקרית לסיכונים ריבית בבנק מיוחסת לפעילות המימון במגזר השקלי הלא צמוד ובמגזר צמוד המדד ונובעת ממאפייני ההשקעה, הנגזרים מטווח השימושים והמקורות במגזרים אלה.

על מנת למזער את סיכון הריבית בתיק הבנקאי וכחלק מניהול הנכסים וההתחייבויות, הבנק עושה שימוש בכלים שונים, לרבות באמצעות קנייה/מכירה של אגרות חוב ממשלתית, בנקאיות והפקדת פקדונות בחברת האם.

הנחות מפתח

סיכון הריבית והשווי ההוגן נמדד ומנוהל על בסיס הנחות שונות באשר לזמני הפירעון של הנכסים וההתחייבויות. לשם כך נעשה שימוש במודלים הבאים:

מודל פריסת עו"ש - ביתרות חשבונות העובר ושב שאינן נושאות ריבית קיימות יתרות זכות בסכום יציב לאורך זמן. הבנק חישב באמצעות מודל ייעודי מהי יתרת העו"ש היציבה לאורך זמן מתוך כלל העו"ש וקבע כי תקופת הפירעון של יתרה זו בחישוב החשיפה לריבית, תהיה למספר שנים.

התקופה הממוצעת לתמחור מחדש המוקצה לפקדונות לפי דרישה הינה 10.42 חודשים והתקופה הארוכה ביותר לתמחור מחדש המוקצה לפקדונות לפי דרישה הינה 5 שנים.

מודל תמחור אופציה גלומה - לצורך חישוב השווי ההוגן ולאמידת סיכון הריבית בגישה הכלכלית של פיקדונות הברירה, נעשה שימוש במודל המחשב את שווי האופציה הגלומה בפיקדונות אלו.

מודל פדיונות מוקדמים בפיקדונות עם תחנות יציאה - ניהול חשיפות הריבית מביא בחשבון את השפעת הפדיונות המוקדמים של פיקדונות עם תחנות יציאה בהתבסס על מודל סטטיסטי התנהגותי, הלוקח בחשבון את מאפייני הפיקדון, הלוקח ותנאי השוק

התיאבון לסיכון

- תיאבון הסיכון לריבית כפי שמשתקף במגבלות שהוגדרו במדיניות הבנק הינו מידתי, וניצול מסגרות החשיפה מבוצע בהתאם להערכות הבנק בנוגע לשיעורי הריבית הצפויים ולמבנה עקום הריבית הצפוי באופקי זמן שונים וכפוף למגבלות שהוגדרו במדיניות הסיכונים הפיננסיים.
- דירקטוריון הבנק קבע מגבלה על החשיפה לסיכונים הריבית בתיק הבנקאי באמצעות תחמת החשיפה המכסימלית לשחיקת השווי ההוגן של ההון העצמי בעקבות שינוי מקביל של 1% בסך כל מגזרי ההצמדה. מגבלות אלה, לרבות מגבלות נוספות שנקבעו, מנוטרות בתדירות יומית.
  - תרחישי קיצון - דירקטוריון הבנק קבע מגבלה על גובה השחיקה המכסימלית בשווי ההוגן הנבדקת בתדירות יומית באמצעות הפעלתם של מספר תרחישי קיצון לרבות מגבלה על השפעת זעזוע סטנדרטי בריבית (2%) על התיק הבנקאי. בנוסף, נקבעו מגבלות לתרחישי זעזוע בשיעור הריבית הגבוהים מ-2%.
- תוצאות התרחישים ומשמעותן מדווחות לפחות אחת לרבעון להנהלה, לוועדה לניהול סיכונים ולדירקטוריון.

מידע כמותי על סיכון ריבית בתיק הבנקאי וכן בתיק למסחר (שאינו פעיל בבנק)

כימות החשיפה בתיק הבנקאי משולבת בחישוב מודל VaR וכן במבחני הקיצון, ונועד להגביר את שקיפות סיכון הריבית בבנק הן בתיק הבנקאי והן בתיק למסחר.

הבנק מודד ומעריך את רגישות התיק הבנקאי לשינויים בריבית בהתאם לנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 333 בנושא סיכון הריבית. המדידה נעשית הן ברמת מגזר הצמדה והן ברמת פעילות בודדת, ומודדת באופן שוטף את השפעת זעזוע סטנדרטי (קרי שינוי בלתי צפוי בעקום הריבית בשיעור של 100 נקודות בסיס) על השווי הכלכלי.

1. שווי הוגן נטו מותאם (1) של המכשירים הפיננסיים של הבנק

סך הכל	מטבע חוץ - אחר	מטבע חוץ- דולר	שקל צמוד למדד	שקל לא צמוד	31 בדצמבר 2022 (במיליוני ש"ח)
10,974.0	167.6	292.6	1,270.3	9,243.5	נכסים פיננסיים *
156.5	116.7	30.5		9.3	סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים וחוץ מאזנים
(10,133.3)	(190.8)	(297.0)	(959.2)	(8,686.3)	התחייבויות פיננסיות
(146.9)	(93.1)	(27.8)		(26.0)	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים
850.3	0.4	(1.7)	311.1	540.5	שווי הוגן נטו
(97.5)				(97.5)	השפעת התחייבויות לזכויות עובדים
161.6				161.6	השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה
914.4	0.4	(1.7)	311.1	604.6	שווי הוגן נטו מותאם (1)
912.3	(18.3)	(1.7)	311.1	621.2	מזה: תיק בנקאי

סך הכל	מטבע חוץ - אחר	מטבע חוץ-דולר	שקל צמוד למדד	שקל לא צמוד	31 בדצמבר 2021 (במיליוני ש"ח)
10,685.1	190.5	367.5	1,247.3	8,879.8	נכסים פיננסיים *
168.9	109.1	31.4		28.4	סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים וחוץ מאזנים
(9,885.7)	(185.0)	(371.3)	(975.4)	(8,354.0)	התחייבויות פיננסיות
(172.0)	(111.5)	(32.0)		(28.5)	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים
796.3	3.1	(4.4)	271.9	525.7	שווי הוגן נטו
(108.5)				(108.5)	השפעת התחייבויות לזכויות עובדים
43.7				43.7	השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה
731.5	3.1	(4.4)	271.9	460.9	שווי הוגן נטו מותאם (1)
731.5	5.5	(6.8)	271.9	460.9	מזה: תיק בנקאי

(1) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים, ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים ופריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 28 בדוח הכספי.

(*) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.

2. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם (1) של הבנקים

סך הכל	מטבע חוץ - אחר	מטבע חוץ-דולר	שקל צמוד למדד (5)(4)	שקל לא צמוד (4)	31 בדצמבר 2022 (במיליוני ש"ח)
					שינויים מקבילים
10.4	(0.5)	(0.6)	2.2	9.3	עלייה במקביל של 1%
10.3	(0.6)	(0.6)	2.2	9.3	מזה: תיק בנקאי
(10.7)	0.5	0.6	(3.6)	(8.2)	ירידה במקביל של 1%
(10.7)	0.5	0.6	(3.6)	(8.2)	מזה: תיק בנקאי
					שינויים לא מקבילים
21.5	0.1	0.4	10.2	10.8	התללה (2)
2.7	(18.7)	0.4	10.2	10.8	מזה: תיק בנקאי
(15.2)	(0.9)	(0.5)	(9.4)	(4.4)	השטחה (3)
(17.3)	(19.6)	(0.5)	(9.4)	12.2	מזה: תיק בנקאי
(8.1)	(2.2)	(0.7)	(6.4)	1.2	עליית ריבית בטווח הקצר
(10.2)	(20.9)	(0.7)	(6.4)	17.8	מזה: תיק בנקאי
12.4	2.2	0.8	6.5	2.9	ירידת ריבית בטווח הקצר
10.3	(16.5)	0.8	6.5	19.5	מזה: תיק בנקאי

סך הכל	מטבע חוץ - אחר	מטבע חוץ-דולר	שקל צמוד למדד (5)(4)	שקל לא צמוד (4)	31 בדצמבר 2021 (במיליוני ש"ח)
					שינויים מקבילים
14.7	(0.1)	(1.2)	9.5	6.5	עלייה במקביל של 1%
14.6	(2.8)	1.4	9.5	6.5	מזה: תיק בנקאי
(28.3)	0.2	1.1	(11.2)	(18.4)	ירידה במקביל של 1%
(28.3)	3.1	(1.8)	(11.2)	(18.4)	מזה: תיק בנקאי
					שינויים לא מקבילים
20.7		0.9	10.1	9.7	התללה (2)
20.8	2.4	(1.4)	10.1	9.7	מזה: תיק בנקאי
(18.2)	(0.1)	(1.3)	(9.0)	(7.8)	השטחה (3)
(18.1)	1.8	(3.2)	(9.0)	(7.7)	מזה: תיק בנקאי
(4.9)	(0.2)	(1.7)	(5.0)	2.0	עליית ריבית בטווח הקצר
(4.8)	0.7	(2.5)	(5.0)	2.0	מזה: תיק בנקאי
5.7	(0.2)	1.5	5.1	(0.7)	ירידת ריבית בטווח הקצר
5.7	3.9	(2.6)	5.1	(0.7)	מזה: תיק בנקאי

בטבלה זו מוצג השווי ההוגן נטו המותאם של כל המכשירים הפיננסיים, בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

ראה הערות בעמוד הבא

3. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן ריבית (6)

			31 בדצמבר 2022
סך הכל (4)	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית(6)	
שינויים מקבילים			
2.0	0.1	1.9	עלייה במקביל של 1%
2.0	0.1	1.9	מזה: תיק בנקאי
(40.1)	(0.1)	(40.0)	ירידה במקביל של 1%
(40.1)	(0.1)	(40.0)	מזה: תיק בנקאי
(78.5)	(0.3)	(78.2)	ירידה במקביל של 2% (8)
(78.5)	(0.3)	(78.9)	מזה: תיק בנקאי
17.2	0.3	16.9	עלייה במקביל של 2%
31 בדצמבר 2021			
סך הכל (4)	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית(6)	
שינויים מקבילים			
30.2	0.1	30.1	עלייה במקביל של 1%
30.2	0.1	30.1	מזה: תיק בנקאי
(60.1)	(0.1)	(60.0)	ירידה במקביל של 1%
(60.1)	(0.1)	(60.0)	מזה: תיק בנקאי
(19.4)	(0.2)	(19.2)	ירידה במקביל של 2% (7)
(19.4)	(0.2)	(19.2)	מזה: תיק בנקאי
63.2	0.3	62.9	עלייה במקביל של 2%

- שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.
- התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועליה בריבית בטווח הארוך.
- השטחה - עליה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.
- לאחר השפעות מקזזות.
- בתרחיש ירידת ריבית במגזר המדד נלקחת בחישוב סביבת ריבית שלילית.
- בתרחיש ירידת ריבית המשקפים ריבית שלילית, חושבה השפעת התרחיש על ההכנסות נטו מריבית, בהתאם להנחות שונות.
- בתרחיש של ירידת ריבית מקבילה של 2% השינוי אינו סימטרי לתרחיש של ירידת ריבית מקבילה של 1%. זאת משום שהמודל בתרחיש של ירידת ריבית של 2% מבטל הגנות ריבית על פיקדונות ציבור מסוימים אשר קיימות בתרחיש של ירידת ריבית של 1%.
- בתרחיש של עליית ריבית מקבילה של 2% השינוי אינו סימטרי לתרחיש של עליית ריבית מקבילה של 1% ולתרחיש ירידת ריבית מקבילה של 2%, לאור ההנחות הקיימות לגבי היקף יתרות העו"ש שיעברו לפיקדון נושא ריבית.

מידע נוסף על חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית
חשיפה כוללת של הבנק לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2022

31 בדצמבר 2022								
מעל 20 שנה	מעל 10 עד 20 שנה	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל חודש עד 3 חודשים	עם דרישה עד חודש	
(0.1)	1.5	95.5	1,277.7	1,249.1	1,195.5	413.0	6,738.0	נכסים פיננסיים*
0.0	0.0	0.2	0.3	0.3	14.1	30.3	111.3	סכומים אחרים לקבל**
(0.1)	72.3	169.2	1,223.0	754.9	621.2	204.9	6,926.3	התחייבויות פיננסיות*
0.0	0.0	14.4	40.6	52.7	14.2	21.2	3.8	סכומים אחרים לשלם**
0.0	(70.8)	(87.9)	14.4	441.8	574.2	217.2	(80.8)	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית
								פירוט נוסף של החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית
								א. לפי מהות הפעילות:
0.0	(70.8)	(87.9)	14.4	441.8	574.2	215.2	(80.9)	החשיפה בתיק הבנקאי
0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	2.1	0.0	החשיפה בתיק למסחר
								ב. לפי בסיס הצמדה
0.0	(9.2)	48.0	(356.1)	384.0	344.4	123.3	164.8	מטבע ישראלי לא צמוד
0.0	(61.6)	(135.6)	370.3	28.7	114.9	(1.7)	(3.9)	מטבע ישראלי צמוד מדד
0.0	0.0	(0.3)	0.2	29.1	114.8	95.8	(241.0)	מטבע חוץ (לרבות צמוד מט"ח)
								ג. השפעות על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית
(16.6)	(32.3)	(29.1)	(9.8)	(5.1)	(4.3)	(0.2)	(0.1)	השפעת התחייבויות לזכויות עובדים
0.0	0.0	0.0	(676.3)	0.0	0.0	0.0	837.9	השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה
0.0	(0.1)	(0.1)	(627.3)	82.5	(47.1)	(7.3)	742.6	השפעת הנחות התנהגותיות אחרות

31 בדצמבר 2021			31 בדצמבר 2022				
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פרעון	
בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח		
0.9	0.5	10,685.0	0.7	3.2	10,974.0	3.8	נכסים פיננסיים*
0.1	0.0	169.0	0.1	0.0	156.5	0.0	סכומים אחרים לקבל**
1.1	0.2	9,842.2	0.9	1.6	9,971.7	0.0	התחייבויות פיננסיות*
2.6	0.0	172.0	2.2	0.0	146.9	0.0	סכומים אחרים לשלם**
					1,011.9	3.8	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית
							פירוט נוסף של החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית
(2.0)		839.8	(1.2)		1,009.8	3.8	א. לפי מהות הפעילות: החשיפה בתיק הבנקאי
(0.3)		0.0	0.1		2.1	0.0	החשיפה בתיק למסחר
(1.3)		569.5	(1.4)		702.1	3.8	ב. לפי בסיס הצמדה מטבע ישראלי לא צמוד
(3.8)		271.8	(0.9)		311.1	0.0	מטבע ישראלי צמוד מדד
(92.7)		(1.4)	(92.4)		(1.3)	0.0	מטבע חוץ (לרבות צמוד מט"ח)
0.0	0.0	(108.5)	0.0	4.5	(97.5)	0.0	ג. השפעות על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית
(87.7)	1.1	43.7	(20.0)	4.4	161.6	0.0	ת השפעת התחייבויות לזכויות עובדים השפעת פריסה של פיקדונות לפי דרישה
0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	השפעת הנחות התנהגותיות אחרות

הערות כלליות:

- פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
  - בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי ושל סכומים אחרים לקבל ולשלם, לאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים, השפעת מודל פירעונות מוקדמים בפיקדונות הציבור והשפעת פריסת פיקדונות לפי דרישה, כשהם מהוונים בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה ביאור 28 א בדוח הכספי.
  - הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הנובעים מפיקדונות לפי דרישה חושב בהתאם להנחות לגבי תקופות לפירעון המשמשות את הבנק לניהול סיכוני ריבית.
  - שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו בביאור 28 א בדוח הכספי.
  - משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- * למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים לאחר השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.
** סכומים לקבל ולשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, לאחר השפעה של ההתחייבויות לזכויות עובדים.
*** ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

חלק 6 ב: גילוי לגבי פוזיציות במניות בתיק הבנקאי

אסטרטגית פיזור הסיכונים וגיוון מקורות הכנסה של הבנק אינה כוללת השקעה במניות. הרכב תיק ניירות ערך של הבנק מורכב מאיגרות חוב בלבד.

חלק 7 - סיכון נזילות

רקע

סיכון הנזילות הינו סיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל משיכות בלתי צפויות של פיקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי ואי ודאות לגבי זמינות המקורות והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים הנזילים שעומדים לרשות הבנק. התממשות הסיכון עלולה לגרום לבנק מחסור באמצעים נזילים אשר בגינו יאלץ הבנק לממש נכסים במחירים הנמוכים ממחירי שוק ו/או לגייס מקורות במחיר הגבוה ממחיר שוק ובמקרי קיצון אף להוות סכנה ליציבותו של הבנק.

הבנק פועל בהתאם לעקרונות שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342 - "ניהול סיכון הנזילות", בין היתר באמצעות מדדים כמותיים לניטור אחר מצב הנזילות, ביצוע תרחישי קיצון ועוד. כמו כן, מיישם הבנק את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 - "יחס כיסוי הנזילות" ואת הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 222 "יחס מימון יציב נטו NSFR" המאמצת את המלצות ועדת באזל בנושא זה.

יחס כיסוי הנזילות לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 221 (LCR):

יחס כיסוי הנזילות מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221 אשר מבוססת על המלצות ועדת באזל. יחס כיסוי הנזילות (LCR) הינו תקן שנועד לשפר את עמידות פרופיל הסיכון של התאגידים הבנקאיים בטווח הקצר באמצעות דרישה שתאגיד בנקאי יחזיק מלאי הולם של נכסים נזילים באיכות גבוהה (High Quality Liquid Assets) HQLA, לא משועבדים, הניתנים להמרה למזומן במהירות ובקלות וזאת כדי לענות על צרכי נזילות בתרחיש קיצון הנמשך 30 ימים קלנדריים.

התקן מגדיר מסגרת ספציפית לחישוב יחס כיסוי הנזילות במטרה ליצור אחידות ברמה בינלאומית.

יחס כיסוי הנזילות - LCR, מכיל שני רכיבים:

(א) שווי מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה בתנאי קיצון (HQLA),

(ב) סך תזרים מזומנים יוצא נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים, המחושב על פי הפרמטרים של התרחיש.

היחס מחושב כשיעור של מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה מתוך סך תזרים מזומנים יוצא נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים החל מינואר 2017 הדרישה הפיקוחית המזערית ליחס כיסוי הנזילות, ברמת הבנקאינה 100%. עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישה מינימלית זו, אך עליו לדווח מיידית על החריגה למפקח על הבנקים, ובמקרים מסוימים, בליווי תכנית לסגירת פער הנזילות שנוצר.

יחס כיסוי הנזילות הממוצע לשלושת החודשים שנסתיימו ב- 31 בדצמבר 2022 עומד על 261% לעומת 248% בדצמבר 2021, כאשר הדרישה המזערית הינה 100%.

יחס הכיסוי הגבוה נשען כאמור על החזקת תיק נכסים ("כרית נזילות") איכותי במטבע ישראלי אשר מושקע בעיקר בפיקדונות בבנק ישראל ובאגרות חוב של ממשלת ישראל. סיווג הנכסים, הפיקדונות, המסגרות והביטחונות השונים וכן השימוש במקדמים, מבוצע כפי שנקבע בהוראה 221.

על פיקדונות מגופים פיננסיים ועסקיים שמועד פירעונם עד חודש, חלים על פי ההוראה מקדמי יציאה גבוהים ולכן הם תורמים תרומה גבוהה יחסית לתזרים היוצא. במהלך תקופת הדיווח עמד הבנק במגבלות הרגולציה, על פי הוראות ניהול בנקאי תקין 221.

למידע נוסף בדבר יחס כיסוי הנזילות ראה באור 21' סעיף ג' לדוחות הכספיים.

להלן פירוט רכיבי יחס כיסוי הנזילות הממוצע:

לשלושת החודשים שנסתיימו		
ביום 31 בדצמבר 2022		
סך ערך משוקלל (ממוצע) במיליוני ש"ח	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) במיליוני ש"ח	
1,630.8		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA) תזרימי מזומנים יוצאים
530.3	8,377.1	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים
216.0	4,316.0	מזה: פיקדונות יציבים
273.3	2,708.1	פיקדונות פחות יציבים
41.0	1,353.0	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין (221)
555.7	989.7	מימון סיטונאי בלתי מובטח
555.7	989.7	מזה: פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
103.3	1,979.3	דרישות נזילות נוספות
103.3	1,979.3	קווי אשראי ונזילות
22.0	279.0	מחויבויות מימון מותנות אחרות
1,211.3		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
		תזרימי מזומנים נכנסים
548.2	626.2	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
33.0	162.0	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
581.2	788.2	סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
1,630.8		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
630.1		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
261%		יחס כיסוי נזילות *

* במונחים של ממוצעים פשוטים של 74 תצפיות יומיות.

** יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים הינו 100% החל מיום 1 בינואר 2017.

להלן פירוט רכיבי יחס כיסוי הנזילות הממוצע:

לשלושת החודשים שנסתיימו		
ביום 31 בדצמבר 2021		
סך ערך משוקלל (ממוצע)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע)	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
1,470.3		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
517.1	7,904.1	תזרימי מזומנים יוצאים
217.0	4,341.0	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים
275.1	2,722.1	מזה: פיקדונות יציבים
25.0	841.0	פיקדונות פחות יציבים
584.3	1,059.3	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין (221)
584.3	1,059.3	מימון סיטונאי בלתי מובטח
94.7	1,839.2	מזה: פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
94.7	1,839.2	דרישות נזילות נוספות
26.0	298.0	קווי אשראי ונזילות מחויבויות מימון מותנות אחרות
1,222.1		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
599.3	695.3	תזרימי מזומנים נכנסים
27.0	131.0	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
626.3	826.3	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
		סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
1,470.3		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
595.8		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
248%		יחס כיסוי נזילות *

* במונחים של ממוצעים פשוטים של 79 תצפיות יומיות.
 ** יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים הינו -100% החל מיום 1 בינואר 2017.

יחס מימון יציב נטו לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 222 (NSFR)

ביום 21 ביוני 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 222 בנושא יחס מימון יציב נטו - NSFR, אשר קובעת את אופן חישוב היחס כפי שנקבע ברפורמת באזל III של ועדת באזל (BCBS). מטרת יחס המימון היציב נטו הינה לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הארוך באמצעות דרישה מתאגידים בנקאיים לשמור על פרופיל מימון יציב בהתאם להרכב נכסיהם המאזניים ולפעילויותיהם החוץ מאזניות. היחס מגביל הסתמכות יתר של התאגידים הבנקאיים על מימון סיטונאי קצר טווח.

יחס המימון היציב נטו מכיל שני מרכיבים: פריטי מימון יציב זמין ופריטי מימון יציב נדרש. מימון יציב זמין מוגדר כחלק מההון ומההתחייבויות שניתן להסתמך עליו על פני אופק הזמן המובא בחשבון ביחס המימון היציב נטו, המשתרע על פני שנה אחת. סכום המימון היציב הנדרש הוא פונקציה של מאפייני הנזילות והתקופות הנותרות לפירעון של הנכסים השונים המוחזקים על ידי הבנק, וכן של החשיפות החוץ-מאזניות.

החל מיום 31 בדצמבר 2021 (מועד יישום ההוראה), הבנק נדרש לעמוד ביחס המימון יציב נטו השווה או גדול ל-100%, על בסיס שוטף. יחס המימון יציב נטו של הבנק ליום 31 בדצמבר 2022 עמד על 150% לעומת 151% ליום 31 בדצמבר 2021. לבנק שיעור פיקדונות קמעונאיים משמעותי אשר על פי ההוראה מוגדר כמימון יציב זמין. להלן פרוט רכיבי יחס מימון יציב נטו (NSFR):

31 בדצמבר 2022					על בסיס מאוחד ליום:	
ה	ד	ג	ב	א		
ערך לא משוקלל לפי תקופות לפירעון						
ערך משוקלל	שנה או יותר	מ-6 חודשים עד שנה	עד 6 חודשים	ללא מועד פרעון		
1,042.2				1,042.2	פריטי מימון יציב זמן (AFS)	
1,042.2				1,042.2	1 הון:	
					2 - הון פיקוחי	
					3 - מכשירי הון אחרים	
7,980.9	194.8	228.2	8,106.6		4 פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים:	
5,533.1	120.6	224.4	5,472.9		5 - פיקדונות יציבים	
2,447.9	74.2	3.7	2,633.7		6 - פיקדונות פחות יציבה	
809.6	425.3	0.2	800.3		7 מימון סיטונאי:	
					8 - פיקדונות לצרכים תפעוליים	
809.6	425.3	0.2	800.3		9 מימון סיטונאי אחר	
					10 התחייבויות עם נכסים תואמים בעלי תלות הדדית	
6.4	55.0	32.5	340.4	2.0	11 התחייבויות אחרות:	
				2.0	12 - התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו	
6.4	55.0	32.5	340.4		13 - כל יתר ההתחייבויות וההון שלא נכללו בקטגוריות לעיל	
9,839.2	675.1	260.8	9,247.3	1,042.2	14 סך מימון יציב זמן (AFS)	
					פריטי מימון יציב נדרש (RSF)	
30.7	605.3		1,148.8		15 סך נכסים נזילים באיכות גבוהה לפי יחס מימון יציב נטו (HQLA)	
					16 פיקדונות המוחזקים במוסדות פיננסיים אחרים למטרות תפעוליות	
6,130.7	5,894.3	1,215.0	1,549.1		17 הלוואות וניירות ערך הנפרעים כסדרם - הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות	
					18 כסדרן שמובטחות על ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 1	
1,496.2	1,051.4	664.5	750.7		19 - הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה שאינם ברמה 1 והלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שאינן מובטחות	
4,587.7	4,788.6	550.5	797.3		20 - הלוואות ללקוחות סיטונאיים שאינם פיננסיים הנפרעות כסדרן, הלוואות ללקוחות קמעונאיים ולעסקים קטנים, והלוואות לריבונות, לבנקים מרכזיים ולישויות סקטור ציבורי	
521.1	840.0	23.3	26.6		21 מזה: עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203	
					22 הלוואות לדיור המובטחות במשכנתא הנפרעות כסדרן, מזה	
					23 מזה: עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול תקין מספר 203	
46.8	54.4	0.0	1.1		24 - ניירות ערך שאינם בכשל ושאינם כשירים להיחשב נכסים נזילים באיכות גבוהה, לרבות מניות נסחרות בבורסה	
0.0	0.0	0.0	0.0	-	25 נכסים עם הקבלה להתחייבויות בעלות תלות הדדית	

272.0	171.4	29.5	657.5	89.4	נכסים אחרים:	26
					- סחורות הנסחרות פיזית, לרבות זהב	27
					- נכסים שהופקדו כביטחון ראשוני לחוזי נגזרים והעמדות לטובת קרן למימון כשל (default fund) של צדדים נגדיים מרכזיים (CCPs)	28
9.8				9.8	- נכסים בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו	29
0.4				2.0	- התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו לפני ניכוי בטחונות משתנים שהופקדו	30
261.8	171.4	29.5	657.5	77.6	- כל יתר הקטגוריות של הנכסים שלא נכללו בקטגוריות לעיל	31
115.8			2,100.4		פריטים חוץ מאזניים	32
6,549.1	6,671.0	1,244.5	5,455.8	89.4	סך מימון יציב נדרש (RSF)	33
150%	10%	21%	170%	1129%	יחס מימון יציב נטו (NFSR) (%)	34

31 בדצמבר 2021				
ה	ד	ג	ב	א
ערך משוקלל	ערך לא משוקלל לפי תקופות לפירעון			
	שנה או יותר	6-מ חודשים עד שנה	עד 6 חודשים	ללא מועד פירעון
				פריטי מימון יציב זמן (AFS)
938.8			938.8	1 הון:
938.8			938.8	2 - הון פיקוחי
				3 - מכשירי הון אחרים
7,481.9	134.9	139.3	7,773.9	4 פקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים:
4,277.9			4,503.0	5 - פקדונות יציבים
3,204.0	134.9	139.3	3,270.9	6 - פקדונות פחות יציבה
846.0	404.0	0.3	1,007.1	7 מימון סיטונאי:
				8 - פקדונות לצרכים תפעוליים
846.0	404.0	0.3	1,007.1	9 מימון סיטונאי אחר
				10 התחייבויות עם נכסים תואמים בעלי תלות הדדית
9.3	24.1	29.2	248.2	11 התחייבויות אחרות:
				12 - התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו
9.3	24.1	29.2	248.2	13 - כל יתר ההתחייבויות וההון שלא נכללו בקטגוריות לעיל
9,275.9				14 סך מימון יציב זמין (AFS)
				פריטי מימון יציב נדרש (RSF)
25.9	638.7	5.6	1,161.0	15 סך נכסים נזילים באיכות גבוהה לפי יחס מימון יציב נטו (HQLA)
				16 פקדונות המוחזקים במוסדות פיננסיים אחרים למטרות תפעוליות
5,751.7	5,603.3	923.4	1,687.1	17 הלוואות וניירות ערך הנפרעים כסדרם
				18 - הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 1
1,500.0	1,200.0	386.0	950.0	19 - הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה שאינם ברמה 1 והלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שאינן מובטחות
4,223.4	4,374.9	536.6	729.4	20 - הלוואות ללקוחות סיטונאיים שאינם פיננסיים הנפרעות כסדרן,

					הלוואות ללקוחות קמעונאיים ולעסקים קטנים, והלוואות לריבוניות, לבנקים מרכזיים ולישויות סקטור ציבורי	
537.7	839.7	7.9	8.3		מזה: עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203	21
					הלוואות לדיור המובטחות במשכנתא הנפרעות כסדרן, מזה	23
					מזה: עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203	24
28.4	28.4	0.8	7.7		- ניירות ערך שאינם בכשל ושאנם כשירים להיחשב נכסים גדלים באיכות גבוהה, לרבות מניות נסחרות בבורסה	25
					נכסים עם הקבלה להתחייבויות בעלות תלות הדדית	26
272.6	184.4	0.5	86.2	0.8	נכסים אחרים:	27
					- סחורות הנסחרות פיזית, לרבות זהב	28
					- נכסים שהופקדו כביטחון ראשוני לחוזי נגזרים והעמדות לטובת קרן למימון כשל (default fund) של צדדים נגדיים מרכזיים (CCPs)	29
0.6				0.6	- נכסים בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו	30
				0.2	- התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו לפני ניכוי בטחונות משתנים שהופקדו	31
272.0	184.4	0.5	86.2		- כל יתר הקטגוריות של הנכסים שלא נכללו בקטגוריות לעיל	32
108.3	174.0		2,020.0		פריטים חוץ מאזניים	33
6,158.5	6,600.3	929.5	4,954.3	0.8	סך מימון יציב נדרש (RSF)	34
151%	9%	18%	201%	24%	יחס מימון יציב נטו (NSFR) (%)	35

מלאי נכסים נזילים

הבנק שומר על רמת נזילות נאותה בשקלים ובמטבע חוץ אשר יאפשרו לו לעמוד בכל צרכי הנזילות במגוון תרחישי קיצון ובאמצעות מדיניות של גיוס מקורות יציבים ומגוונים לטווחי זמן שונים הכוללים פיקדונות ציבור. הנכסים הנזילים העיקריים של הבנק על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 221 הם פיקדונות בבנק ישראל, אג"ח מדינת ישראל בשקלים ובמטבע חוץ שהסתכמו ליום 31 בדצמבר 2022 ב- 1.82 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל- 1.86 מיליארד ש"ח ב- 31 בדצמבר 2021. יחס הפיקדונות לאשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2022, עומד על 154.3%, בהשוואה ל- 161.9% ב- 31 בדצמבר 2021.

חוב לחברת האם

לבנק פיקדון מחברת האם בסך כולל של 402.6 מ' ש"ח לפירעון ב- 30 ביוני 2026 צמוד למדד בריבית שלילית של 0.74%.

הרכב הנכסים הנזילים באיכות גבוהה (במיליוני ש"ח)

ממוצע לרבעון הדוח * 31 בדצמבר 2022	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	
1,643.2	1,630.5	נכסי רמה 1
-	-	נכסי רמה 2א
-	-	נכסי רמה 2ב
1,643.2	1,630.5	סך הכל HQLA

ממוצע לרבעון הדוח * 31 בדצמבר 2021	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	
1,486.3	1,437.7	נכסי רמה 1
-	-	נכסי רמה 2א
-	-	נכסי רמה 2ב
1,486.3	1,437.7	סך הכל HQLA

* במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.

מדיניות סיכון הנזילות של הבנק

הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון הנזילות במטבע ישראלי ובמטבע חוץ וצמוד מטבע חוץ, שאותה אישר דירקטוריון הבנק, בהתאם לנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין 221 ו-222 כמתואר לעיל. המדיניות כוללת, בין היתר, מגבלות על יחס כיסוי נזילות, על יחסי הנזילות המזעריים בתרחישי רגיל ובתרחישי קיצון וכן התייחסות לכלי המדידה השליטה והבקרה ולמנגנוני הדיווח שיש לקיים כחלק מניהול סיכון הנזילות השוטף. כמו כן, הבנק קבע מתודולוגיה שתסייע בזיהוי וטיפול במשבר נזילות בבנק, וזאת בכדי להבטיח את יכולתו של הבנק לעמוד באתגרים העולים מניהול העסקים השוטף, וכאלה שעלולים להתעורר בעת מקרי לחץ בשווקים הפיננסיים. הבנק מיישם מדיניות לניהול הנזילות לטווח הקצר ולטווח הארוך בהתאם למדיניות הקבוצתית, תוך הקפדה על קיום ההוראות של הרשויות הרגולטוריות, ובהתאמה לאופי פעילותו וצרכי הנזילות שלו ותוך שמירה על ניהול עצמאי של סיכון הנזילות. הבנק עומד ביחס כיסוי הנזילות בפני עצמו.

תיאבון הסיכון

הבנק פועל לשמירה על מלאי נכסים נזילים ברמה נאותה, במקביל לניהול השימושים, באופן שייב הכנסה לבנק. הבנק רואה משנה חשיבות בניהול שמרני אך אקטיבי של הנזילות בבנק. תיאבון הסיכון של הבנק נמוך ומתבטא במבנה הנכסים וההתחייבויות, כלי המדידה וניטור הסיכון הרבים שמוקצים לעניין זה ומערכי הניהול והבקרה המופקדים על ניהול סיכון זה. לפירוט נוסף בנושא כלי מדידה וניטור ראו פרק בנושא זה להלן.

פיקוח, בקרה ודיווח על ניהול החשיפה לסיכונים נזילות:

התפיסה הבקרתית של הבנק היא של זיהוי, כימות ואמידה של הסיכונים ובקרת עמידה במגבלות שנקבעו בנהלים באופן שוטף הן על ידי מנהלי החשיפה והן על ידי גורמי בקרה וביקורת בלתי תלויים, במטרה להבטיח את היכולת להתמודד גם במצבי ביקוש והיצע חריגים בשווקים הפיננסיים.

ניהול החשיפה לסיכון נזילות נבחן, מבוקר ונדון באופן שוטף וייעודי על ידי פורומים וועדות ברמת דירקטוריון, הנהלה והאגפים. במסגרת זו, מבוצע מעקב שוטף אחר תחזיות של תזרימי מזומנים, מגמות בסגמנטים שונים של פיקדונות, ריכוזיות מפקידים ועלויות גיוס.

מערך הפיקוח והבקרה על סיכון הנזילות מושתת על שלושה קווי הגנה כמפורט להלן:

קו הגנה ראשון:

יחידת מערך הביניים הכפופה למנהל הסיכונים הפיננסיים בחברת האם, מבצעת בקרה יומית על עמידה במגבלות, ריכוזיות מפקידים, ומעקב אחר האינדיקטורים לזיהוי מוקדם של לחצי נזילות.

קו הגנה שני:

היחידה לסיכונים שוק ונזילות ותיקוף מודלים בחברת האם אחראית להתאמה של פרופיל הסיכון לתיאבון הסיכון שנקבע בידי הדירקטוריון והנהלה, ובתוך כך אחראית על גיבוש ועדכון מסגרת ניהול הסיכונים הפיננסיים, זיהוי והערכת סיכונים באופן בלתי תלוי בקו העסקים, אתגור נאותות הבקורות, התשומות והתפוקות בקו הראשון ובחינת אפקטיביות המגבלות. כמו כן, היחידה מבצעת תיקוף למודלים המרכזיים בשימוש הבנק.

קו הגנה שלישי:

מערך הביקורת הפנימית של הבנק משלב בתוכניות העבודה השנתיות שלו ביקורות בנושא ניהול סיכונים פיננסיים בבנק, ובכללן ביקורות על היחידות השונות במערך הפיננסי והיחידות הרלוונטיות בקו ההגנה השני. מבין תפקידיו של המבקר הפנימי לבחון את גיבוש ויישום המדיניות והחלטות הדירקטוריון, את עמידת היחידות במגבלות שנקבעו, קיום הבקרה בנושא, ואת מהימנות זמניות המידע הניהולי והדיווחים הפיננסיים המוצגים לדירקטוריון ולהנהלת הבנק. כמו כן, קו ההגנה השלישי כולל את כל גופי הביקורת החיצוניים.

דיווח על החשיפה לסיכונים נזילות

- דוח סיכון נזילות יומי בשקלים, במט"ח ובסה"כ מופק ממערכת הנזילות במחשב המרכזי ומופץ לכל גורמי הניהול והבקרה הרלוונטיים.
- דיווח על החשיפות לסיכון הנזילות בשקלים, במט"ח ובסה"כ בהשוואה למסגרות ולגבולות הפעילות שנקבעו על ידי הדירקטוריון והסמכויות לניהולם ניתן במסגרת דיווח יומי המופץ למנכ"ל הבנק, לחברי הנהלה, למנהל הסיכונים הראשי ולמנהל המחלקה לניהול פיננסי. כמו כן במסגרת ועדת הנזילות והסיכונים הפיננסיים המתכנסת לפחות פעם בשבוע, וכן אחת לחודש בישיבת הנהלה הדנה בנושא ניהול נכסים והתחייבויות.
- דיווח על החשיפות מרוכז במסמך הסיכונים הרבעוני כנדרש בהוראה לניהול בנקאי תקין 310. מסמך הסיכונים נדון, אחת לרבעון, בהנהלה, בועדה לניהול סיכונים ובדירקטוריון.
- בנוסף, הנהלת הבנק והדירקטוריון מעודכנים באופן שוטף ועל פי הצורך בהתפתחויות בחשיפות הבנק לסיכונים נזילות.

מערכת זה"ב - RTGS לניהול נזילות תוך יומי במטבע ישראלי

לצורך ניהול הנזילות השוטפת בשקלים משתמש הבנק במערכת פנימית שפותחה לצורך עמידה בדרישות הרפורמה במערכת התשלומים והסליקה (מערכת זה"ב - RTGS). המערכת מאפשרת סליקה בזמן אמת, ללא השעייה בין ביצוע הוראות התשלום לבין אישורה, ומאפשרת לבנק לזהות בכל רגע נתון את התזרים הכספי שעבר בחשבונות.

מדדים בשימוש ניהול סיכון הנזילות

- לצורך מדידה וניטור אחר סיכון הנזילות, עושה הבנק שימוש במספר מדדים, כאשר מדדי המפתח העיקריים שבאמצעותם עוקבת הנהלה אחר מצב הנזילות הינם:
- יחסי כיסוי הנזילות - LCR (בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221), בהתאם למפורט לעיל בתחילת פרק זה;
- יחס נזילות מזערי (בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342) במצבי קיצון שונים;
- יחס המימון היציב (בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 222);
- כרית ביטחון מינימלית של נכסים נזילים במט"ח, הניתנים למימוש מיידי (בהתאם לקביעת דירקטוריון הבנק);
- המדדים כוללים מגבלות הנהלה ודירקטוריון שמטרתם להתריע על כל חריגה ממגבלה לצורך קביעת תכנית פעולה לחזרה למסגרת תיאבון סיכון הנזילות של הבנק.

יחס נזילות מזערי במטבע ישראלי ובמטבע חוץ

יחסי נזילות המבוססים על מודל פנימי שפותח בקבוצה ושמטרתו מעקב אחר האמצעים הנזילים שברשות הבנק, הן תחת תרחיש של מצב עסקים רגיל והן תחת סט של תרחישים המדמים מצבי לחץ וקיצון שונים הנוגעים לכלל המערכת הבנקאית ולבנק באופן ספציפי. המודל מבוסס על הערכת איכות ופיזור תיק הנכסים ומשתמש במקדמי ביטחון הולמים שנבחנו על בסיס היסטורי בהתאם לרמות הסיכון, לסיפור התרחיש ובהתבסס על חוות הדעת של גורמים מקצועיים. המודל מאפשר ניהול, שליטה, פיקוח ובקרה ברמה היומית השוטפת על מצב הנזילות במטבע ישראלי ובמטבע חוץ ולפרקי זמן שונים. בכל אחד מהתרחישים נבחן מצב הנזילות על בסיס המדדים הכמותיים הבאים: יחס הנזילות, פער נזילות ואופק הישרדות. המודל משמש כלי ניהול דינמי, ברמה היומית, לבחינת מצב הנזילות בבנק ולניהול סיכון הנזילות. תוצאות המודל נשלחות מידי יום לוועדת הנזילות של הבנק ומבוקרות באופן שוטף על ידי גורמים עסקיים ובקרתיים בבנק ובחברת האם.

תכנית חירום

בהתאם להוראות בנק ישראל, הוגדרה בבנק תכנית מגירה לטיפול במשבר נזילות (Contingency Funding Plan - CFP). מטרת התכנית היא להגדיר את הפעולות הדרושות בניהול סיכונים הנזילות להגנה על המפקידים, החייבים ובעלי המניות, ולקבוע מתודולוגיה שתסייע בזיהוי משבר נזילות בבנק. התכנית מציינת מהם הקריטריונים להפעלתה, מהם תרחישי הלחץ האפשריים, ניטור הסיכון ומעקב אחר האינדיקטורים לזיהוי מוקדם של לחצי נזילות, תחומי אחריות וסמכות של בעלי תפקידים, אופן המענה והדיווח וההתנהלות מול גורמי פנים וחוץ. בנוסף, הבנק עורך אחת לתקופה תרגיל חירום המדמה תרחיש קיצון שמשפיע גם על מצב הנזילות, ובוחן את תפקוד הבנק ואת יישום תכנית החירום.

סיכון ואסטרטגיית המימון

סיכון מימון הינו סיכון למחסור במקורות מימון ועשוי לנבוע בין היתר ממבנה מקורות שאינו מספיק יציב בטווח הארוך לשרת את השימושים המתוכננים. סיכון זה מנוהל כחלק מניהול סיכון הנזילות בבנק. הבנק מנטר באופן שוטף את היקף וריכוזיות המקורות על פי קריטריונים שונים, כגון: גודל ואורך חיי הפיקדון, תלות במפקידים גדולים ומציב יעדים ומגבלות להיקף הפיקדונות הגדולים ולתמהיל המקורות בכלל. הבנק מתמקד בגיוס פיקדונות לפי סוג הלקוח ואורך חיי הפיקדון, ולשם כך מפתחים מוצרי פיקדונות שונים הנותנים מענה לצורכי הלקוחות ומאפשרים להם להשיג תשואות גבוהות באופן יחסי מחד ולפיזור והפחתת סיכון הנזילות מאידך. הבנק חותר לשיפור מתמיד בתמהיל המקורות בהתאם לצרכי יעדי הבנק בגיוס מקורות יציבים ולטווחי זמן ארוכים. לשם כך מושם דגש על גידול בפעילות הלקוחות הקמעונאיים מתוך סך הפיקדונות ועל הפחתת סיכון הריכוזיות הנובע ממפקידים גדולים.

מקורות המימון העיקריים - מידע נוסף

מקורות המימון העיקריים של הבנק כוללים את פיקדונות הציבור לטווח הקצר והבינוני, זאת כתוצאה ממדיניות לגיוס מקורות מגוונים ויציבים. לתאריך 31 בדצמבר 2022, יתרת פיקדונות הציבור בבנק עמדה על 9.3 מיליארד ש"ח. בהשוואה ל- 9.0 מיליארד ש"ח ב- 31 בדצמבר 2021. הרכב הנכסים וההתחייבויות של הבנק מצביע על נזילות גבוהה. זאת כתוצאה ממדיניות לגיוס מקורות מגוונים ויציבים. פירוט יתרת סך פיקדונות הציבור של שלוש קבוצות המפקידים הגדולים הינה בדוח הדירקטוריון ל-31 בדצמבר 2022. להלן נתוני הנכסים הפיננסיים הלא משועבדים והמשועבדים של הבנק:

ליום 31.12.2021		ליום 31.12.2022		
הערך במאזן משועבדים	מזה: * במיליוני ש"ח	הערך במאזן משועבדים	מזה: * במיליוני ש"ח	
-	1,155.7	-	1,140.4	מזומנים ופיקדונות בבנקים מרכזיים
-	2,478.5	-	2,435.6	פיקדונות בבנקים מסחריים
-	742.7	-	795.0	ניירות-ערך
-	4,376.9	-	4,371.0	סך הכל

* לבנק אין נכסים פיננסיים משועבדים.

חלק 8 - סיכון תפעולי

בהתאם להגדרת הוראת ניהול בנקאי תקין 350, סיכון תפעולי הוא סיכון להפסד כתוצאה מאי-נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים או מערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, סיכונים מעילות והונאות, סיכונים טכנולוגיות המידע, סיכונים אבטחת מידע וסייבר והמשכיות עסקית, ואינה כוללת סיכון אסטרטגי או סיכון מוניטין.

הסיכונים התפעוליים מהווים חלק בלתי נפרד ממערך הסיכונים הכולל בתהליכי הבנק. הבנק רואה בסיכונים אלו מציאות הכרחית הנלווית לפעילותו העסקית, מאחר שהסיכונים התפעוליים מובנים בכל סוגי הפעילויות העסקיות ותהליכי העבודה בבנק, בתהליכי הרוחב ובמערכות התומכות. ניהול הסיכונים מבוצע במטרה להעריך ולנטר את הסיכונים התפעוליים בתהליכי הבנק, לרבות סיכונים מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית, למזער את הסיכונים הללו ולהפחית נזקים כספיים בגינם תוך הבאה בחשבון של שיקולים של עלות מול הפחתת הסיכון.

מדיניות לניהול סיכונים תפעוליים

דירקטוריון הבנק קבע מתודולוגיה קבוצתית אחידה לניהול הסיכון התפעולי, לרבות באמצעות מדיניות כוללת ומקיפה לניהול הסיכונים התפעוליים בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 310 ו-350. המדיניות מגדירה את תיאבון הסיכון וכן מתווה את סביבת הבקרה, המסגרות הארגוניות והפונקציות הניהוליות שיפעלו לניהול ולמזעור החשיפה לסיכונים תפעוליים בבנק. המדיניות כוללת התייחסות לשרשרת של תהליכי ניהול הסיכונים, מרמת זיהוי הסיכונים, הערכה ומדידה, ועד להפחתה וניטור של הסיכונים. הנהלת הבנק רואה חשיבות מיוחדת ביישום בקורות כנגד מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית, כאשר סדרי העדיפות ליישומן מביאים בחשבון גם שיקולים של מוניטין, אתיקה ואי סובלנות כלפי הפרת החוק.

עקרונות המדיניות נקבעו במטרה לקיים את הוראות ההסדרה, להנהיג ולהטמיע תרבות ארגונית של ניהול סיכונים ולהגדיר מסגרת עבודה וסביבת בקרה נאותה לניהול הסיכונים התפעוליים. בנוסף, המדיניות באה להבטיח קיום מנגנוני דיווח אפקטיביים להנהלה הבכירה ולדירקטוריון הבנק.

מסמך המדיניות הקבוצתי מאושר על ידי דירקטוריון הבנק בהתאם להתאמות הנדרשות.

איסוף ודיווח אירועי כשל

הבנק מקיים תהליך של איסוף ותיעוד אירועי כשל, (אירועי הפסד/רווח, כמעט הפסד/כמעט רווח, הפרשה לתביעה ואובדן הכנסה), כבסיס נתונים לניתוחים רבעוניים ושנתיים של מגמות ומוקדי סיכון, לצורך הצגה בפני ההנהלה והדירקטוריון, לאומדן הסיכונים התפעוליים בתהליכי הבנק, לאימות הערכות הסיכון של מומחי התוכן, להפקת לקחים, לבחינה מחדש ולשיפור בקורות קיימות, לעדכון מפת הסיכונים ולשמירת היסטוריה.

היחידה לניהול סיכונים תפעוליים אחראית לריכוז הדיווחים על אירועי כשל בקבוצה, לבחינת קישור האירועים למפת הסיכונים ועדכונה במידת הצורך, לקיום תהליכי הפקת לקחים ברמת הבנק, לדיווח אירועים בעלי משמעות רוחבית ולדיווח מידי על אירועים מהותיים, בהתאם לנהלי העבודה בנושא.

בנוסף, מקיימת הקבוצה תהליך הפקת לקחים גם לגבי אירועים חיצוניים מהותיים שמידע לגביהם מופיע בתקשורת.

המבנה הארגוני ומסגרת העבודה לניהול הסיכונים התפעוליים

מסגרת העבודה לניהול הסיכונים התפעוליים נשענת על כללי ממשל תאגידי נאות ומבוססת על מודל שלושת קווי ההגנה:

קו הגנה ראשון - האגפים/היחידות העסקיות, יחידות הרוחב וחברת מיחשוב ותפעול פיננסי בע"מ (להלן - "מתף") אחראים לניהול הסיכונים התפעוליים המובנים בתהליכים שבתחומי אחריותם. קו ההגנה הראשון כולל גם את מנהל הגנת הסייבר ואבטחת מידע.

קו הגנה שני - המחלקה לניהול סיכונים והיחידה לניהול סיכונים תפעוליים בחברת האם, המהוות פונקציה בלתי תלויה האחראית לגיבוש והטמעת מתודולוגיה קבוצתית לזיהוי ולאומדן הסיכונים התפעוליים, סיכונים טכנולוגיות המידע וסיכונים סייבר באופן בלתי תלוי ביוצרי הסיכון, להנחיה ולפיקוח על יישום כללי המתודולוגיה בבנק, לריכוז דיווחים ולהכנת מסמכי סיכונים רבעוניים להנהלת הבנק ולדירקטוריון כנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין כולל: 310, 350 ו-361 ועוד. כמו כן, קו ההגנה השני כולל את מדור SOX באגף החשב וכן את היעוץ המשפטי.

קו הגנה שלישי - כולל את הביקורת הפנימית, אשר אחראית לביצוע ביקורת על מסגרת העבודה והבקורות כנגד הסיכונים התפעוליים ואת כל גופי הביקורת החיצוניים.

הבנק הגדיר תפקידים וקבע סמכויות, תחומי אחריות וסדרי דיווח במטרה לקיים מסגרת עבודה לניהול הסיכונים התפעוליים.

פיקוח, בקרה ודיווח על ניהול החשיפה לסיכונים תפעוליים
הבנק מקיים מערך נאות של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח, בקרה ודיווח על תהליך ניהול הסיכונים התפעוליים. ניהול החשיפה לסיכונים אלו נבחן ומבוקר על ידי הדירקטוריון, ההנהלה וכן על ידי דרגי הביניים במסגרת פורומים ודיווחים לרבות:

- הפורום הקבוצתי לניהול סיכונים תפעוליים בראשות מנכ"ל חברת האם ובהשתתפות חברי ההנהלה בחברת האם ומנכ"ל הבנק. הפורום מתכנס לפחות אחת לרבעון ומקיים מעקב שוטף על מצב החשיפה לסיכונים תפעוליים, לרבות בהתבסס על אירועי כשל, על ממצאי סקר סיכונים תפעוליים, התממשות KRI, ומקבל דיווח על הפעולות הננקטות על ידי היחידות השונות בבנק וע"י חברות הבנות למזעור סיכונים אלו ודיווח על התפתחויות נוספות בתחום ניהול הסיכונים. הפורום דן, בין היתר, גם בנושא מניעת סיכוני מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית, הגנת הסייבר וסיכוני טכנולוגיות המידע.
- ועדת היגוי אבטחת מידע בראשות מנכ"ל מתף, המתכנסת לפחות אחת לחודש. בוועדה משתתפים גם נציגי חטיבת ניהול סיכונים בחברת האם ונציגי הבנק.
- ועדת היגוי הגנת הסייבר בראשות מנהל הסיכונים הראשי הקבוצתי מתכנסת 8 פעמים בשנה ומטרתה לתת מענה לאיומי הסייבר.
- פורום מודיעין סייבר בראשות מנהל הגנת הסייבר, המתכנסת אחת לרבעון. הפורום דן במגמות ואיומים בתחום הסייבר. בפורום משתתפים נציגי חטיבת ניהול סיכונים של חברת האם.
- פורום המשכיות עסקית בשעת חירום בראשות מנהל הסיכונים הראשי, המתכנס לפחות אחת לרבעון.
- פורום הונאות בראשות מנהל הסיכונים הראשי בחברת האם שמתכנס אחת לרבעון או לפי הצורך. בפורום דנים, בין היתר בהפקות לקחים בעקבות אירועי הונאות, כולל בחינה של הוספת בקורות בעקבות הונאות בעלי מאפיינים חדשים.
- החשיפות לסיכונים תפעוליים מרוכזות ומדווחות לדירקטוריון הבנק במסגרת "מסמך הסיכונים" הרבעוני, כנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין 310, 350, במסגרתו מוצגות, בין היתר, התפתחויות בנושא ניהול הסיכונים הקבוצתי.

מערכת למדידה, אמידה וניהול של סיכונים תפעוליים

הבנק מנהל את מפת הסיכונים באמצעות מערכת, המשותפת לניהול סיכונים תפעוליים וניהול סיכוני ציות, התומכת במתודולוגיה לניהול הסיכונים התפעוליים. מאגר המידע של המערכת כולל את מיפוי ותיעוד סקרי הסיכונים שבוצעו לגבי התהליכים בבנק, את הבקורות המומלצות ואת אירועי הכשל.

שיטות ותהליכי עבודה לניהול הסיכונים התפעוליים

מרכיב בסיסי בתכנית ניהול הסיכונים של הבנק היא ניהול אקטיבי ופרו אקטיבי של הסיכונים התפעוליים, המהווים חלק בלתי נפרד מתהליכי ניהול פעילותו העסקית של הבנק והמערכות התומכות, לרבות סיכוני מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית. אחד מהכלים המשמשים את הבנק לזיהוי והערכת הסיכונים התפעוליים המרכזיים למיפוי וזיהוי הסיכונים התפעוליים ולשליטה ובקרה עליהם הוא סקר הסיכונים התפעוליים. לתהליכי הקבוצה, הסקר כולל את מיפוי הסיכונים התפעוליים והבקורות בתהליכים אלו, לרבות סיכוני מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית. הסקר מתבסס גם על מאגר אירועי הכשל וממצאי ביקורת, הערכת אומדן הסיכונים והפחתתו על ידי יישום בקורות חדשות, חיזוק בקורות קיימות ועוד. הבנק, באמצעות חברת האם, עורך סקר סיכונים תפעוליים תקופתי, שמאושר בהנהלת הבנק ובדירקטוריון. כלים נוספים הם סקרי סיכונים תפעוליים למערכות וכן סקר הערכת סיכוני סייבר. כמו כן, הבנק מבצע באופן שוטף ניהול סיכונים לאיתור מוקדי סיכון במוצרים, תהליכים ושירותים חדשים בבנק בהתאם למדיניות לניהול סיכונים במוצרים, שירותים ותהליכים חדשים.

יצוין כי בעקבות ממצאי סקרי הסיכונים שמתבצעים, ממצאי הביקורת הפנימית ותהליכי הפקת לקחים בגין אירועי כשל, משולבות בקורות מיכוניות ואחרות בפעילויות הבנק השונות, וכן משופרים ומשודרגים נהלי ותהליכי העבודה והבקרה. בנוסף, כחלק מתשתית מעקב ובקרה, הוגדרו KRI - אינדיקטורים עיקריים לסיכונים תפעוליים בתהליכים נבחרים לאיתור מוקדם של שינוי במפת הסיכונים.

הגישות להערכת ההון הנדרש בגין סיכון תפעולי

הבנק מחשב את הסיכון התפעולי בהתאם לגישה הסטנדרטית, אשר לפיה מופתה ההכנסה הגולמית לשמונה קווי עסקים כפי שנקבעו בהוראה. לכל קו עסקים נקבע מקדם שונה, ודרישת ההון היא ממוצע שנים עשר הרבעונים האחרונים של ההכנסה הגולמית מוכפלת במקדם שנקבע לקו העסקים.

ביום 23 באוגוסט 2022, פירסם בנק ישראל טיוטת הוראה המהווה מסמך תרגום של ועדת באזל, על מנת להתניע דיון עם המערכת הבנקאית לקראת יישום המסמך בישראל. הבנק בוחן את המשמעויות, כולל בחינה האם נדרש שינוי באיסוף נתוני הפסד כפי שמתבצע כיום.

שימוש בביטוח על מנת להפחית את הסיכון התפעולי

הבנק רואה בקיום פוליסות ביטוח גורם משלים ולא מבטל את הצורך בהפחתת סיכונים. להלן פירוט "הכיסוי הביטוחי" הקיים:

קבוצת הבנק מחזיקה כיום ארבעה כיסויים ביטוחיים עיקריים:

1. כיסוי ביטוח "בנקאי משולב" (B.B.B). גבול אחריות בפוליסה זו משותף לארבעת פרקי הפוליסה כמפורט:
  - פרק ביטוח בנקאי: פרק זה מכסה נזק כספי ישיר שנגרם לבנק ממעשה אי יושר או תרמית של עובדי הבנק, נזק הנגרם כתוצאה מאובדן או נזק ל"רכוש בעל ערך", סיכויי העברה של "רכוש בעל ערך", נזק הנגרם כתוצאה מזיוף המחאות, ביטחונות מזויפים, מזומנים מזויפים וכו'.
  - פרק ביטוח פשעי מחשב: פרק זה מכסה נזק שנגרם כתוצאה מתשלום או העברת כספים או רכוש, מתן אשראי, חיוב חשבון או מתן ערך כלשהו על ידי הבנק, כתוצאה ישירה של הזנה במרמה או בזדון של מידע אלקטרוני ישירות לתוך מערכת המחשב של הבנק או למערכת מחשב של לשכת שרות או למערכת אלקטרונית להעברת כספים או למערכת תקשורת עם לקוחות; או כתוצאה משינוי או השחתה במרמה או בזדון של מידע אלקטרוני האגור במערכות כאשר פעולת המרמה נעשתה על ידי אדם שפעל מתוך כוונה לגרום הפסד לבנק או לשם הפקת רווח פיננסי למען עצמו או למישהו אחר.
  - פרק ביטוח אחריות מקצועית: פרק זה מכסה את הבנק בגין חבותו החוקית כלפי צדדים שלישיים בהתייחס לתביעה בגין הפסד כספי הנגרם כתוצאה ממעשה, טעות, או השמטה רשלניים או הפרת אמונים של עובד הבנק.
2. פוליסת ביטוח "דירקטורים ונושאי משרה": ביטוח זה מכסה את אחריותם של הדירקטורים ונושאי המשרה בגין תביעה בגין הפרת חובת זהירות ומיומנות, הפרת חובת אמונים כלפי הבנק כאשר הם פעלו בתום לב והיה להם יסוד להניח שהפעולה לא תפגע בטובת הבנק.
3. פוליסות "ביטוחים אלמנטריים": עיקרי הכיסוי הביטוחי: ביטוח נכסים, ביטוח חבויות וביטוח כספים.
4. ביטוח "סייבר"/כשל מחשובי: פוליסה זו מכסה את קבוצת הבינלאומי בגין אירועי נזק שונים, אשר עיקרם: הוצאות, נזקים לצדדים שלישיים, סחיטת "סייבר" ונזקי אובדן תוצאתי למבוטחים בפוליסה (אובדן הכנסות לבנק ו/או הוצאות תפעול נוספות) עקב אירוע כשל מחשובי ו/או אירוע סייבר.

המשכיות עסקית (Business Continuity Planning)

הוראות בנק ישראל מחייבות את הבנקים לפעול להבטחת המשכיות עסקית בעת חירום. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 355 בנושא, נערך הבנק להתאוששות ממקרה אסון והמשכיות עסקית במצבי חירום שונים. בבנק מתבצעת היערכות הכוללת גיבוש מסמך מדיניות מקיף בנושא המשכיות עסקית, הכנת תשתיות טכנולוגיות נאותות לשעת חירום, גיבוש והטמעת תוכניות פעולה מקיפות ותשתית נהלים תומכת וכן ביצוע תרגילים המדמים מצבי חירום שונים. בחברת האם קיים חדר מצב קבוצתי ופורום היערכות לשעת חירום קבוצתי בראשות ראש החטיבה לניהול סיכונים בחברת האם אשר מרכז פעילות זו בכל הקבוצה. הפורום מופקד על יישום המדיניות, הנהלים והמעקב אחר היערכות הקבוצה למצבי חירום שונים ומתכנס לפחות אחת לרבעון. בנוסף, מתקיים דיווח רבעוני בהנהלה ובדירקטוריון בבנק בנושא המשכיות עסקית והיערכות לשעת חירום במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני בנושא זה בהנהלה ובדירקטוריון. הבנק מקיים באופן שוטף תהליך לשיפור היערכות המשכיות עסקית במסגרתו מעודכן המיפוי של כל הפעילויות והמשאבים הקריטיים אשר נדרשים בשעת חירום, ומעודכנים תרחישי החירום ומסמך המדיניות בהתאם.

סיכון טכנולוגיות המידע

הסיכון לכשל במידע ו/או במערכות המידע והתפעול של הבנק וכן תמיכה שאינה הולמת ומספקת את השירותים והתהליכים העסקיים הנדרשים על ידי הבנק למימוש יעדיו העסקיים. לאור העובדה, כי בשנים האחרונות הסביבה הטכנולוגית מתפתחת והתלות בה הולכת וגוברת, נוצר הצורך בהגדלת הגמישות העסקית והטכנולוגית והצורך בהגברת השימוש בטכנולוגיות חדשות.

הסיכון מנהל לפי מדיניות ניהול טכנולוגיות המידע ובהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 357. כמו כן, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 301 פועלת ועדת אשראי וניהול סיכונים של הדירקטוריון.

בנוסף, הבנק פועל על פי מדיניות ניהול סיכונים מוצרים חדשים ובמסגרת זו מבוצעים תהליכי ניהול סיכונים בהכנסת מערכות/טכנולוגיות חדשות.

ניהול סיכונים בסביבות מחשוב ענן

לבנק מדיניות שימוש במחשוב ענן במסגרת מדיניות ניהול טכנולוגיות המידע, שאושרה בהנהלה ובדירקטוריון. הבנק פועל בהתאם להוראה 362 בנושא הקובעת הנחיות ותנאים הנדרשים לשימוש של תאגיד בנקאי בטכנולוגיות מחשוב ענן ומדגישה את הצורך לנהל את הסיכונים לכל שימוש בטכנולוגיות מחשוב ענן.

אבטחת מידע

דירקטוריון הבנק והנהלתו קבעו מדיניות מפורטת בנושא אבטחת מידע בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 357 - "ניהול טכנולוגיית המידע" ומינה מנהל אבטחת מידע האחראי על ניהול סיכוני אבטחת מידע. הבנק מבצע את כל הסקרים והמפויים הנדרשים לעמידה בהוראה. הבנק מיישם את הנחיות בנק ישראל בנושא מדיות חברתיות. בנוסף, הבנק מיישם את הנחיות תקנות הגנת הפרטיות.

סיכוני אבטחת מידע והגנת הסייבר

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, ההנהלה והדירקטוריון של הבנק הגדירו את אסטרטגיית הגנת הסייבר ואת מדיניות הגנת הסייבר. מנהלת אבטחת המידע של הקבוצה מונתה גם כמנהל הגנת הסייבר הקבוצתי בהתאם להיתר מבנק ישראל.

התקפות סייבר מבוצעות במטרה להסב נזק מאסיבי באמצעות פגיעה בפעילות אסטרטגית. הנזק הצפוי מהתקפות אלו עשוי לנבוע מפגיעה באמינות, שלמות, סודיות המידע ו/או בזמינות מערכות הבנק. נזקים אלו עלולים להוביל לפגיעה בפעילות העסקית של הבנק ולהשפעה על לקוחותיו.

הבנק מקיים מערך הגנה כולל וייעודי להתמודדות עם התקפות סייבר, בנוסף לפעילות הכוללת המבוצעת בתחום אבטחת מידע. מערך ההגנה כולל היבטים אישיים, טכנולוגיים ותהליכיים שמטרתם לצמצם את הפגיעה בפעילות הבנק וההשפעה על לקוחותיו, והכל על פי תרחישי תקיפה ייעודיים המוגדרים על ידי מנהל הגנת הסייבר.

היערכות זו כוללת, בין היתר, את הפעילויות הבאות:

- בחינת הסיכונים העיקריים וסקירת הסיכונים הרלוונטיים, תוך התייחסות לגורמי הסיכון, עלויות הסיכון והשלכותיו.
- דיווח להנהלה ולדירקטוריון על ממצאי סקרים ותרגילים, אירועי התקפות סייבר על הבנק וחברות הבנות והערכת הסיכון הנובע מתקירות סייבר ידועות בארץ ובעולם (שלא התממשו בבנק).
- ביצוע סקר שנתי מקיף לבחינת העמידות בפני התקפות סייבר. בכלל זה תרגול מערך ההגנה, על פי תרחישי התקיפה שהוגדרו.
- דיווח על מאפייני התקפות מהותיות במסגרת מסמך הסיכונים, תוך התייחסות לאופי הסיכונים המהותיים והשפעתם על הבנק.

החדשנות בבנקאות בתקשורת, שימוש בטכנולוגיות חדשות, מערכות פתוחות ויישומי מחשוב ענן, מעלים את הסבירות להתממשות אירוע סייבר. עקב כך, לצורך ניהול נאות של סיכוני סייבר, הורחבה והותאמה המסגרת הקיימת של ניהול סיכוני טכנולוגיית המידע ואבטחת מידע בבנק בהיבטי תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות וכן הוגברו הניטורים ומיושמות בקורות ואמצעים שונים בהתאם להתפתחות האיומים.

במהלך השנה, מערך הגנת הסייבר זיהה ניסיונות תקיפה אך קבוצת הבנק לא חוותה התקפות סייבר בעלות השפעה מהותית על תפקודם.

אגף אבטחת מידע והגנה בסייבר מבצע תרגילי סייבר לבדיקת המוכנות הטכנולוגית, המוכנות התשתיתית וכן סימולציות לבחינה של תרחישים מורכבים. בנוסף, בשיתוף עם החטיבה לניהול סיכונים בחברת האם, הוגדרה המתודולוגיה למיפוי סיכוני סייבר ומבצע סקר סיכוני סייבר.

מנהל הגנת הסייבר מקיים פורום חודשי אשר דן בהתראות מודיעין והשפעה של אירועי סייבר, שהתרחשו בארגונים פיננסים בעולם, על היערכות של הקבוצה והשינויים הנדרשים במתאר איומי הסייבר על הקבוצה הבנקאית.

אגף אבטחת מידע והגנה בסייבר מפעיל תכנית לשמירת כשירות באמצעות הרצאות מודעות, ימי עיון, תרגילים מקומיים ויציאה להכשרות מרוכזות ובאמצעות הפעלה של תכנית "אקסלרטור סייבר" לחברות הזנק בתחום, אשר מטרתה לאתר חברות אשר מפתחות יכולות הגנה חדשניות, לסייע לחברות לעצב את המוצר שלהן, כך שיענה על דרישות הגנה של הבנק, ולהפעיל את המוצר בסביבות שונות ברשת הבנק בהתאם לצרכים ושיקולי ההגנה.

הבנק מיישם את הנחיות הוראות ניהול בנקאי תקין 363 (ניהול סיכוני סייבר בשרשרת האספקה) אשר עוסקות בפעילות הבנק מול ספקיו והוראה 359A (מיקור חוץ). בנוסף הבנק עומד בדרישות הבקרה של חברת SWIFT העולמית.

חלק 9 - סיכונים אחרים

סיכון משפטי

א. כללי

סיכון משפטי נכלל בגדר סיכון תפעולי כהגדרתו בנב"ת מס' 350 - ניהול הסיכון התפעולי וכולל גם, אך אינו מוגבל ל"חשיפה לקנסות (fines penalties) או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית (punitive damages), כמו גם מהסדרים פרטניים (private settlements)".

הבנק מתייחס להגדרה באופן מרחיב וכולל בסיכון המשפטי, בין היתר, סיכון הנובע מאי קיומן של הוראות דין לרבות הוראות רגולטוריות, סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, סיכונים הנובעים מפעילות ללא גיבוי משפטי/או ייעוץ משפטי מול לקוחות, ספקים ו/או צדדים נוספים, סיכונים הכרוכים בהליכים משפטיים וכל סיכון אחר העלול לחשוף את הבנק לדרישה או תביעה משפטית וכן לקנסות ועיצומים.

ב. תיאבון הסיכון

הבנק נוקט במדיניות שמרנית של תיאבון סיכון נמוך ביחס לקשירת הסכמים והתחייבויות משפטיות ומבצע את פעילותו העסקית בליווי גיבוי משפטי הולם, תוך הקפדה יתרה על עמידה בכל הוראות החקיקה והרגולציה והמגבלות והחבובות הנגזרות מהן. הבנק מיישם מדיניות ניהול סיכונים משפטיים השוללת כל פעולה מודעת לסיכון שתוצאותיו עלולות לגרום העמדה לדין פלילי או נקיטת סנקציות פליליות או מנהליות נגד הבנק או מי מנושאי המשרה בו, ונוקט במדיניות של אפס סובלנות בכל הנוגע לסיכון שמקורו בהפרה של הוראות דין המהוות עבירה פלילית או הפרה מנהלית.

ג. מדיניות וניהול החשיפות

הבנק פועל על פי מדיניות לניהול הסיכון המשפטי המאושרת על ידי ההנהלה והדירקטוריון, במסגרתה מתואר הסיכון המשפטי, הדרכים לאיתורו, מיפוי ומזעורו.

הייעוץ המשפטי של הבנק מקיים, בעצמו או באמצעות עורכי דין חיצוניים, מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה, העשויות להשליך על הפעילות השוטפת של הבנק, ומספק את הייעוץ, הגיבוי והתמיכה המשפטית הנדרשת לבנק על יחידותיו השונות. הבנק פועל למזעור הסיכונים על בסיס התפתחויות אלו ובהתאם להשלכותיהן. כמו כן, הייעוץ המשפטי עורך, על פי הצורך, עדכונים נדרשים במסמכים המשפטיים שבשימוש הבנק, בהסכמי המסגרת להם הבנק צד ובחוות דעת משפטיות המהוות בסיס להתקשרויות ו/או קיום מנחים לפעילויות שונות. בנוסף, פועל הייעוץ המשפטי לאיתור מראש של הסיכונים המשפטיים, לרבות בחינת כל מוצר או פעילות חדשים ועריכת מכלול המסמכים הכרוכים באותו מוצר/שירות או פעילות, במגמה למזער את הסיכון המשפטי ככל האפשר. כן נקבעים בבנק נהלים לעבודת המטה והסניפים ונעשות הדרכות שוטפות ליישומם, תוך שימת דגש על הנושאים המשפטיים הכרוכים בפעילות הבנק.

במסגרת סקר הסיכונים התפעוליים שנערך בבנק, נסקרות גם פעילויות הייעוץ המשפטי, וסיכונים שאותרו מוערכים, נקבעים צעדים למזעורם ומופקים לקחים לשם מניעת הישנותם.

ד. דיווח על החשיפה לסיכונים משפטיים

- החשיפות לסיכונים משפטיים מרוכזות ומדווחות במסגרת מסמך הסיכונים המשפטיים הרבעוני, אשר נדון אחת לרבעון בהנהלה, בוועדת אשראי וניהול סיכונים של הדירקטוריון ובדירקטוריון.
- בעת אירוע מהותי בעל אפיונים משפטיים, מוגש למנהלת הסיכונים המשפטיים דיווח מידי ביחס לאירוע, מידת השפעתו ואופן השפעתו על הבנק. מנהלת הסיכונים המשפטיים מורה על האמצעים שיש לנקוט על מנת לצמצם את מידת החשיפה לסיכון המשפטי שנוצר ונעזרת לשם כך ביועצים משפטיים חיצוניים, הביקורת הפנימית, קצין הציות הקבוצתי והממונה על אכיפה פנימית בדיני ניירות ערך ובדיני תחרות והממונה על הגנת הפרטיות, בהתאם לצורך אירועים מהותיים, כאמור, מדווחים מידית לממונה על אכיפה פנימית בדיני ניירות ערך ובדיני תחרות.

סיכון ציות

א. כללי

- הוראת ניהול בנקאי תקין 308 של הפיקוח על הבנקים, מחייבת את הבנקים לפעול לקיום כלל הדינים וכללי ההתנהגות החלים על הפעילויות הבנקאיות השונות של התאגיד הבנקאי. במסגרת עדכון להוראה שפורסם בדצמבר 2019, נוספה החובה לבחון גם שינויים משמעותיים מחוץ לישראל בהוראות הציות ובמדיניות האכיפה מחוץ לישראל, שחלות על התאגיד הבנקאי, לרבות על פעילות הלקוחות. תהליכי הזיהוי וההערכה שבבסיס העדכון יכללו גם לקחים מאירועי ציות משמעותיים ויעוגנו בנהלי התאגיד הבנקאי או בדרך מתועדת אחרת שתבטיח הטמעתם בתהליך. הבנק פועל לאיסוף מאורגן ויזום של עדכוני רגולציה זרה ביחס למדינות עיקריות הרלוונטיות לפעילות cross border של הבנק.

- סיכון ציות הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את הוראות הציות. סיכון זה כולל בנקאות הוגנת (Conduct Risk), אשר הינו סיכון חוצה ארגון השואב את מסגרתו הנורמטיבית משורה ארוכה של הוראות דין ורגולציה ואשר מושתת על ערכי יסוד בדמות הוגנות, הגינות ושקיפות, באופן שבו הבנק מתנהל אל מול מחזיקי העניין השונים.

- הוראות ציות: כמוגדר בהוראה 308 הינם: חוקים, תקנות, הוראות רגולציה (לעניין זה, לרבות עמדות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים בטיפול בפניות הציבור וציות להוראות רשות שוק ההון, רשות התחרות והרשות לני"ע), תקדים משפטי מחייב, נהלים פנימיים והקוד האתי, החלים על הפעילויות הבנקאיות של התאגיד הבנקאי. ההוראה מאפשרת לתאגיד הבנקאי לקבוע כי הוראות ציות מתחומים שאינם בליבת הפעילות הבנקאית כגון דיני עבודה, הוראות הדיווח לציבור וכדומה יהיו באחריות ובפיקוח גורם בקרה בקו ההגנה השני, שאינו חלק מפונקציית הציות (להלן: "מנהל סכון ציות").

- החובות החלות על הבנק הינן חובות חוצות ארגון הנוגעות למגוון נרחב של פעילויות, תהליכים ומוצרים אותם מבצע הבנק מדי יום.

- הבנק אימץ תכנית אכיפה פנימית בדיני ניירות ערך, המבוססת על מיפוי מקיף של הוראות הדין הרלוונטיות, נהלי הבנק והתהליכים השונים בבנק, אשר מסדירה נהלים והנחיות ליישום מתמשך של התוכנית, וזאת בהתאם לקריטריונים שפרסמה רשות ניירות ערך בנושא. הבנק מינה את מנהל הסיכונים הראשי של הבנק כממונה על האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך בבנק. הבנק מבצע מעקב אחר הוצאתה לפועל של תכנית האכיפה בדיני ניירות ערך, בין היתר, באמצעות קיום בקורות וביקורות בתחום דיני ניירות ערך וכן נוקט פעולות להטמעת ידע בתחום זה. דירקטוריון הבנק מאשר אחת לשנה תכנית עבודה לממונה האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך בנפרד מתכנית העבודה של מחלקת הציות.

- הבנק אימץ תכנית אכיפה פנימית בדיני התחרות הכלכלית המבוססת על מיפוי מקיף של הוראות הדין הרלוונטיות. הבנק קבע נהלים ותהליכים שונים ליישום מתמשך של התכנית. הבנק מינה את מנהל הסיכונים הראשי של הבנק כממונה על האכיפה הפנימית בדיני תחרות כלכלית בבנק. הבנק מבצע מעקב אחר הוצאתה לפועל של תכנית האכיפה בדיני תחרות כלכלית, בין היתר, באמצעות קיום בקורות וכן נוקט פעולות להטמעת ידע בתחום זה. דירקטוריון הבנק מאשר אחת לשנה תכנית עבודה לממונה האכיפה הפנימית בדיני תחרות כלכלית בנפרד מתכנית העבודה של מחלקת הציות.

- הבנק פועל ליישום הוראות החוק בעניין ההגנה על הפרטיות. הבנק מינה ממונה על הגנת הפרטיות, בכפיפות ישירה לקצין הציות הראשי ופועל ליישום תכנית בקורות עדכנית וכן נוקט פעולות להטמעת ידע בתחום זה.

ב. מדיניות

דירקטוריון הבנק קבע ואישר מדיניות ציות קבוצתית. במדיניות מוסדרים, בין היתר, מבנה פונקציית הציות, הגורמים השונים המעורבים ביישום המדיניות, חלוקת האחריות לביצוע בקורות בקו ההגנה השני אחר הוראות הציות השונות בהתאם לכללים שנקבעו בהוראה וכדומה. כמו כן דירקטוריון הבנק מאשר אחת לשנה את תכנית העבודה של מחלקת הציות של הבנק.

ג. תיאובן הסיכון

הבנק אימץ מדיניות של הקפדה יתרה בהתייחסות לסיכון הציות. ביחס להפרת הוראות החוק ונהלי הבנק הקשורים להוראות החוק, הבנק ימלא אחר הוראות ציות החלות עליו ויפעל לשם הבטחת העמידה בהן על ידי כלל עובדיו. כל עסקיו של הבנק יבוצעו על פי נהלי הבנק, הקוד האתי ובהתאם לכל החוקים והתקנות. הבנק פועל להטמעת תרבות ארגונית ואמות מידה ליושרה ואתיקה כבסיס הכרחי לקיום של תרבות ציות בכל דרגי הארגון.

ד. ניהול החשיפה

- לשם קיום ההוראה קיימת בבנק מחלקת ציות (להלן: "פונקציית הציות" או "הפונקציה"), הכפופה לקצין הציות הראשי ומשמשת כפונקציה בלתי תלויה, אחראית על ניהול סיכון הציות בבנק. כמו כן, ממונה קצין הציות הראשי כ-RO (הממונה) על יישום כללי החקיקה וההוראות בתחומי ה-FATCA שמטרתו לאכוף מנגנוני דיווח לגבי חשבונות של אמריקאים מחוץ לארה"ב, RO לבחינת יישום הסכם ה-QI (Qualified Intermediary) המרחיב את דרישות הדיווח וניכוי המס מתשלומים מסוימים מעבר לחשבונות אמריקאים גם לחשבונות אחרים להם הכנסות ממקורות אמריקאים וכן אחראי לוודא יישום כללי ה-CRS (Common Reporting Standard) שבדומה ל-FATCA מסדירים החלפת מידע, בין מדינות אשר ביניהן הסכם ליישום חילופי מידע, לגבי חשבונות פיננסיים של תושבים לצרכי מס של אותן מדינות.
- הפונקציה אחראית על ריכוז הבקרה בבנק לציות להוראות הציות שבאחריותה בהתאם למדיניות הציות ותכנית העבודה השנתית ולדיווח על ליקויים או פערים, לכל מדרג הסמכויות בבנק, בין היתר ע"י בחינת מוצרים חדשים ו/או פעילויות חדשות, כמו גם ביצוע בקורות שוטפות על מוצרים ופעילויות קיימות בהתאם להוראות הציות השונות וע"י קבלת דיווחים ממנהלי סיכון הציות. כחלק מתפקידה, בוחנת גם הפונקציה חוזרים ונהלים חדשים, טרם פרסומם, וכן בודקת את קיום הוראות הציות באופן שוטף אחר שינויים בחקיקה ובהוראות רגולטוריות.
- לצד קצין הציות הראשי פועלים:
- נאמני ציות בכל אחד מסניפי הבנק ובקרים במטה, אשר מתפקידם, בין היתר, לזהות ולאתר אירועים המצריכים דיווח או טיפול מיוחד של המחלקה.
- פורום מעקב אחר יישום הוראות סטטוטוריות בראשות מנהל הסיכונים הראשי בחברת האם, שמתפקידו לעקוב אחר יישום הוראות ציות חדשות ולדון בטיטות הוראות, הצעות חוק, תזכירי חוק וכדומה.
- כמו כן, מסתייעת הפונקציה במערך הביקורת הפנימית של הבנק, ביחידה לפניות הציבור, במחלקת שיטות ותהליכים, במערך הייעוץ המשפטי, במתף ובמחלקת ההדרכה.
- בבנק מבוצעים תהליכי הטמעה שוטפים בנושאי הציות, בין היתר, על ידי לומדות, קיום ימי עיון והדרכות למטה ולסניפים.
- מערך הייעוץ המשפטי מבצע מעקב אחר עדכוני חקיקה ואחר עדכוני רגולציה בעולם, כמפורט בסעיף א' לעיל, ויודא מסירתם לאחראי על ניהול סיכונים ציות וכן למתן תמיכה משפטית ככל שזו נדרשת על ידי האחראי, לקיום חובות האחראי ופעילות היחידה והבנק.

ה. דיווח על החשיפה

- אחת לרבעון מדווח קצין הציות להנהלת הבנק ולוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון על פעילותו במהלך הרבעון שחלף במסגרת מסמך הסיכונים הכללי. הדיווח המפורט כולל סיכום פעילות הפונקציה, פירוט המלצות, פרטים ביחס להפרות של הוראות ציות שזוהו במהלך התקופה המדווחת והמלצות לגבי צעדים שיש לנקוט בגין ההפרות ומניעת הישנותן והיערכות הבנק ליישום הוראת ציות חדשה.
- לפחות אחת לשנה מדווח קצין הציות להנהלה ולדירקטוריון הבנק, דיווח מפורט, בנפרד ממסמך הסיכונים, בו הוא מסכם את פעילותו בשנה הקודמת וכן מציג את תכנית העבודה לשנה הבאה.
- בנוסף, במדיניות הציות שנקבעה על ידי הדירקטוריון מוגדרים דיווחים מיידיים לדירקטוריון.

ו. ניהול סיכון בנקאות הוגנת - Conduct Risk

- סיכון הבנקאות הוגנת הינו סיכון חוצה ארגון השואב את מסגרתו הנורמטיבית משורה ארוכה של הוראות דין ורגולציה ואשר מושתת על ערכי יסוד בדמות הוגנות, הגינות, מניעת הפליה ושקיפות, באופן שבו הבנק מתנהל אל מול מחזיקי העניין השונים.
- הבנק הטמיע ערכי הוגנות ושקיפות בפעילותו מול לקוחותיו וחזוק עקרונות אלו בהתנהלותו השוטפת. ככלל נדרש הבנק לוודא כי ההצעות הניתנות ללקוח מותאמות לצרכיו. אי עמידה בסיכון בסטנדרט התנהלות ראוי חושף את הבנק לסיכונים שונים כמו סיכונים ציות, משפטי, מוניטין וכיו"ב. לקבוצת הבנק קיימת מדיניות בנושא התנהלות עסקית נאותה כחלק ממדיניות הציות ואחד מיעדי קצין הציות הינו לפעול להטמעת עקרונות המדיניות בקרב האגפים השונים.

סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור

א. כללי

סיכונים איסור הלבנת הון ומימון טרור (להלן "הלבנת הון") הינם הסיכונים להטלת עיצומים כספיים משמעותיים על הבנק לאור אי עמידה בהוראות החוק בנושא מניעת הלבנת הון ואיסור מימון טרור וכן הסיכון להיווצרותה של אחריות פלילית של התאגיד ועובדיו. בנוסף, התממשות עבירה על הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור עשויה לגרום להתממשות של סיכון מוניטין.

על המגזר הבנקאי חלות הוראות שונות במסגרת מניעת הלבנת הון ומימון טרור הכוללות, בין היתר, את החוק לאיסור הלבנת הון, החוק לאיסור מימון טרור, צו איסור הלבנת הון, תקנות איסור מימון טרור, הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 411, חוזרים שונים של הפיקוח על הבנקים ועוד.

ב. מדיניות

דירקטוריון הבנק מאשר אחת לשנה את מדיניות איסור הלבנת הון ומימון טרור של הקבוצה במסגרת אישור מדיניות הציות. בנוסף לעדכונים השוטפים הנדרשים, השנה נוסף פרק למדיניות הציות של הבנק, בנושא סנקציות בינלאומיות.

ג. תיאבון הסיכון

הבנק, מפעיל מדיניות של "אפס סובלנות" בהתייחסות לסיכונים הלבנת הון וסיכונים חוצי גבולות לעניין עבירת מס (cross border) ובמסגרתה נדרשים כל מנהלי הבנק ועובדיו, ללא יוצא מן הכלל, למלא אחר הוראות החוק והרגולציה החלות על הבנק וכן אחר כל נהלי הבנק הרלוונטיים הנובעים מהוראות אלו.

הבנק נוהג מדיניות מחמירה שנועדה להבטיח יישום דוקני של הוראות החוק והכרה נאותה של הלקוח את מנהל הבנק עסקים, ובכלל זה הבנת עסקיו המנוהלים עם הבנק או באמצעותו, החיוניים למניעת הלבנת הון ומימון טרור באמצעות הבנק ולניהולו התקין של הבנק.

המדיניות בתחום מניעת הלבנת הון כוללת הגדרה ברורה של איסורים ביחס לפעילות מול גופים ומדינות לגביהן ישנן הגבלות.

מדיניות ניהול הסיכון מתייחסת לדרישות "הכר את הלקוח" בהתאם לחקיקה מחייבת ומגדירה תהליכים וכלים הנדרשים לצורך עמידה מיטבית בדרישות אלו.

ד. ניהול החשיפה

בבנק פועלת יחידה למניעת הלבנת הון ומימון טרור, הכפופה לקצין הציות הראשי, אשר מופקדת על יישום הוראות הדין בנושא זה ועל הטמעתן. קצין הציות הראשי משמש גם כאחראי איסור הלבנת הון. היחידה מהווה חלק מפונקציית הציות הכפופה למנהל הסיכונים הראשי (CRO).

תפקידי האחראי על איסור הלבנת הון ומימון טרור כוללים, בין היתר: כתיבה ועדכון המדיניות והנהלים בהתאם לעדכוני חקיקה והוראות הדין, פיתוח וביצוע בקורות על מנת לוודא כי הבנק מיישם את הוראות הדין ומבצע את הדיווחים הנדרשים כולל בקורות אחר ביצוע הדיווחים לרשות לאיסור הלבנת הון על פי סוג וגודל הפעולה, העברת דיווחים על פעולות בלתי רגילות לרשות לאיסור הלבנת הון ובדיקת יישום מדיניות הבנק וכן קיום הדרכות יומי עיון לנאמני הציות ולכלל העובדים, המגבירים את המודעות לנושא.

לשם יישום החוק והטמעה של הוראותיו מינה הבנק נאמני ציות המשמשים גם כנאמני איסור הלבנת הון בסניפים האחראים על הפעילות השוטפת למניעת הלבנת הון ומימון טרור בהתאם למדיניות ולנהלים. נאמנים אלו נבחרים מתוך אוכלוסיית מורשי החתימה בבנק וכפופים מקצועית בתחום איסור הלבנת הון לאחראי על איסור הלבנת הון. הבנק, מפעם לפעם, עורך ימי עיון לכל נאמני איסור הלבנת הון, כנסים למנהלים, הרצאות לעובדי הסניפים וכן השתלמויות והדרכות לכלל העובדים בקורסים במסגרת מחלקת ההדרכה של הבנק. כמו כן, נערכות הדרכות והשתלמויות ביחידה או באופן מקוון. בנוסף מפיץ הבנק לומדה ממוחשבת הכוללת מבדק לבחינת הטמעת תוכן הלומדה בקרב העובדים. הלומדה מתעדכנת בהתאם לשינויים והתפתחויות בתחום ובהוראות הדין. עובדי הבנק הרלוונטיים נבחנו במבדק ונבדקת עמידתם בו בהצלחה. אחת לתקופה מהלך זה חוזר על עצמו לריענון הידע. מהלכי ההדרכה שבוצעו הגבירו את המודעות לנושא.

הבנק נוקט באופן שוטף במהלכים לאיתור וטיוב נתונים באמצעות דוחות בקרה ולייעול הבקורות, ומשקיע משאבים רבים בפיתוח ושדרוג מערכות הבקרה הממוכנות ומקצה משאבי כח אדם לנושא.

מערך הייעוץ המשפטי בחברת האם והיעוצת המשפטית של הבנק מבצעים מעקב אחר עדכוני חקיקה ווידוא מסירתם לאחראי על ניהול סיכונים איסור הלבנת הון וכן למתן תמיכה משפטית ככל שזו נדרשת על ידי האחראי, לקיום חובות האחראי ופעילות היחידה והבנק.

במסגרת דיון חצי שנתי במסגרת פורום למעקב אחר סיכונים תפעוליים מתקיים דיון בהתפתחויות טכנולוגיות, כגון שימוש באינטרנט, טלפונים סלולריים, כרטיסי חיוב נטענים ועוד, העולות לסייע בידי לקוחות בביצוע הלבנת הון

ו/או מימון טרור על מנת לגבש ולבחון אמצעי הגנה נאותים, להתמודדות בהתפתחויות אלו ובחשיפות הנובעות מהן.

- בעקבות המלחמה בין רוסיה לאוקראינה, הועצמו הסנקציות שהוטלו על רוסיה, על ידי אופ"ק, האיחוד האירופי, ומדינות נוספות. במדינת ישראל לא הוטלו סנקציות על פעילות עם רוסיה, ואולם הבנק מחויב לעמידה בחלקים נרחבים מדרישות הגופים הנ"ל, מתוקף חוזים והסכמים שונים, בעיקר בפעילות מול קורספונדנטים. אל מול סיכון זה עומדת היערכות הבנק בנושא, כוללת הנחיות מפורטות בנהלים, למערך הסניפים ולמטות החטיבות העסקיות, וכן קביעת סמכויות ריכוזיות לאישור פעילות מסוג זה במחלקת הציות, המרכזת את הידע בנושא, לרבות למידה מפרסומים, כנסים, ויעוץ ממוקד.

ה. דיווח על החשיפה

- אחת לרבעון מדווח הממונה על איסור הלבנת הון להנהלת הבנק ולוועדת ניהול סיכונים של הדירקטוריון על פעילותו במהלך הרבעון שחלף במסגרת מסמך הסיכונים הכללי. הדיווח המפורט כולל, בין היתר, התייחסות למוקדי סיכון שאותרו על ידי הממונה ודרכי הטיפול בהם ודיווח על יישום מדיניות "הכר את הלקוח".

- אחת לשנה לפחות מדווח הממונה על איסור הלבנת הון להנהלה ולדירקטוריון הבנק, דיווח מפורט, בנפרד ממסמך הסיכונים.

- בנוסף, במדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון מוגדרים דיווחים מידיים לדירקטוריון ולבנק ישראל.

ו. ניהול סיכונים חוצי גבולות - Cross border

הבנק פועל בתחומי בנקאות שונים. בין שאר לקוחותיו, מספק הבנק שירותים גם ללקוחות שהינם תושבי חוץ. על רקע המאמצים המוגברים של מדינות שונות באיתור כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות והמגמה של שיתוף פעולה בינלאומי במאבק בהעלמות מס, עלולה פעילות הבנק מול תושבי החוץ כאמור להגדיל את החשיפה של הבנק לסיכונים חיצוניים שמקורם בפעילות חוצה גבולות (Cross Border) וכן לסיכונים מוניטין.

נקבעה מדיניות ייעודית לנושא זה וכן נהלי עבודה, מתבצעת שורה של צעדים אופרטיביים לניהול וצמצום הסיכון, חשבוניות בסיכון גבוה בהיבטי סיכונים חוצי גבולות מזהים ומסומנים. לקוחות להם אינדיקציות לתושבות מס זרה וכן כל הלקוחות החדשים נדרשים לחתום על הצהרות לעניין חביות המס וויתור על סודיות.

- ביום 6 בפברואר 2019 פורסמו תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבוניות פיננסיים), התשע"ט - 2019, המטמיעות לדין הישראלי את ההתחייבויות שמדינת ישראל לקחה על עצמה לאימוץ התקן הבינלאומי לחילופי מידע (תקן CRS), אשר פותח ע"י הארגון לשיתוף פעולה כלכלי (OECD), לצורך קיום חילופי מידע אוטומטיים על בסיס שנתי למטרות סיוע הדדי באכיפת מס בין מדינות.

בהתאם לתקנות אלה, מדווח הבנק מדי חודש ספטמבר על לקוחות שסווגו כברי-דיווח בהסתמך על הצהרת תושבות שלהם או בהסתמך על סממן לתושבות מס במדינה זרה ברת דיווח בהתאם לאמור בתקנות, כפי שזוהו בתום השנה הקלנדרית הקודמת.

- הוראות ה-FATCA - ציות להוראות החקיקה המקומית המעגנת את הכללים הקבועים בחוק האמריקאי והוטמעה בהסכם בין מדינת ישראל בין ארה"ב וישראל. במסגרת כללי הוראה זו, מפעיל הבנק תהליכים פנימיים לזיהוי ותיעוד חשבוניות של לקוחות אמריקאים ומדווח עליהם, מדי חודש ספטמבר, לגבי שנת המס הקודמת, לרשות המסים בארה"ב. הדיווח מתבצע באמצעות רשות המסים בישראל, בהתאם לדרישות ההוראה. במסגרת זו ובהתאם להוראות החקיקה, החל מכניסת התקנות לתוקף, הבנק מאפשר פתיחת חשבון חדש, בכפוף לחתימת לקוח על הצהרה בדבר תושבות.

סיכון מוניטין

א. כללי

סיכון המוניטין מוגדר כסיכון הנובע מתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עלולה להשפיע לרעה על יכולתו של תאגיד בנקאי לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים וליהנות מנגישות רציפה למקורות מימון. סיכון המוניטין הינו סיכון מורכב וקשה לחזות את התממשותו, שכן הוא מדבר על "תפיסת" הארגון בעיני "הציבור". תפיסה/דעה הוא דבר שאינו מוחשי, בעייתי למדידה, משתנה והשפעתו המיידית על פעולה (פתיחה/סגירת חשבון או העברת פעילות) היא קשה לחיזוי. קושי נוסף קיים בעובדה שבמקרים רבים הסיכון הינו פועל יוצא של התממשות סיכונים אחרים כגון סיכון תפעולי מסוג מעילה, אבטחת מידע, סיכון ציות והלבנת הון, סיכון אשראי ו/או שוק בהיקף חריג, מערכת יחסי העבודה בבנק ועוד.

ב. מדיניות וניהול החשיפות

ניהול סיכונים המוניטין בבנק כולל מספר מרכיבים עיקריים: זיהוי ומעקב אחר גורמי סיכון בתחום המוניטין וגיבוש פעילות מונעת המבוססת על גיבוש דפוסי התנהגות/התנהלות המביאים בחשבון ככל שניתן את סיכון המוניטין במסגרת הגיבוש והיישום של המדיניות העסקית. איתור מוקדם של אירועי מוניטין פוטנציאליים והצפתם בפני דוברת הבנק, מנהל סיכון המוניטין וההנהלה. ניטור מתמשך של סיכון המוניטין במטרה להבטיח זיהוי מגמות שעלולות להוביל לאירוע מוניטין ולדווח עליהן לראש אגף בנקאות וניהול נכסי לקוחות, בתפקידה כמנהלת סיכון המוניטין ולדוברת הבנק, העוסקת בניהול השוטף של הסיכון. ניהול שוטף של מערכת היחסים עם כלי התקשורת השונים בעיקר עם בעלי תפקידים המסקרים את הבנק: כתבים ועורכים בעלי השפעה (באחריות דוברת הבנק).

ג. תיאבון הסיכון

לבנק סובלנות נמוכה לסיכון המוניטין שעלול להשפיע על יציבותו ובכלל זה - איומים שמקורם בתדמית הבנק. מעבר לכך, הבנק רואה בתדמית חיובית משום נכס מרכזי ולכן יפעל למניעת התממשות סיכון מוניטין שעלול להגיע לתרחיש קיצון וינסה למזער התממשותם של סיכונים מוניטין ככל האפשר.

ד. דיווח על החשיפה של סיכון מוניטין

דוברת הבנק תהיה מעורבת בפרסום הודעות ודיווחים מהותיים לבורסה בדגש על הודעות שיש בהן איום פוטנציאלי או השפעה על מוניטין הבנק כגון אזהרות רווח, מינויים מהותיים, עסקאות מהותיות ועוד. במסגרת מסמך הסיכונים מדווחים נושאים מרכזיים הנוגעים לסיכון המוניטין.

סיכון אסטרטגי

א. כללי

הסיכון מוגדר כסיכון של ההשלכות הנוכחיות והעתידיות על רווחים, הון, מוניטין או מעמד הנובעים מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה הינו פונקציה של התאימות בין היעדים האסטרטגיים של הבנק, האסטרטגיות העסקיות שפותחו להשגת יעדים אלו, המשאבים שהוקצו לעמידה ביעדים אלו ואיכות היישום.

ב. מדיניות וניהול החשיפות

יעדי מדיניות ניהול הסיכון האסטרטגי, הינם:

- הבטחת התאמה בין היעדים האסטרטגיים לבין: תכניות העבודה השנתיות; האמצעים שהוקצו לעמידה ביעדים (בין היתר, משאבי הון במסגרת תכנון ההון של הבנק); יישום החלטות האסטרטגיות.
- יכולת ניטור של הסיכון האסטרטגי, המאפשרת זיהוי מוקדם של פערים בהתממשות התכנון האסטרטגי: החלטות/תכניות עסקיות שגויות; יישום בלתי נאות של החלטות אסטרטגיות; שינויים ענפיים, כלכליים, טכנולוגיים ורגולטוריים.
- נקבעו מדדים לניטור ברמה הרבעונית והם מעודכנים בהתאם להתפתחויות.

ג. תיאבון הסיכון האסטרטגי

לבנק סובלנות נמוכה לסיכון האסטרטגי בשל ההשפעה הקריטית שעשויה להיות לו על יציבות הבנק והישגיו העסקיים. הבנק מאמץ אסטרטגיה עסקית המתאפיינת ברמה גבוהה של זהירות ומידתיות. הבנק מפעיל תהליכי בקרה על מנת לצמצם החשיפה לסיכונים חריגים.

ד. דיווח על החשיפה לסיכון האסטרטגי

בבנק קיימת מעטפת סדורה של דיווחים ביחס לסיכון האסטרטגי לאורך קווי ההגנה השונים.

סיכון רגולטורי

מקורו של הסיכון הוא בהתגברות הדרישות הרגולטוריות בארץ ובעולם בשנים האחרונות. השינויים הרגולטוריים האמורים ויישום רפורמות רגולטוריות מגבירים את אי הוודאות והתחרותיות במערכת הפיננסית ויוצרים סיכון להכנסות והון הבנק, לרבות באמצעות מניעת או הטלת מגבלות על פעילות עסקית ואובדן הכנסות וכן מחייבים את הבנק להיערכות, יישום והטמעה העלולים לגרום לעלויות והשקעות (כגון השקעות מיכוניות) נכבדות. כמו כן, אי עמידה בהוראות החוק והרגולציה החלות על הבנק חושף אותו לסנקציות, ובהן עיצומים כספיים, תביעות של לקוחות, לרבות תובענות ייצוגיות, הטלת אחריות פלילית על התאגיד הבנקאי ועל נושאי משרה בו וכן לפגיעה בתדמיתו של הבנק בציבור. הסיכון הרגולטורי מנוהל בבנק כחלק מהסיכון המשפטי, סיכון הציות וסיכון האסטרטגיה.

מדיניות הציות של הבנק מעגנת, בין היתר, את ערכי הציות אותם מקדם הבנק, משמשת כקו הנחה לפעילות כל הגורמים בבנק בניהול סיכונים הציות בכלל ובעמידה במכלול ההוראות הרגולטוריות בפרט, מתווה את העקרונות וקווי היסוד ומעגנת את הסמכויות ותחומי האחריות של הגורמים השונים בבנק לצורך בניית תשתית נאותה ליישום החובות החלות על הבנק בתחום הציות והסדרתם בנהלים ותהליכים. ההיבטים הרגולטוריים - משפטיים מפוקחים ומנהלים ע"י המערך המשפטי בחברת האם והייעוץ המשפטי בבנק במסגרת מדיניות לניהול הסיכון המשפטי המאושרת על ידי ההנהלה והדירקטוריון. המדיניות מסדירה את הדרכים לאיתורו, מיפוי ומיזעורו של הסיכון המשפטי, לרבות באמצעות מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה ומתן יעוץ ותמיכה משפטית שוטפים על בסיס התפתחויות אלה.

בהיבט האסטרטגי - התכנית האסטרטגית ותכנית העבודה מתייחסות להשפעות אפשריות שצוינו לעיל ולוקחת בחשבון את השינויים האמורים.

לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה פרק מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הבנק בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2022.

סיכוני סביבה ואקלים

הסיכונים לחשיפה להפסדים מסיכונים הקשורים להשפעות סביבתיות הן בשל עלויות שמקורן בחשיפה לסיכוני סביבה - פגיעה סביבתית (זיהום קרקע, זיהום אוויר, מחסור במים, רעידות אדמה וכיו"ב) והן בשל עלויות הנובעות מהחשיפה לסיכוני האקלים - סיכונים פיזיים (גלי חום, בצורות, שיטפונות, הצפות ועוד) או סיכוני מעבר הקשורים לשינויי האקלים. לסיכונים אלו השפעה אפשרית במספר היבטים באופן ישיר או עקיף: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון משפטי, ציות וסיכון מוניטין.

השפעה ישירה - כתוצאה מעלויות מפגעים סביבתיים שעל הבנק לשאת בהם בגין נזקים ישירים הקשורים בשינויי אקלים או הפסד כספי העלול להיגרם כתוצאה מאימוץ של הוראות לגבי מדיניות אקלים וסביבה, התפתחות טכנולוגית ושינויים בהעדפות השוק.

השפעה עקיפה - כגון על סיכוני האשראי - עלולה לנבוע מהרעה במצבו הפיננסי של לווה בעקבות השפעות סביבתיות ושינויי אקלים, בין היתר בעקבות אי-עמידה בהוראות הדין הסביבתיות הרלבנטיות, בשל הוצאות גדולות הנדרשות כדי לעמוד בדרישות רגולציה סביבתית או בשל קנס גבוה שניתן להשית בשל פגיעה סביבתית, וכן התממשות של סיכונים אחרים הקשורים בסיכונים סביבתיים כגון סיכון מוניטין. הבנק נוקט בפעולות לזיהוי וניהול סיכונים אלו, בדגש על סיכון האשראי, תוך חתירה לצמצום או מניעה של סיכון הנובע מהשפעה סביבתית שיש בה פוטנציאל לפגיעה. הבנק רואה ערך רב במימון פרויקטים/גופים התורמים לפיתוח סביבתי, כגון מימון פרויקטים בתחום האנרגיה המתחדשת.

ניהול הסיכון, מדיניות ותיאבון סיכון

קיימת לבנק מדיניות מפורטת לניהול הסיכונים הסביבתיים במסגרת מדיניות האשראי, המגדירה מתודולוגיה ותהליכי עבודה לניטור סיכונים סביבתיים באשראי. הבנק מביא זאת בחשבון במסגרת החלטותיו לגבי מתן אשראי ללקוחות במגזרים אותם הוא מנטר בעלי סיכון סביבתי גבוה במיוחד, ומתחשב בפוטנציאל סיכון האשראי של לקוחותיו. החשיפה של הלקוח לסיכונים אלה משפיעה על החלטות האשראי הרלבנטיות ונלקחת בחשבון במסגרת מכלול השיקולים בעת מתן אשראי. בנוסף, סיכונים פיזיים ישירים מוטמעים במסגרת ניהול הסיכונים התפעוליים והמשכיות עסקית. כמו כן, בחטיבה לניהול סיכונים מתקיימת בקרה אחר עמידת הבנק בדיני איכות הסביבה.

הבנק פועל לאיתור הסיכונים הסביבתיים המהותיים הרלבנטיים לו ולפעילותו, ולבחירת הצורך בקביעת סט של KRI's (מדדי סיכון מרכזיים) לכל אחד מסיכונים אלה, תוך בחינת השתלבות סיכונים אלה בתוך תיאבון הסיכון הכללי שלו. כמו כן, הבנק פועל להרחיב את ניטור הסיכונים הסביבתיים אליו הוא חשופ, על מנת לוודא כי הוא מוטמע בכלל מסגרות פעילותו ובתהליכי הערכת הסיכונים שלו. ובכלל זה, במסגרת ניהול סיכוני שוק, ניהול סיכוני הנזילות, ניהול סיכונים תפעוליים וניהול סיכוני מוניטין.

הבנק יבחן הוספת סיכונים פיזיים וסיכוני מעבר לתרחישי הקיצון הקיימים בתחומי פעילות שונים. הבנק נמצא בתהליך של קביעת יעדים ומדדים ספציפיים בהתייחס לסיכון הסביבתי.

סיכון מודלים

הגדרת הסיכון

סיכון המודל מוגדר כפוטנציאל להשלכות שליליות מהחלטות שהתקבלו בהתבסס על תוצרי מודל שגויים או שימוש שגוי בתוצרי מודל. סיכון מודל עלול להוביל להפסד כספי, קבלת החלטות עסקיות שגויות, או פגיעה במוניטין הבנק.

מדיניות וניהול הסיכון

לבנק מדיניות לניהול סיכון מודל (MRM) המפרטת ומגדירה מסגרת תיקוף מודלים מקיפה אשר כוללת כלים שונים שמטרתם הפחתת סיכון מודל, מניעת שימוש לא נכון במודל ומניעת סיכוני ביצועי מודל.

תיאבון סיכון

תיאבון הסיכון של הבנק לסיכון מודל הנו נמוך והבנק פועל למזער את סיכון המודל ככל האפשר תוך שיקולים של עלות אל מול הפחתת הסיכון. הסיבולת לסיכון בבנק נמדדת על פי המתודולוגיה להערכת סיכון מודלים אשר מתייחסת למקורות הסיכון וליחסי הגומלין בין המודלים, וכן על פי איכות תוצאות הכלים לתיקוף מודלים.

כללי

1. בחודש נובמבר 2020 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר המלצת ועדת התגמול ובהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 301A בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי (להלן: "הוראה 301A"), את מדיניות התגמול של הבנק (להלן: "מדיניות התגמול"), אשר החליפה את מדיניות התגמול של הבנק שאושרה בשנת 2017. מדיניות התגמול נקבעה בהתאם למדיניות התגמול הקבוצתית של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן: "מדיניות התגמול הקבוצתית") וכוללת גם הוראות בדבר התגמול המשתנה לבכירים.

מידע המתייחס לגופים המפקחים על התגמול:

2. הגוף העיקרי המפקח על נושא התגמול הוא ועדת ביקורת ומאזן של הדירקטוריון המשמשת גם כוועדת התגמול (להלן: "ועדת התגמול"). הרכב ועדת התגמול וסמכויותיה הינם בהתאם להוראה 301A ולהוראת נוהל בנקאי תקין 301 "הדירקטוריון". נכון למועד זה חברי ועדת התגמול הינם: קרן אצלמן¹ - (יו"ר), יעקב אייזנר, שמריה בן צור, שולמית (שולי) גרבורג², בני לאוטרבר, נחמן ניצן ואריה פורת³.
3. בהתאם למדיניות התגמול, גם לגופים נוספים בבנק תפקידים בקשר לפיקוח על נושא התגמול ובכלל אלה מערך משאבי האנוש ומחלקת ניהול הסיכונים בבנק.
4. ועדת התגמול והדירקטוריון נעזרו ביעוץ משפטי של משרד עורכי הדין גרוס ושות' בתחום ליווי הליך גיבוש מדיניות התגמול.
5. מדיניות התגמול חלה על כל עובדי הבנק וניתנה במסגרתה התייחסות ספציפית לקבוצות העובדים מרכזיים (כהגדרת המונח בהוראה 301A).

נושאי המשרה בכירה ועובדים מרכזיים אחרים נכון לסוף תקופת הדיווח

6. נכון לסוף שנת 2022 בבנק 16 נושאי משרה בכירה כהגדרתם בהוראה 301A (17 נושאי משרה בכירה נכון לסוף שנת 2021): 9 דירקטורים (10 דירקטורים בשנת 2021), 4 חברי הנהלה ו-3 נושאי משרה שאינם חברי הנהלה (שהינם מנהלים שכל תגמולם נקבע על פי הסכם קיבוצי והוחרגו מהגדרת עובדים מרכזיים).
  7. אין עובדים נוספים העונים על הגדרת עובדים מרכזיים כמפורט בהוראה.
- שיקולים כלליים בקביעת מדיניות התגמול
8. במדיניות התגמול נקבעו כללים שמטרתם להבטיח כי הסדרי התגמול בבנק יהיו עקביים עם מסגרת ניהול הסיכונים ועם המטרות ארוכות הטווח של הבנק, ובהתאם למדיניות התגמול הקבוצתית.
  9. השיקולים שהנחו את ועדת התגמול והדירקטוריון באמצע את מדיניות התגמול, בדגש על מדיניות התגמול לנושאי המשרה, הינם, בין היתר, קידום מטרות הבנק, תכנית העבודה שלו והאסטרטגיה של הבנק בראיה ארוכת טווח ולאור סביבת הבקרה שלו; התרבות הארגונית של הבנק; יצירת תמריצים ראויים, בהתחשב, בין השאר, במדיניות ניהול הסיכונים של הבנק על מנת שאלה לא יעודדו לקיחת סיכונים מעבר לתיאבון הסיכון של הבנק.

הסדרי התגמול המשתנה העיקריים לכלל העובדים

10. ככלל, העובדים בבנק (למעט חברי הנהלה) מועסקים על פי הסכמים קיבוציים כפי שנקבעים מעת לעת (להלן: "ההסכמים הקיבוציים"). האמור במדיניות התגמול ביחס לעובדי הבנק המועסקים על פי ההסכמים הקיבוציים בבנק, כפוף להוראות ההסכמים הקיבוציים, בהתאם לאמור בהוראה 301A.
11. במדיניות התגמול נקבע כי הבנק מתגמל את עובדיו במענק שנתי בהתאם לביצועי תשואת הבנק על פי מדרגות הקבועות בהסכמים הקיבוציים. הענקת תגמול משתנה מותנית בהתקיימות תנאי סף אשר הינו תשואה להון של 7.5% לפחות.
12. תקציב המענק השנתי לכלל העובדים המועסקים תחת ההסכמים הקיבוציים נקבע בהתאם לשיעור התשואה להון של הבנק, החל משיעור התשואה להון שנקבע כתנאי סף ועד לשיעור תשואה מכסימלי בהתאם למדרגות הקבועות בהסכמים הקיבוציים (להלן: "תקציב המענק השנתי") תקציב המענק השנתי נקבע במונחים של מכפלות השכר

¹ חדלה לכהן כחברת הדירקטוריון ביום 29 באוגוסט 2022.

² החלה לכהן כדירקטורית בבנק ב-10.01.23 וביום 26.01.23 מונתה כחברה בוועדת הביקורת.

³ מונה ליו"ר ועדת הביקורת ביום 22 בספטמבר 2022.

החודשי במוצע לכל עובד בבנק, עד לתקרה שנקבעה הסכמים הקיבוציים, למדרגה הגבוהה ביותר במדרגות תשואת הבנק. בכך, הענקת התגמול המשתנה קשורה לביצוע הבנק.

הסדרי התגמול המשתנה העיקריים לחברי ההנהלה

13. בכל הנוגע לחברי ההנהלה, מדיניות התגמול קובעת, בין היתר, כללים הנוגעים לתגמול הקבוע ולהסדרי סיום העסקה של חברי ההנהלה, וכן כללים לתגמול המשתנה לחברי ההנהלה. מדיניות התגמול קובעת כי תנאי הסף לתשלום מענקים לחברי ההנהלה כוללים יעדי הלימות הון רגולטוריים ותשלום מענק שנתי לעובדים. כמו כן, במסגרת מדיניות התגמול נקבע כי הבנק יהיה רשאי להעניק לחברי ההנהלה (א) מענק שנתי המבוסס על קריטריונים מדידים ("רכיב מדיד") בסך כולל של עד 2 משכורות חודשיות, המותנה בתנאי הסף ואשר היקפו נקבע על בסיס שיעור התשואה להון ויחס היעילות, בכפוף להתאמות, ובחלקו גם לעמידה בצינוני KPI איכותיים וכמותיים; ו-(ב) מענק שנתי איכותי, המותנה בתשלום מענק לעובדים, שלא יעלה על משכורת חודשית וחצי במוצע ואשר היקפו יקבע על יסוד שיקולים שונים של ציות לחוקים, לתקנות ולהוראות רגולטוריות ותרומה לארגון. בנוסף, נקבע כי סך כל המענקים בשיקול דעת שיוענקו בגין שנת מענק לחבר הנהלה יחיד לא יעלו על 3 משכורות חודשיות של חבר ההנהלה. תקציב המענקים כולל גם התאמות בהתאם לתוצאות חברת האם בהתאם למדיניות התגמול הקבוצתית. אי עמידה במדדים אלה תביא לכך שלא יוענק תגמול משתנה או כי תקציב התגמול המשתנה יהיה נמוך באופן יחסי.

תגמול במזומן ותגמול הוני

14. בהתאם למדיניות התגמול, ככלל, התגמול המשתנה בבנק מוענק במזומן. לצד זאת, בהתאם להסכמים הקיבוציים של עובדי הבנק (למעט חבר הנהלה), הייתה קיימת בבנק תכנית מתמשכת להענקת אופציות פאנטום לעובדי הבנק, קרי תגמול הצמוד לשווי כלכלי תיאורטי על פי נוסחה שנקבעה ומתבססת בעיקר על ביצועי הבנק ומשולמות במזומן. נכון למועד זה, על פי ההסכמים הקיבוציים לא תוענקה מנות נוספות של אופציות פאנטום, כאשר נקבעו הסדרים בדבר הקדמת מימוש חלק מאופציות הפאנטום שהוענקו בעבר לעובדים, הקפאת המימוש של יתרת אופציות הפאנטום עד למועד פרישת העובד, ותשלום רכיב שכרי (שאינו מהווה חלק מהשכר הקובע) חלק אופציות הפאנטום.

הסדרי תגמול בקשר לעובדים העוסקים בניהול סיכונים, בקרה וביקורת

15. מדיניות התגמול מייחדת התייחסות ספציפית לעובדים העוסקים בניהול סיכונים, בקרה וביקורת. התגמול המשתנה של עובדים כאמור נקבע על פי סטנדרטים המתחשבים בחשיבות ורגישות התפקידים המוטלים על פונקציות אלו. התגמולים של יחידות כאמור או של עובדים ביחידות כאמור לא יהיו תלויים בתוצאות העסקיות של התחומים העסקיים שאת פעילותם הם מנטרים, מבקרים או מפקחים. ככלל, עובדים העוסקים בניהול סיכונים, בקרה וביקורת, למעט חברי ההנהלה, כפופים להסדרי התגמול החלים על כל עובדי הבנק, לרבות בכל הנוגע לתגמול המשתנה. בהתאם למדיניות התגמול, ובשילוב מחלקת ניהול הסיכונים של הבנק, ובהתאם למנגנון שאומץ בחברת האם, ניתנה במנגנון הערכת העובדים בבנק התייחסות ייעודית לעובדים העוסקים בניהול סיכונים, בקרה וביקורת ביחידות עסקיות ולתפקודם בתחום זה.

הסדרים נוספים: פריסת המענק; הפחתת או הגדלת סכומי המענק השנתי; השבה

16. מדיניות התגמול קובעת הסדר לפיו חלק מתשלום המענק השנתי (בכפוף לגובה המענק השנתי) יידחה תוך התניית תשלום המענקים הנדחים בעמידה בתנאים, ומחזקת את ביסוס הרכיב המשתנה לחברי ההנהלה על ביצועים בראייה ארוכת טווח בהתאם להוראה 301A, לרבות התאמה בגין ביצועים חלשים. במסגרת מדיניות התגמול נקבע כי אם עלה המענק השנתי לעובד מרכזי על 40% מהתגמול הקבוע של העובד בשנת המענק 50% מהמענק המשולם לעובד המרכזי בגין שנת מענק ישולם לו במזומן בסמוך לאחר מועד אישור הדוחות הכספיים של הבנק בגין שנת המענק. 50% מהמענק השנתי, יידחה ויפרס בשלושה תשלומים שווים, על פני שלוש השנים העוקבות (להלן: "תשלום נדחה"). בכפוף לעמידה בתנאים שנקבעו במדיניות התגמול. במקרה של סיום יחסי עובד - מעביד, לא יוקדמו תשלומים נדחים בגין השנים הקודמות, והם ימישו להיות כפופים להוראות האמורות.

17. יצוין, כי בהתאם למדיניות התגמול, הדירקטוריון, בכפוף להמלצת ועדת התגמול, רשאים להפחית מסכומי המענק השנתי לחברי ההנהלה, בהתאם לשיקולים כמפורט שם.

18. בנוסף, ביחס לחברי ההנהלה, נקבעו במדיניות התגמול כללי השבה, לפיהם, אם יתברר כי שולם למי מחברי ההנהלה תשלום בקשר עם תנאי כהונה והעסקה על בסיס נתונים שהתבררו כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של הבנק, ולאור הצגתם מחדש של הנתונים היה אמור להיות משולם לחבר ההנהלה סכום נמוך מזה ששולם בפועל, ישיב חבר ההנהלה לבנק, עם דרישתו, כל תשלום כאמור. כמו כן, במדיניות התגמול, ישנן הוראות השבה בהתאם להוראה A301, ובכלל זה קביעת הנסיבות אשר בהתקיימותן יושב תגמול שהוענק לעובד מרכזי, אופן הפעלת מנגנון ההשבה, תקופות ההשבה והוראות בקשר לפטור מהשבה.
19. האמצעים המפורטים לעיל, לצד ההסדרים המפורטים לעיל בדבר תקציבי המענקים, קושרים לכתחילה את היקפי המענקים לביצועי הבנק ואף מאפשרים את התאמת היקפי המענקים בדיעבד לביצועי הבנק.

הסדרי סיום העסקה

20. בהתאם להוראה 301A, חלק מהתגמולים בגין סיום ההעסקה לעובדים מרכזיים, המהווה תגמול משתנה, יהיה מותנה בביצועים שנקבעו במדיניות התגמול, וחלק מהם ייפרס לשלוש שנים נוספות, יותנה באי התקיימותם של אירוע קיצון בבנק ויהיה נתון להפעלת מנגנוני התאמה לביצועים בדיעבד.

תיאור הדרכים שבהם סיכונים קיימים ועתידיים מובאים בחשבון בתהליך התגמול

21. במסגרת קביעת מנגנון התגמול והבחנה השנתית בדבר אפקטיביות מדיניות ומנגנון התגמול וידא הבנק כי המנגנון שנקבע עולה בקנה אחד עם תיאבון הסיכון של הבנק ואינו מעודד נטילת סיכונים מופרזת, עקבי עם מסגרת ניהול הסיכונים ועם המטרות ארוכות הטווח של הבנק. מדדי הסיכון השונים גם הובאו בחשבון בעת קביעת המדדים הכמותיים לחברי ההנהלה בגין שנת 2022, כפי שאושרו ע"י ועדת התגמול והדירקטוריון. בהתאם למדיניות התגמול, תנאי סף לחלוקת הרכיב המדיד של המענקים הינו יעדי הלימות הון רגולטוריים כאמור בסעיף 13 לעיל. לא נמצא גם כי חלו שינויים בפרופיל הסיכון של הבנק בעקבות נטילת סיכונים שאינה עולה בקנה אחד עם תיאבון הסיכון של הבנק, מדיניות ומנגנון התגמול בבנק לא גרמו ליצירת אירועי חריגה או נטילת סיכונים כאמור.

הקשר שבין מדדי הסיכון והתגמול; היחס בין התגמול הקבוע לתגמול המשתנה

22. במסגרת קביעת מנגנון התגמול מוודא הבנק כי המנגנון שנקבע עולה בקנה אחד עם תיאבון הסיכון של הבנק ואינו מעודד נטילת סיכונים מופרזים, עקבי עם מסגרת ניהול הסיכונים ועם המטרות ארוכות הטווח של הבנק.
23. מדדי הסיכון משפיעים על התגמול במספר מובנים עיקריים: תנאי סף לתשלום הרכיב המדיד של המענקים לפי מדיניות התגמול לחברי הנהלה כוללים עמידה ביחסי הלימות הון רגולטוריים; יחס הלימות הון עצמי רובד 1 משפיע על היקף הרכיב המדיד; מדדי סיכון מובאים בחשבון בעת קביעת המדדים הכמותיים (KPI's) לפי מדיניות התגמול לחברי ההנהלה ומשפיעים על היקף הרכיב המדיד; תשלום הרכיב המדיד של המענקים מותנה בעמידה בשיעור תשואה להון יחס יעילות רלוונטיים; תשלום מנת מענק נדחית מותנית ביחסי הלימות הון רגולטוריים; ומדדי הסיכון משפיעים גם על אופן התאמת תגמול נדחה בגין סיום ההעסקה הנחשב כתגמול משתנה לפי הוראה A301.

יעדי התשואה להון יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק מותאמים אף הם לסיכונים העדכניים ולעלות ההון של הבנק על מנת לתת ביטוי לפרמטרים של שליטה בסיכון בסיכון וכן לתכנית העבודה השנתית של הבנק, הנקבעת מדי שנה על ידי הדירקטוריון, בין היתר, בהתאם לתיאבון הסיכון העדכני של הבנק. יוטעם, כי תכניות העבודה השנתיות של הבנק נבנות, בין היתר, בשים לב להיקף הסיכונים, לסוגיהם השונים, אשר הבנק מוכן ליטול על עצמו. פריסת התגמול המשתנה, ככל הנדרש בהתאם להוראה 301A והתנאים להענקת מנות נדחות שלו מובילים להענקת חלק התגמול בפועל במועד מרוחק בזמן ובכך מצמצמים את המוטיבציה לנטילת סיכונים לצורכי השגת מענק בטווח הזמן המידי ומבטיחים שאיפה לביצועים לטווח ארוך. השילוב במדיניות התגמול בין תשואה להון, יחס היעילות והלימות הון מהווה שילוב ראוי היוצר תגמול המביא לקידום מטרות הבנק. הוא יוצר תמריצים ראויים מצד אחד תוך שמירה על מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק. יצוין, כי גורמי ניהול הסיכונים, סיעו בגיבוש מנגנוני התגמול, על מנת להבטיח כי המדדים בהם נעשה שימוש במסגרת מנגנוני התגמול עקביים עם יעדי מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק ובכך מבטיחים מנגנוני התגמול אפקטיביים. מהות וסוגי המדדים לא השתנו במהלך השנה האחרונה.

24. היחס בין התגמול המשתנה המרבי לבין התגמול הקבוע, בהתאם למדיניות התגמול, הינו יחס סביר והולם:
- נקבעה תקרה לרכיב המשתנה המסייעת ביצירת מבנה תמריצים מאוזן, כך שלא יעודדו לקיחת סיכונים מעבר לתאבון הסיכון של הבנק.
  - סך התגמול המשתנה המרבי לחבר הנהלה לא יעלה על 40% מסך התגמול הקבוע באותה שנה.
  - מדיניות התגמול קובעת כי סכום המענק השנתי לחבר הנהלה לא יעלה על סך של 5 משכורות חודשיות של חבר ההנהלה, קרי יחס אשר מוטה עוד יותר לטובת התגמול הקבוע.
  - לעניין התגמול המשתנה של העובדים המרכזיים נקבעו תקרות במדיניות התגמול כמפורט בסעיף "הסדרי התגמול העיקריים לעובדים מרכזיים" לעיל.
  - היחסים המרביים האמורים בין רכיב התגמול הקבוע לרכיב התגמול המשתנה לחברי ההנהלה הינם מידתיים ומאוזנים לדעת הבנק, ומאזנים כראוי בין הצורך לעודד את חברי ההנהלה להצטיין ובין הצורך לשמור על יציבותו של הבנק ועל תיאבון סיכון מאוזן.
  - בפועל, כפי שניתן לראות להלן, היחס בין התגמול הקבוע לתגמול המשתנה בבנק נמוך באופן משמעותי מהיחסים המרביים שנקבעו בהוראה 301A.

לפרטים נוספים בדבר התגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה, ראה פרק שכר הטבות לנושאי משרה בכירה בדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2022.

טבלה 1- תגמול שהוענק במהלך שנת הדיווח (REM1)

עובדים מרכזיים אחרים		נושאי משרה בכירה	סכום התגמול (מיליוני ש"ח)
31 בדצמבר 2022			
			תגמול קבוע
	3	13	מספר עובדים
	2.0	5.1	סך תגמול קבוע
	1.6	4.2	מזה: מבוסס מזומן
	0.4	0.9	מזה: צורות אחרות
	3	4	תגמול משתנה
			מספר עובדים
	0.4	0.7	סך תגמול משתנה
	0.4	0.7	מזה: מבוסס מזומן
	0.0	0.0	מזה: נדחה
	2.4	5.7	סך תגמול

עובדים מרכזיים אחרים		נושאי משרה בכירה	סכום התגמול (מיליוני ש"ח)
31 בדצמבר 2021			
			תגמול קבוע
	3	12	מספר עובדים
	1.9	5.0	סך תגמול קבוע
	1.5	4.1	מזה: מבוסס מזומן
	0.4	0.8	מזה: צורות אחרות
	3	4	תגמול משתנה
			מספר עובדים
	0.3	0.4	סך תגמול משתנה
	0.3	0.4	מזה: מבוסס מזומן
	-	-	מזה: נדחה
	2.2	5.4	סך תגמול

טבלה 2- תשלומים מיוחדים (REM2)

מענקים בעת החתימה			בונוסים מובטחים			תשלומים מיוחדים
סה"כ	מספר עובדים	סה"כ	מספר עובדים	סה"כ	מספר עובדים	
31 בדצמבר 2022						
-	-	-	-	-	-	נושאי משרה בכירה
31 בדצמבר 2021						
-	-	-	-	-	-	נושאי משרה בכירה

טבלה 3- תגמול נדחה (REM3)

מזה: הסכום הכולל					
הסכום הכולל	הסכום הכולל של	הסכום הכולל של התיקון שבוצע במהלך השנה עקב התאמות מפורשות בדיעבד	שטרם שולם של יתרות התגמול הנדחה והתגמול המוחזק שחשף להתאמות בדיעבד, מפורשות ו/או משתמעות	הסכום הכולל שטרם שולם של יתרות התגמול הנדחה	תגמול נדחה ותגמול מוחזק (Retained) (מיליוני ש"ח)
הסכום הכולל של התגמול הנדחה ששולם (paid out)	הסכום הכולל של התיקון שבוצע במהלך השנה עקב התאמות משתמעות בדיעבד	הסכום הכולל של התיקון שבוצע במהלך השנה עקב התאמות מפורשות בדיעבד			
31 בדצמבר 2022					
-	-	-	0.2	0.2	עובדים מרכזיים אחרים
-	-	-	0.2	0.2	מזומן
					סה"כ

מזה: הסכום הכולל					
הסכום הכולל של התגמול הנדחה ששולם (paid out) <th>הסכום הכולל של התיקון שבוצע במהלך השנה עקב התאמות משתמעות בדיעבד <th>הסכום הכולל של התיקון שבוצע במהלך השנה עקב התאמות מפורשות בדיעבד <th>שטרם שולם של יתרות התגמול הנדחה והתגמול המוחזק שחשף להתאמות בדיעבד, מפורשות ו/או משתמעות <th>הסכום הכולל שטרם שולם של יתרות התגמול הנדחה <th>תגמול נדחה ותגמול מוחזק (Retained) (מיליוני ש"ח)</th> </th></th></th></th>	הסכום הכולל של התיקון שבוצע במהלך השנה עקב התאמות משתמעות בדיעבד <th>הסכום הכולל של התיקון שבוצע במהלך השנה עקב התאמות מפורשות בדיעבד <th>שטרם שולם של יתרות התגמול הנדחה והתגמול המוחזק שחשף להתאמות בדיעבד, מפורשות ו/או משתמעות <th>הסכום הכולל שטרם שולם של יתרות התגמול הנדחה <th>תגמול נדחה ותגמול מוחזק (Retained) (מיליוני ש"ח)</th> </th></th></th>	הסכום הכולל של התיקון שבוצע במהלך השנה עקב התאמות מפורשות בדיעבד <th>שטרם שולם של יתרות התגמול הנדחה והתגמול המוחזק שחשף להתאמות בדיעבד, מפורשות ו/או משתמעות <th>הסכום הכולל שטרם שולם של יתרות התגמול הנדחה <th>תגמול נדחה ותגמול מוחזק (Retained) (מיליוני ש"ח)</th> </th></th>	שטרם שולם של יתרות התגמול הנדחה והתגמול המוחזק שחשף להתאמות בדיעבד, מפורשות ו/או משתמעות <th>הסכום הכולל שטרם שולם של יתרות התגמול הנדחה <th>תגמול נדחה ותגמול מוחזק (Retained) (מיליוני ש"ח)</th> </th>	הסכום הכולל שטרם שולם של יתרות התגמול הנדחה <th>תגמול נדחה ותגמול מוחזק (Retained) (מיליוני ש"ח)</th>	תגמול נדחה ותגמול מוחזק (Retained) (מיליוני ש"ח)
31 בדצמבר 2021					
-	-	-	0.2	0.2	עובדים מרכזיים אחרים
-	-	-	0.2	0.2	מזומן
					סה"כ

דורון סגל
 מנהל סיכונים ראשי

גבריאל טייטל
 מנהל כללי

בנצי אדירי
 יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור דוח הסיכונים המפורט באינטרנט: 12 במרס, 2023

תוספות
תוספת א' - קשרים בין הדוחות הכספיים לבין סכומים פיקוחיים

הבדלים בין בסיס האיחוד החשבונאי ובין בסיס האיחוד הפיקוחי ומיפוי הדוחות הכספיים בהתאם לקטגוריות סיכון פיקוחיות (L1)

לא כפופים לדרישות הון או כפופים לניכוי מבסיס ההון	כפופים למסגרת סיכון שוק	כפופים למסגרת איגוח	כפופים למסגרת סיכון אשראי של צד נגדי	כפופים למסגרת סיכון אשראי	יתרות מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוחי	31 בדצמבר 2022
						נכסים
-	-	-	-	3,576.0	3,576.0	מזומנים ופיקדונות בבנקים
-	-	-	-	795.0	795.0	ניירות ערך
-	-	-	-	6,136.6	6,136.5	אשראי לציבור
(73.1)	-	-	-	(6.9)	(80.0)	הפרשה להפסדי אשראי
(73.1)	-	-	-	6,129.7	6,056.5	אשראי לציבור, נטו
-	-	-	-	707.3	707.3	אשראי לממשלה
-	-	-	-	-	-	השקעות בחברות מוחזקות
-	-	-	-	22.5	22.5	בניינים וציוד
-	-	-	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
-	-	-	11.8	-	11.8	נכסים בגין מכשירים נגזרים
60.2	-	-	-	38.7	98.9	נכסים אחרים
(12.9)	-	-	11.8	11,269.2	11,268.0	סך נכסים
						התחייבויות
9,346.6	-	-	-	-	9,346.6	פיקדונות הציבור
446.0	-	-	-	-	446.0	פיקדונות מבנקים
-	-	-	2.0	-	2.0	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
-	-	-	-	-	-	איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
501.4	-	-	-	-	501.4	התחייבויות אחרות
10,294.0	-	-	2.0	-	10,296.0	סך התחייבויות

לא כפופים לדרישות הון או כפופים לניכוי מבסיס ההון	כפופים למסגרת סיכון שוק	כפופים למסגרת איגוח	כפופים למסגרת סיכון אשראי של צד נגדי	כפופים למסגרת סיכון אשראי	יתרות מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוחי	31 בדצמבר 2021
						נכסים
-	-	-	-	3,634.2	3,634.2	מזומנים ופיקדונות בבנקים
-	-	-	-	742.7	742.7	ניירות ערך
-	-	-	-	5,641.2	5,641.2	אשראי לציבור
(57.1)	-	-	-	(9.1)	(66.2)	הפרשה להפסדי אשראי
(57.1)	-	-	-	5,632.1	5,575.0	אשראי לציבור, נטו
-	-	-	-	763.3	763.3	אשראי לממשלה
-	-	-	-	-	-	השקעות בחברות מוחזקות
-	-	-	-	24.1	24.1	בניינים וציוד
-	-	-	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
-	-	-	1.0	-	1.0	נכסים בגין מכשירים נגזרים
61.7	-	-	-	33.0	94.7	נכסים אחרים
4.6	-	-	1.0	10,772.3	10,835.0	סך נכסים
9,025.1	-	-	-	-	9,025.1	התחייבויות פיקדונות הציבור
431.1	-	-	-	-	431.1	פיקדונות מבנקים
-	-	-	4.1	-	4.1	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
-	-	-	-	-	-	איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
488.7	-	-	-	-	488.7	התחייבויות אחרות
9,944.9	-	-	4.1	-	9,949.0	סך התחייבויות

הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי (לפי נספח 2 CC)

הפנית לרכיבי ההון הפיקוחי	31.12.2021	31.12.2022	
	מיליוני שקלים חדשים	מיליוני שקלים חדשים	
			נכסים
5	3,634.2	3,576.0	מזומנים ופיקדונות בבנקים
	742.7	795.0	נירות ערך
	5,641.2	6,136.5	אשראי לציבור
	(66.2)	(80.0)	הפרשה להפסדי אשראי *
6	(57.1)	(73.1)	* מזה הפרשה להפסדי אשראי הנכללת ברובד 2
	(9.1)	(6.9)	* מזה הפרשה להפסדי אשראי שלא נכללת בהון
	5,575.0	6,056.5	אשראי לציבור נטו
	763.3	707.3	אשראי לממשלה
	24.1	22.5	בנינים וציוד
	1.0	11.8	נכסים בגין מכשירים נגזרים
	94.7	98.9	נכסים אחרים *
7	33	38.7	* מזה נכס מס נדחה
	61.7	60.2	* מזה נכסים אחרים נוספים
	10,835.0	11,268.0	סך כל הנכסים
			התחייבויות והון
	9025.1	9346.6	פיקדונות הציבור
	431.1	446	פיקדונות מבנקים
	4.1	2	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
4	-(****)	-(****)	* מזה: בגין סיכון האשראי העצמי
	488.7	501.4	התחייבויות אחרות
6	2.3	3.3	* מזה הפרשה להפסדי אשראי הנכללת ברובד 2 (חוץ מאזני)
	9,949.0	10,296.0	סך כל התחייבויות
	886.0	972.0	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק*
1	17.0	17.0	* מזה: הון מניות רגילות ופרמיה על מניות רגילות
2	867.7	980.1	** מזה: עודפים
	(12.5)	(6.9)	*** מזה: עודפים תקן זכויות עובדים הכפופים להוראות מעבר
2	-	-	*** מזה: עודפים תקן זכויות עובדים הכפופים להוראות מעבר שלא נכללו בהון הפיקוחי
3	(9.0)	(28.5)	** מזה: רווח כולל אחר מצטבר
	2.7	2.7	*** מזה: רווח כולל אחר מצטבר זכויות עובדים הכפוף להוראות מעבר
3	-	-6	*** מזה: רווח כולל אחר מצטבר זכויות עובדים הכפוף להוראות מעבר שלא נכלל בהון הפיקוחי
3	(2.1)	(1.1)	*** מזה: רווח כולל אחר מצטבר זכויות עובדים הכולל התאמות לתכנית ההתייעלות
3	0.7	0.7	** מזה: קרנות הון
	9.6	9.6	* מזה: מכשירים הוניים אחרים **
5	1.0	0.0	** מזה: אינם כשירים כרכיבי הון פיקוחי וכפופים להוראות מעבר
	886.0	972.0	סך כל ההון
	10,835.0	11,268.0	סך הכולל ההתחייבויות וההון

(1) טיפול מיוחד בתיאום עם המפקח על הבנקים בקשר עם אופציית המכר שניתנה לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה.

המקורות העיקריים להבדלים בין סכומי החשיפה הפיקוחית לבין היתרות המאזניות בדוחות הכספיים (L1)

פריטים שחלה עליהם					
מסגרת סיכון שוק	מסגרת סיכון אשראי של צד נגדי	מסגרת איגוח	מסגרת סיכון אשראי	סה"כ	31 בדצמבר 2022
	11.8		11,256.2	11,268.0	1 סכום היתרה המאזנית של הנכסים בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוח (על פי מתכונת גילוי LII)
	(2.0)			(2.0)	2 סכום היתרה המאזנית של ההתחייבויות בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוח (על פי מתכונת גילוי LII)
	9.8		11,256.2	11,266.0	3 סכום כולל נטו לפי בסיס האיחוד הפיקוחי
	-		458.5	458.5	4 סכומים חוץ-מאזניים
	9.8			9.8	5 הבדלים שנגרמים מהבדלים בכללי הקיזוז, פרט לאלה שכבר נכללו בשורה 2
			(73.1)	(73.1)	6 הבדלים הנגרמים מהפרשות
			25.4	25.4	7 התאמות אחרות
	19.6		11,667.0	11,686.6	8 סכומי החשיפה שמובאים בחשבון למטרות פיקוחיות

פריטים שחלה עליהם					
מסגרת סיכון שוק	מסגרת סיכון אשראי של צד נגדי	מסגרת איגוח	מסגרת סיכון אשראי	סה"כ	31 בדצמבר 2021
	1.0		10,834.0	10,835.0	1 סכום היתרה המאזנית של הנכסים בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוח (על פי מתכונת גילוי LII)
	(4.1)			(4.1)	2 סכום היתרה המאזנית של ההתחייבויות בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוח (על פי מתכונת גילוי LII)
	(3.1)		10,834.0	10,830.9	3 סכום כולל נטו לפי בסיס האיחוד הפיקוחי
			532.3	532.3	4 סכומים חוץ-מאזניים
	6.0			6.0	5 הבדלים שנגרמים מהבדלים בכללי הקיזוז, פרט לאלה שכבר נכללו בשורה 2
			(57.1)	(57.1)	6 הבדלים הנגרמים מהפרשות
			(19.0)	(19.0)	7 התאמות אחרות
	2.9		11,290.3	11,293.1	8 סכומי החשיפה שמובאים בחשבון למטרות פיקוחיות

הבהרות להבדלים בין סכומי החשיפה החשבונאית לסכומי החשיפה הפיקוחית

- לבנק אין הבדלים בין בסיס האיחוד החשבונאי ובסיס האיחוד הפיקוחי. בהתאם לכך, עמודות א' וב' מוזגו בטבלה L1.
- המכשירים הפיננסיים הנגזרים מתחלקים למכשירים נסחרים, ושאינם נסחרים (נגזרי OTC).
- מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק הפעיל ביותר.
- מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיו"ב) לדוגמא: ערך נוכחי של תזרים מזומן עתידי המהוון ברבית השוק.
- למכשירים פיננסיים נגזרים הנמדדים באמצעות מודלים, מתבצע אימות מחירים בלתי תלוי.